פרשת **ויקהל-שקלים** תשפ"ב לפ"ק | גליון תתתל"ח שנה כ"ה

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק יצ"ו

אור פניך עלינו אדון נשא

בלבבות מלאים התפעמות ואהבה, מעורב בעצב ודאגה נתיישבו שני הידידים למסיבת פרידה, כל אחד מביט בחבירו ומתבונן בדומית, הנה כבר עשרות בשנים הם קשורים א' לחבירו בקשר אמיץ וחזק, ימים ולילות העבירו בצוותא ובידידות עמוקה, ועתה אחד מהם נאלץ לנדוד למרחקים, והנה ההכרח לא יגונה ולא ישובח ואת הנעשה אין להשיב, אמנם שניהם מוטרדים מלהמציא איזה רעיון איך ששניהם ישארו קשורים ואגודים אחד באחד לנצח, והמים הרבים אשר יפסיק ביניהם לא יוכלו לכבות את האהבה, א' העלה הצעה שכל אחד יתן לחבירו את תמונתו, וכך יישאר חקוק בזכרונו, וכשירצה להיזכר מצורת ידידו הוותיק יעיין בתמונה המונחת בחיקו.

נענה חבירו בחכמתו – לא ולא, אין בזה די כדי להנציח ידידותינו כמאז ומקדם, אלא עצתי היא איפוא – שניקח את שני התמונות שלנו, ונקרע אותם לחציים, וכל אחד יקבל רק חצי מכל תמונה, ונניח אותם בגנזי אוצרותינו וכך יעמוד למשמרת, וכל חיינו נזכור ולא נשכח שהחצי השני של התמונה נשאר אצל ידידי, ומבלעדו אני רק כחצי תמונה.

משל זה מתאמרא משמי' דהרה"ק רבי מנחם מענדל מרימינוב זי"ע שביאר בזה ענין היחין בליל פסח, דהנה הקב"ה הגלה אותנו בין האומות ונתפזרנו בכל קצווי תבל, אבל היחין בא לרמז כלשונו הק' "אז מיר בלייבן אגעקניפט אין בורא כל עולמים, און ער בלייבט אנגעקניפט אין אונז", עכתודה"ק.

ובבחינה זו איתא בספה"ק לבאר ענין מחצית השקל, שהוא כמים קרים על נפש ישראל עייפה, על שעם ישראל נודדים מגלות לגלות דווים וסחופים כשקללה רודפת חברתה רח"ל, וגלו מעל שולחן אביהם ונתקיים מאמה"כ ואנכי הסתר אסתיר פני, אעפ"כ ימצא נוחם לנפשו ע"י שיחשוב שאנו נתקשרנו בקשר אמיץ וחזק אשר לא במהרה ינתק, וזה הרמז בנתינת מחצית השקל להורות שחציו השני יושלם על ידי כביכול ית"ש בבוא הגואל.

אמנם דברים אלו אמורים רק בזמן הגלות כאשר כלל ישראל נתגרשו כבן שגלה מעל שולחן אביו על כן צריכים המה להתחזק ולמצוא רווחה, אך לעתיד לבוא כאשר נשיב לציון ברינה ושוב לא יפרדו איש מעל אחיו לעולם אז יתנו שקל שלם, ועל כן אנו אומרים אור פניך עלינו אדון נשא – ושקל אשא בבית נכון ונשא – כי אז יבואו האובדים מארץ אשור ונשתחווה לה' בהר הקודש, ואז יושלם התמונה והמטבע בשלימותה בביאת משיח צדקינו, ומלכינו מרן רבינו שליט"א בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

תוכן העניינים

לקח טוב ..... א
דבש תמרים ~ לקיטת תמרים ..... ב
קדו"ש י"י אלקי"ך ג' ..... ג
בשפתי צדיקים ~ לשון חכמים ..... ד
פרפראות לחכמה ~ דורש טוב ..... ה
פינת קרית ..... ו
שעשועי תורה ..... ז
לוח החילוקא ..... ח
דרך העץ ..... ט
נועם שבת ..... י
לפתן עין לא אחשה ..... יא
פשולחן פלכים ..... יב
דברי תקודש ..... יג

להכנסת מודעות, מזל טוב, הנצחת שם, לע"נ, אפשר לפנות:
להר"ר **אלטער אשר אנטשיל אילאוויטש** הי"ו
052-7648437
כל הזכויות שמורות ©

כל רגע ממנוחת שבת קודש מיקרי עשיה של מצוה

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם. ששת ימים תעשה וגו' **יש להתבונן האיך יצדק לזה 'אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם'**, אם הכוונה על מניעת המלאכה בשבת, הנה זה לא מיקרי עשיה רק אדרבה מניעת עשיה, ואם הכוונה על מלאכת ימי החול וכי המצוה היא בחובה דוקא לעשות מלאכה ביומי החול. ונראה עפימש"כ בספרי "דרך פקודיך" (הקדמה ב) דכל המצות צריכין לקיומם במחשבה דיבור ומעשה ובזה משלים את חלק נפש רוח נשמה. **והנה חלק המחשבה יושלם על ידי הכוונה שבמצות, כי מצות צריכות כוונה** (שו"ע או"ח סי' ס סי"ח) וחלק הדיבור במה שילמוד משפטי המצוה והלכותיה, והמעשה בעשיה. והנה, זהו במצות 'עשה', אבל מה נאמר במצות 'לא תעשה', איך צודק בזה חלק המעשה. אמנם בעשות האדם דבר המותר ובהגיע אל חלק האיסור מונע את עצמו מעשותו הלאה, הנה זה נקרא עשיה, הבן הדבר, **וכן כתב האריז"ל דעשיית המצוה באיסור הקפת פאות הראש וחזקן מקיים האדם בגלחו את שערות הראש ומניח הפאות וחזקן**, דזה לעשיית המצוה יחשב". וזה י"ל גם כאן: **'אלה הדברים'** אשר באמת אינם רק דברים, כי לא תוכל לכאורה לקיים רק חלק הדיבור במניעת המלאכה, והרי **"צוה ה' לעשות אותם"** להשלים בהם גם חלק העשיה. ומפרש הכתוב היאך הוא: **"ששת ימים תעשה מלאכה – וביום השביעי יהיה לכם קודש"** וגו', **ובזה גם מניעת העשיה לעשיה תיחשב.**

אגרא דכלה

'זקף גדול' על 'יביאה', שזאת יביא כל אדם, תאות לבו

קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה'. יש לפרש כפל הלשון בדרך רמז: **'קחו מאתכם'** שתקחו מכם בעצמכם, **'תרומה לה'.** ומפרש הכתוב, היאך תקחו מכם בעצמכם תרומה לה', ואמר: **'כל נדיב לבו'** היינו כל דבר שלבו של אדם חושק ומתאוה, **'יביאה'** אותו הדבר בעצמו יביא, **'את תרומת ה'**, היינו שלא יכוון למלא תאותו ח"ו, רק יעשה לשם שמים ויקיים 'בכל דרכיך דעהו' **"והטעם מוכיח לפרש כן, שנקוד על תיבת 'יביאה' זקף גדול".**

דברי יחזקאל

הפותח פתח כלשהו זוכה לעזר וסיוע ממעל

קחו מאתכם תרומה לה'. רז"ל אמרו: פתחו לי פתח כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם (ע"י שהש"ר פ"ה ב, ב) והוא אשר נרמז בפסוק: **"קחו מאתכם"** קודם תקחו מעט אתערותא מאתכם ואז **"תרומה לה'" היינו שעיקר ההרמה הוא לה', שהוא ית' יסייע לכם להתקרב אליו.**

דעת משה – קאזשניץ

בהר סיני קיבלו אהבה ודביקות, רק החטא מכסה עליו, וצריך מעשה נדבה שחוזר ומגלה את אהבת הלב

כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' וגו'. והענין כי **האהבה והדביקות אשר קיבלו בני ישראל בהר סיני הוא חי וקיים לעולם. אבל על ידי החטא אינם יכולין לחוציא מכח אל הפועל אהבה הגנוזה.** ולכן אחר החטא הוצרכו לזו הנדבה. **שבכח התרומה הזו הוציאו הנדיבות והתשוקה והדביקות מכח אל הפועל עד שהמשיכו את השכינה למטה.** וזהו **'כל נדיב לבו'** וכו' פי' **שהתרומה זו הוציאה כל הנדיבות והרצונות שהיו טמונים בלבותם.**

שפת אמת (תר"נ)

המחשבות אחר העבודה שלא היה בשלימות הראויה הן רצויין וחביבין ביותר, ובהם דייקא משכן ה'

והמלאכה היתה דים וגו'. איתא במדרש "נכנם משה אצל בצלאל ראה שהותיר מן המשכן. אמר לפני הקב"ה: רבון העולם עשינו את מלאכת המשכן והותרנו, מה נעשה בנותר. אמר לו: לך ועשה בהם משכן לעדות" וכו'. יש לפרש כוונת המדרש ע"פ מה שביאר א"א (מהר"י) זללה"ה לבאר מ"ש בברכת ישתבח **"הבוחר בשירי זמרה", דהנה, האיש הירא את ה', אחרי שהתפלל או קיים איזו מצוה נראה בעיניו שלא עשה אותה כתיקונה, ולו היה אפשר לעשותה עתה שוב היה עושאה ביתר כוונה וביותר שלימות. מחשבה זו חביבה וחשובה מאד לפני הקב"ה.** וזהו: **"הבוחר בשירי זמרה"** שיירי המצוה, היינו המחשבות שהיה יכול לעשות המצוה ביתר שלימות, בהן בוחר השי"ת, עכדה"ק. ובזה י"פ כוונת המדרש, כי אחרי גמרם המלאכה התחילו להתבונן ולחשוב מחשבות שלא עשאוהו כתיקונו, וזהו הנותר שהיה להם, וזה ששאל משה **"מה נעשה בנותר"** שהותרנו מן המצוה, שלא עשינו אותה כראוי. אמר לו הקב"ה: **"לך ועשה בהם משכן לעדות"** ומסיים המדרש **"חוי אלה פקודי המשכן משכן העדות", רצ"ל, מה שאתם חושבים עתה שהחסרתם מן המצוה של עשיית המשכן,** ד'פקודי' לשון חסרון, (כמו "ולא נפקד ממנו איש") זהו **"משכן העדות"** וקודש קדשים היא לפניו ית"ש.

הרה"ק מהרי"ד מבעלוא זללה"ה

תורה ותפילה

זהרורי אורה למספרים הקדושים, גפרשה יפה נדרשים

לאמץ ידים בכוחות עליונים בתורה ותפילה עמודי עולמים, הצריכים חיזוק כל הימים

תורה

הלומד תורה הרי הוא ככהן הקורא לאביו שיבא אליו

ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי וגו'. טעם ה'אתנחתא' נתון תחת תיבת "בשם", ולכאורה אין לכך שום פירוש, כי משמע שהוא ענין לחוד, והיה לו לחיות מוטעם תחת תיבת "בצלאל". וי"ל, דהנה מבואר ב"לקוטי אמרים תניא" (סי"פ לז) שעסק התורה נקרא בלשון קריאה "הקורא בתורה" (ברכות יג.) **כי על ידי עסק התורה קורא לחקב"ה לבוא אליו, כביכול, כאדם הקורא לחבירו וכבן קטן הקורא לאביו.** וזהו: "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, ו"אין אמת אלא תורה" (ברכות ה:) **'ומזה יתבונן המשכיל להמשיך אליו יראה גדולה בשעת עסק התורה'** וכו', עיי"ש. הוא אשר רמז להם משה: **"ראו קרא ה' בשם"** היינו, **באורייתא שמא דקוב"ה** (זהר"ק ח"ב צ:) **הוא קורא את הכביכול בשמו לבוא אליו.**

דברי ישראל

טרם לימוד התורה מוכרח ליראה ותשובה, אבל יראה האמיתית אי אפשר להשיג רק אחר שעסק בתורה הק'

ועשה בצלאל ואהליאב וגו', ובמדרש בפרשה זו (שמות רבה נ, ב) וזה לשונו **'תן לחכם ויחכם עוד'** (משלי ט, ט) זה בצלאל כו'. על פי הא דאי' בזה"ק **'אוקמוה מארי מתניתין כל הקודם יראתו לחכמתו חכמתו מתקיימת',** כי הנה איתא בזוה"ק אית יראה ואית יראה, **וכמה דרגין ביראת ה',** כמו שמבואר בהקדמת התיקונים כמה מדריגות יראה. והנה כתיב (תהלים קיא, י) **'ראשית חכמה יראת ה', כי זה בודאי שער השמים אשר בלעדו אי אפשר ליכנס לשום תורה ותפילה ועבודה בלתי שיקדים לו יראה,** וראשית היראה היא יראת חטא שירא מן העונש. וזה ידוע שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא **על כן צריך כל אדם לחיות כל ימיו בתשובה** כמאמר חז"ל (אבות ב, ב) שוב יום אחד וכו' **כי בלתי תשובה אי אפשר ללך ולהתחיל שום תורה או עבודה** כנ"ל בדברינו כמה פעמים **כשם רבינו מר"ח יעקב יצחק הלוי מלובלין זצ"ל** כו', **על כן צריך כל אדם קודם שמתחיל ללמוד או להתפלל להרהר בתשובה.**

אבל בודאי אם עדיין אין לאדם תורה בודאי אי אפשר לבוא לעיקר היראה שהיא יראה עילאה מחמת שהבורא ברוך הוא איהו עיקרא ושורשא דכל עלמין זה אי אפשר להשיג, רק שצריך לחיות מקודם בעל תורה ועל ידי התורה יוכל להשיג בכל יום יותר גדלות ורוממות אלהותו יתברך שמו. על כן לאחר שנעשה אדם בעל תורה צריך אחר כך לעשות תשובה יתירה כי עיקר התשובה היא לידע כמה גדול כח הפגם ולפני מי פגם וזה אי אפשר רק אחר שיודע עיקרי התורה. הגם שקודם שמתחיל ללמוד צריך גם כן לעשות תשובה אבל זה נקרא יראה תתאה **אבל אחר שנעשה חכם בתורה אז יודע שורש ועיקר היראה עילאה מחמת גדולתו ורוממותו ית"ש.**

ועל פי זה אתי שפיר המדרש **'תן לחכם ויחכם עוד',** וכן הוא בגמרא **'ח' יהיב חכמה לחכימין',** ופירושו הוא כנ"ל **מי שיש בו חכמה תתאה דהיינו יראת שמים ויראת חטא על כן יוכל ללמוד תורה ולהתפלל כי כן צריך קודם לימוד התורה ועבודה צריך תחילה יראה ותשובה** כנ"ל דאם לא כן אסור להתחיל ללמוד כנ"ל, על כן מי שיש בו חכמה תתאה הרמוז ביו"ד דאדנ"י כנ"ל (עיי"ש), הש"י יהיב ליה יותר חכמה דהיינו שמבין בתורה ויכול לבוא ליו"ד של הוי"ה שהיא חכמה עילאה, וזהו תן לחכם ויחכם עוד כנ"ל.

וזהו פירוש הכתובים הנ"ל **'ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב', רצה לומר שעשו מקודם תשובה ויראת חטא כדי שיהיו יכולים לקבל חכמת אלהות לעשות מלאכת המשכן על פי חכמת התורה כו', כי יראה היא שער לתורה כנ"ל ותורה שער ליראה פנימית דהיינו חכמה עילאה.**

מאור ושמש

תפלה

המעורר רחמים בתפלתו על חבירו קרובה להתקבל ולעורר רחמים, ועי"ז מעורר למעלה היחוד ושישכון בתוכינו

ויחיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת ופניהם איש אל אחיו וגו'. הנ"ל לבאר עפמ"ש בפנים ענין התפלה **כשאדם מעורר רחמים בתפלתו על חבירו אזי היא קרובה להתקבל לעורר הרצון וחסד מלמעלה.** כי כאשר האדם אינו משגיח רק לעצמו לשובתו אזי הוא רחוק מאד שיעלה תפלתו למעל' לרצון. ובזה פרשתי מ"ש (שמות ב, יא) **'ויגדל משה ויצא אל אחיו'** פרש"י ראשון לקומה והשני לגדול'. פי' מחמת שהיה כל או"א מבנ"י בעיניו כמו אחיו ממש לכן זכה לגדולה להיות מנהיג הדור.

וז"פ (בקדושת כתר) **משרתיו שואלים זה לזה כו' ממקומו הוא יפן ברחמי'.** פי' הם משרתיו הם הצדיקים האמיתים עובדי ה' באמת שלא ע"מ לקבל פרס לא בעוה"ז ולא בעוה"ב כי בזה עודנו עובד את עצמו. רק המשרתים באמת ועושי רצונו ית"ש באמת הם מצפים רק לרומממות הבורא ב"ה **לזה הם שואלים זל"ז שואלים בתחנונים וכתפלה לראות טובת חבירו.** לזה נאמר להלן ממקומו הוא יפן ברחמים. שמעוררים הרחמים הגדולים מכתר עליון. ולזה אומרים דבר זה בקדושת כתר בתפלת מוסף שהוא בחי' תוספות. להביא השפע מחסד עליון להוסיף השפעות טובות על ידי גודל התעוררת אהבת ריעים כמ"ש דהע"ה (תהלים ד, ח) נתתה שמחה בלבי מעת דגנם ותירושם רבו. **וזה שייך בכל ענינים כי גם בתורה ותפלה צריך לחיות מגמת חפצו לראות טובת חבירו.**

וז"פ **'ויחיו הכרובים פורשי כנפים למעלה'** רומז למעלת התפלה כמ"ש (ישעיה א, טו) ובפרשכם כפיכם כו'. **'סוככים בכנפיהם'** להגן בתפלת' ולעורר רחמים עי"ז. **'ופניהם איש אל אחיו'.** להסתכל על טובת חבירו כנ"ל. וז"ש לעיל בפ' (שמות לו, יב) **'מקבילות הלולאות אחת אל אחת'** (שם יג) **'ויחבר את היריעות אחת אל אחת בקרסים והי' המשכן אחד'. כי ע"י האתערותא דלתתא באחדות עם כאו"א מבנ"י אנו מעוררים ג"כ למעלה היחוד והיה המשכן אחד. פי' שישכון בתוכנו אחד' הבורא ב"ה. אמן:**

תפארת שלמה

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהי לכם קודש שבת שבתון לה': הנה מצינו אמירה לעכו"ם הוא שבות אכן מ"מ נראה דיש לה סמך מן התורה עפ"י הילקוט כתוב אחד אומר ששת ימים תעשה מלאכה, וכתוב אחד אומר ששת ימים תעבוד, אלא בזמן שישראל עושים רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים, ע"י"ש, הרי דהפסוק ששת ימים תעשה מלכה איירי במלאכה ע"י עכו"ם, ועל זה אמר וביום השביעי יהיה לכם קודש, להורות דאפילו ע"י אמירה לעכו"ם אסור.

(ישמח משה)

☆

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים וכו', ונראה דהנה אחז"ל שכר מצוה בהאי עלמא ליכא והקשו המפו' הרי הקב"ה שומר משמרתה של תורה, ואמרה תורה ביומו תתן שכרו, אכן קי"ל דכששלח שליח לשכור פועלים אינו עובר בבל תלין, והנה תרי"ג מצוות צוה לנו משה ורק שתי דברות הראשונות מפי הגבורה שמענו, ולכן אין ישראל ניזונין אלא בזכות האמונה דהיינו אנכי ולא יהיו לך ששמענום מפי הגבורה, ובישמח משה כתב לפרש מאמה"כ בפר' יתרו כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל אלה הדברים וכו' דידוע כי כל הנביאים נתנבאו בלשון כה, מוסיף עליהם משה שנתנבא בכה ובזה הדבר, וא"כ בעת שהתנבא בלשון כה הוה ע"י שליח, אבל בעת שאמר זה הדבר הוה שכינה מדברת מתוך גרונו, וקי"ל לגבי בל תלין דרק בתבעו עובר על בל תלין, ולפי"ז י"ל דלהמוני עם הי' משה אומר בלשון "כה" ע"י שליח, כיון דהם יתבעו שכר ואז חייב בבל תלין, לכן התחכם ואמר להם בלשון "כה", אבל לבני עלי' אמר "אלה הדברים" דהוה כמו זה הדבר, דהם ודאי לא יתבעו שכר אף אם יאמרו להם בלשון זה הדבר, והנה שבת הוא מיסודות האמונה זכר ליציאת מצרים ובודאי מגיע שכר בהאי עלמא, וכן אמרו דורשי רשומות שבת נוטריקון ביומו תיתן שיכרו, ולפי"ז אם כי בשאר מצות יצא לחלק בין פשוטי העם לבני עלי, מ"מ בשבת אפשר לומר לכולם בלשון "זה הדבר", וז"ש ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, ולא חילק בדיבורו, ויאמר אליהם "אלה הדברים" דהוה כמו זה הדבר, דבשבת אין חילוק.

(ייטב לב)

☆

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו'. ורש"י כתב הקדים אזהרת שבת למלאכת המשכן לומר שאינו דוחה שבת, והקשו המפו' אמאי איצטריך קרא דאינו דוחה והלא מלאכת המשכן עשה, ושבת עשה ול"ת ואין עשה דוחה ל"ת ועשה, ויובן בהקדם קושיית הרמב"ן האיך ידחה עשה הקל ל"ת החמור דעל ל"ת נאמרה מלקות ולא על עשה, וי"ל דעשה חמיר טפי כיון דמן הראוי שאיש הישראלי יעשה כל מעשיו לשם שמים ולא לטובת עצמו, וא"כ במ"ע צריך השגחה מעולה שבל יתערב בו מחשבה זרה, ובפרט כאשר עושה המצוה ברבים אז בניקל יפול מחשבת גאוה בקרבו ויוכל לחיות שעושה מצוה זאת כדי להראות לבני אדם את מעשיו הטובים, אכן בל"ת אי אפשר שיתערב לו שום פנויי שלא לשי"ש כיון שרבים רואין אותו יושב

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבות ה"ק עצי התמרים

מקשה אחת, דבר קשה היא, שה'זהב', יהיה 'טהור' בלי סיג

כפתריהם וקנתם ממנה היו כלה מקשה אחת זהב טהור. שמעתי מפ"ק אא"ז [הגה"ק בעל הקול אריה] **ז"ל שאמר בשם הגאה"ק בעל הישמח משה זללה"ה**, שאמר בזה רמז על פי דברי חז"ל סנהדרין (דף צח.) **אין בן דוד בא, אלא בדור שכולו זכאי או בדור שכולו חייב.**

ואמר הגה"ק שאין הכוונה שיהיה כל העולם זכאי או כולו חייב ח"ו, רק הכוונה שכל מי שיהיה זכאי יהיה כולו זכאי, צדיק גמור, ומי שחייב יהיה כולו חייב, רשע גמור בלא תערובות טוב, והיינו שיהיה הבירור או צדיק גמור או רשע גמור, ובינוני לא יהיה בעולם. (ועיין בתפלה למשה, סח אות ב', וכן מצאתי בספר לחמי תורה בדף נ"ח ע"ג, וגם בספר ארץ צבי בעיד המקלט בית ז' בשם הנודע ביהודה ז"ל).

והנה אותו צד שהרשעים יהיו רשעים גמורים, כולו חייב, הוא בניקל, ובדורינו כמעט אנו רואין לעינים רשעת אנשי עמנו הרשעים הכופרים, אבל דבר הקשה הוא שיהיו הכשרים כולו זכאי, טהורים ונקיים לגמרי מחטאים. וזהו שאמר 'מקשה אחת' זאת האחת הוא דבר קשה, שיהיה ה'זהב', דהיינו הטובים, 'טהור' לגמרי בלא שמץ פסול, עכ"ד וש"י.

אבן שלמה (שאמלויא, פרשת צו אות ב')

בטל ולא עבר עבירה וכמה בטלנין איכא בשוקא וא"כ ליכא כאן יוהרא ולכן העשה יותר במעלה וחמיר טפי מהל"ת שאינו מקיימו ביגיע כ"כ, והנה כתב בפנ"י דעשה שהוא בשב ואל תעשה לא עדיפא מל"ת ונדחית מקמי עשה שהוא בקום ועשה, והענין הוא דמ"ע שהוא בשב ואל תעשה ג"כ אי אפשר שיתערב בו פנוי כמו אצל לא תעשה, והשתא אי לאו קרא הוי אמינא דעשה דמשכן שהוא בקום ועשה תדחה את העשה והל"ת דשבת כיון דבשבת גם העשה הוא בשב ואל תעשה, וא"כ הוי העשה והל"ת כשני לאווין, והרי עשה דוחה שני לאווין, ולכך הוצטרך לאשמועינן שאינה דוחה, ומהאי טעמא נאמרה פרשה זו בהקהל להורות דמעשה דשבת נעשית אף בהקהל ואין לו לחשוש ממחשבת גאוה דבשב ואל תעשה ליכא למיחש.

(קדושת יו"ט)

☆

קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לב יביאה את תרומת ה'. והקשו המפוי מה דפתח "קחו" בלשון רבים, ופיים הכתוב "נדיב לבו" לשון יחיד, ונראה עפ"מ דאי"י בגמי (בבא בתרא ח.) אין עושין שררות על הציבור פחות משנים, [דהיינו שאין הב"ד מטיל חובה על הציבור לתת כך וכך צדקה לקופת הקהל, אלא ע"י שנים] דילפינן מ"והם" יקחו את הזהב ואת התכלת וכו', והשתא מובן מה שאמר "קחו" מאתכם לשון רבים דכיון דממשכנין לתרומת המשכן א"כ הי' צריכין להיות שנים, דאין עושין שררות על הציבור פחות משנים, ואמר הכתוב דהיינו דווקא אם כופין על המלאכה וממשכנין עליה צריך להיות שנים, אבל אם הביאו בלא כפיה את אשר נדבה רוחו גם כל יחיד לעצמו יכול להביא, וז"ש כל "נדיב לבו" יביאה, דהיינו שאם היחיד

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבות"ה"ק עצי התמרים

הקב"ה הראה למשה, שבשעה שאנו נותנים בעוה"ז מטבע של כסף נעשה מזה שם בעולמות העליונים מטבע של אש

לתפילת שחרית של שבת פרשת שקלים עפ"י רוב ירד רבינו לפני התיבה, והתחיל עד הנה, ואמר היוצרות בחזרת הש"ץ, [כדכתב בשער הכונות (סוף תפילת שחרית) שהאריז"ל הי' אומר כל הפיוטים והפזמונים שתיקן ר' אליעזר הקליר הלא המה במחזור האשכנזים כו', מפני שתיקנו הם דבריהם עפ"י חכמת האמת והיו יודעים מה שתיקנו, וכן נהג מרן הגה"ק בעל דברי חיים זי"ע שאמר כל היוצרות באמצע שמו"ע על הסדר כמו שנדפס בסידורים], ואצל מכלכל חיים זמרו (כמו בכל יו"ט בניגון מזמור לדוד של ס"ג), ובחרזים שרשום עליהם חו"ק (עד אשא ראש כו') אמרו בנוסחא של חרוזי ימים נוראים. והפיוט הגדול של קדושה דלגו (חוץ מפר' זכור).

בקדושה דשחרית של שבתות ארבע פרשיות זמרו ממקומך [עי' בברכי יוסף (סי' רפ"ו סק"ג) שהביא בשם שו"ת בית יהודה הענין לנגן בקדושה בשבת, וכן בשו"ת דברי יוסף למהר"י אירגאס (סי' י"ג) מביא שם מנהג זה, ובשו"ת מים רבים (סי' כ"ב וסי' כ"ד) ומנהג מרן הקדוש מצאנז וכן מנהג ראפשיץ הי' לנגן ממקומך בכל שבת, אבל בביהמ"ד של רבינו אין מזמרין אלא בד' פרשיות], ושלש רגלים (בניגון מקובל להרה"ק בעל התניא זי"ע, ובעיר סאטמאר זמרו בכל שנה ניגון חדש של התעוררות שזמרו בימים נוראים על הפיסקא חמול על מעשיך), ואח"כ המשיך רבינו תפילת חזרת הש"ץ בנוסח שבת.

לתפילת מוסף של פרשת שקלים ופרשת החודש ירד רבינו לפני התיבה (וכן נהג מרן הגה"ק מצאנז זי"ע שהתפלל בעצמו מוסף בש"ק פר' שקלים ופר' החודש לפני התיבה) ובכל סוף פיסקא של בחרוז התחיל לזמר והקהל עמו בניגון התעוררות (המיוחס להרה"ק הרבי ר' הערש מרימינוב זי"ע, שהי' רבינו מזמרו בס"ג על 'בבואו מאדום'), **ובגמר הניגון הי' רבינו מסיים את החרוז בהשתפכות הנפש ובכיות בגעגועין לימי הגאולה המרומזים בהחדשי הגאולה.**

בסעודת היום של ד' שבתות אלו הביאו לפניו עוד פשטיד"א (של תפו"א) מבלד השני מיני פשטיד"א שהביאו לפניו בכל שב"ק ואחר שגמרו לומר הזמירות של שב"ק כיבד לזמר הפיוט הגדול של יוצר לפני קדושה דשחרית (שדלגו בשעת התפילה).

בסעודה שלישית של ארבע פרשיות פתח את דברי תורתו מענין הד' פרשיות, ולפעמים שילב ענינא דיומא בענינא דפרשת השבוע, **ובפרשת שקלים רגיל היה להזכיר את דברי המדרש תנחומא א"ל הקב"ה למשה חייך כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשן, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשן** כו', והרחיב הדיבור בגודל ענין מחצית השקל כו'.

ופעם אחת אמר שרמז לו במטבע של אש שכמו שידוע מספה"ק שבכל דבר מצוהוכל דיבור ותנועה טובה בזה העולם עושה רושם רב בעולם העליון ונחשב לפני הקב"ה כדבר גדול, כמו"כ אם נותנים למטה מטבע פשוטה, נעשה מזה שם בעולמות העליונים מטבע של אש.

וכמה פעמים ביאר לשונות חרוזי הפיוט (אור פניך עלינו אדון נשא כו') והאריך בענין שהקריאה מעורר זמן ובפרט בחדשי הגאולה. ובסיום דברי תורתו של פר' שקלים הי' רגיל להזכיר את דברי חכמינו ז"ל "**משנכנס אדר מרבין בשמחה' והרחיב הדיבור מענין זה.**

ימי הפורים – דברי יואל, סדר שבת שקלים

לעצמו הביא מה שנדב לבו בלי כפיה, אז יביאה את תרומת ה' אף ביחיד.

(עצי חיים)

☆

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים וגו'. ונראה עפי"מ שכתב הטוי"ז על מאמרם ז"ל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו, היינו ע"י תשובה, אכן כדי שיתכפר להם חטאם כפרה גמורה, היו ישראל חייבים לעשות תשובה מאהבה, כדי שיתהפכו להם הזדונות לזכיות, אכן כתב בישמח משה דתשובת הרבים נחשבת כתשובה מאהבה, ולפי"ז יתבאר לנו מאמה"כ הנ"ל, דהנה תיבת "אלה" רומזת לחטא העגל שאמרו אלה אלוהיך ישראל, ולכן הודיע לנו הכתוב כאן ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, ובכח דבריו הקדושים עורר אותם לעשות תשובה על מעשה העגל, ויאמר אליהם אל"ה הדברים, פי' הדברים שאמרו לעגל הזהב אל"ה אלוהיך ישראל, אשר צוה ה' לעשו"ת אותי"ם, כלומר שבכח התשובה יעשו מחטא זה מצוות אשר צוה ה', כי יתהפכו להם זדונות לזכיות, ואל תתמה כיצד הגיעו כל ישראל למדריגת תשובה מאהבה עד שנעשו מעוונותיהם זכיות, על כן אמר הכתוב ויקהל"ל משה את כל עדת בני ישראל, ובהתקבץ כולם יחד מועלת זכות תשובת הרבים להפך מעבירות לזכיות, אפי אם הם עושים רק תשובה מיראה.

(דברי יואל)

☆

לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. ונראה עפי"מ שכתב בישמח משה לבאר הטעם על מה צווה ה' ככה לבנות משכן לשמו יתי' ולא שלח משכן ממרום בלי נדבות ישראל, והענין הוא כי אמרו חז"ל משכן משכן שנתמשכן שני פעמים בשביל עוונותיהם של ישראל, עוד אחז"ל אלמלא שפך המתו על העצים ועל האבנים לא נשתייר משונאיהם של ישראל שריד ופליט, וא"כ אם לא נעשה המשכן משל ישראל כלל לא היה יכול להתמשכן בעוונותיהם, עכ"ד, ועל פי זה יש ליתן טעם לשבח על מה שהקדים הכתוב אזהרת שבת לפני פרשת נדבת המשכן דהנה איתא בגמי (שבת קיט:) לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחיללו בה את השבת, ובכן כאשר עמד משה רבינו לצוות את ישראל להביא נדבותיהם למשכן כדי שיבנה המשכן דייקא מכספ וזהב שלהם, ומשם מוכח שעתיד ביהמ"ק ליחרב ולהתמשכן בעוונותיהם כנ"ל, לכן פתח להזהירם על חילול שבת אשר היא הגורם לחורבן הבית, ובזה יש לפרש מאמר הכתוב לא תבעריו אש בכל מושבותיכם, שלא יגרמו ישראל להבעיר אש בציון שישרף ויחרב ביהמ"ק, והאיך יהיו נשמרים מזה, ביום השבת, ע"י שישמרו את יום השבת כראוי, אז לא תהא הדליקה מצויה בארמונות ירושלים ולא יחרב ביהמ"ק.

(ברך משה)

☆

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש. ויובן בהקדם מה שכתב בעבודת ישראל דהעובד מאהבה צריך שיהיה לו יראה המגביל ומצמצם את האהבה, דאלולי היראה יוכל להתקרב אל השי"ת מרוב אהבה עד כלות הנפש, כענין שאמרו בנדב ואביהוא בקרבתם לפני ה' וימותו, שקרבו את עצמם יותר מדאי ונשאר נשמתם במקורם, והנה כתב באוהל יעקב הטעם שבחר ה' בכספ וזהב לעשות מהם משכן, מחמת שהם יקרים בעיני האדם ואוהב אותם, ובתת האדם דבר הנאהב לו נדבה לה', ממילא גם אהבתו ניתנה עמו, והוא מורה בזה שאהבת ה' יותר גדולה ועודפת אצלו על אהבת החפץ כי לולא כן לא היה נותנו, עכ"ד, ובכן כיון שתרומת המשכן ניתנה כדי לעורר את אהבתם להשי"ת, א"כ יש לחוש פן ירבה עליהם אהבת השי"ת עד כלות הנפש, ולן הוצרך להזהירם מקודם על שמירת שבת, כי כתב בייטב לב דשבי"ק הוא בחינת יראה כמו שאחז"ל עם הארץ אימת שבת עליו, ורמז לזה ביחוד איתה ה' מיקדש הישבת ר"ת באימה, עכ"ד, ועי"י שמירת שבת ימשיכו לעצמם מדת היראה ולא ירבה עליהם האהבה וישאר נשמתם בקרבם.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' יצחק לעבאוויטש ז"ל

ב"ר אברהם ז"ל

נלב"ע א' אדר ב'

הונצח ע"י בנו ידידינו הרבני הנגיד הנכבד רודצו"ח

מוה"ר **מנחם גרשון לעבאוויטש** הי"ו

מראשי קהילתינו ומוסדותינו הק' בוויליאמסבורג יע"א

פנינים מתורתן של מרן רגי"ה ק' בעל דברי יואל זי"ע
מספר "קדושת יואל" אשר על מכבש הדפוס

נמסר לנו בתשו"ח ע"י מערכת "ליקוטי אורה"

עלינו לייסד קהילה נפרדת ביסודות איתנים

ויקהל משה (לה, ה). יש לומר בדרך רמז, למה כתבה התורה שהקהיל משה את ישראל דייקא כאן, לפי שבפרשה שלמעלה מצווה אין שנכשלו עם רב מישראל בחטא העגל ר"ל, וזלת שבט לוי שהתגדלו מהם, וידם לא היתה במעל הזה, על כן הסמיך לזה הכתוב ויקהל משה, להשמיענו שמשה רבינו קיבץ את כל הגבדלים, ויסד להם קהילה נפרדת ביסודות איתנים. והרי זה מוסר השכל לדורות עולם, ובפרט במה שמירע לנו בדור האחרון שחלק גדול מבני ישראל נתפסו ברעיון הציונות, כי עלינו להתאסף ולייסד קהילה נפרדת ביסודות איתנים וחזקים.

(שנת תשט"ו בקבלת פנים בלשכת בד"ץ העדה החרדית בירושלים עיה"ק)

כשמשתמשים בכסף באופן הראוי יש להכסף חשיבות

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו' (לה, ה). פירש"י למחרת יום הכפורים כשירד מן ההר. ולמעלה בפרשת יתרו כתיב (יח, יג) 'ויהי ממחרת ויצב משה לשפוט את העם', וגם שם פירש"י דהיינו ממחרת יום הכפורים. והכלי יקר בפרשתן כתב לבאר למה עשה משה שני עניינים אלו ביום אחד, עיין שם.

ונראה לומר בזה על פי מקרא שכתוב (דברים ג, ה) 'ודי זהב', ופירש"י שהוכיחן על העגל שעשו בשביל רוב זהב שהיה להם, שנאמר (הושע ב, י) 'וכסף הרביתי לה וזהב עשו לבעל'. ועל פי זה יתכן לומר, דלאחר שנכשלו בני ישראל בחטא העגל, ושיבר משה את הלוחות, ונפקחו עיניהם לראות מה שגרם להם רוב הכסף והזהב, אזי נמאס בעיניהם כספם וזהבם כל כך, עד שגם הכסף והזהב שהלוו למצרים לא ביקשו בחזרה, כי לא היה להם עוד שום חפץ בממונם.

אך למחרת יום הכפורים כשירד משה עוד הפעם מן ההר עם הלוחות השניות בידו, והקהיל את כל עדת בני ישראל לאמר וגו', קמו מאחכם תרומה לה' (לה, ה-ה), ומסר להם ציווי הש"ת לעשות משכן להשראת שכינתו, ושכל אחד יתן תרומתו לכפרה על עון העגל (שמו"ר נא, ח), אזי הבינו דכשמאמינים בכסף וזהב בחופן הרצוי יש לו בחמת חשיבות גדולה, על כן הלכו וביקשו במזרה את מה שהלוו למצריים, כי שוב היה להם חפץ בממונם. למנם כיון שכבר עבר אזה זמן משעת ההלואה, על כן ליתרמי ללו הרבה בני אדם שכבר שכחו את פרטי ההלואה, וזה גרם להם טענות וויכוחים שונים, ובשביל כן ויצב משה לשפוט את העם, וכמו שפירש"י ממחרת יום הכפורים, כי על ידי שמסר להם בחותו היום ציווי ה' לעשות המשכן, נתהוו טענות ביניהם, ולזה הוצרך משה בחותו היום ליצב לשפוט את העם.

(יום שב"ק ויקהל תשי"ב)

מרוב השתוקקות לשמוע דבר ה' נקהלו תיכף מעצמם

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל (לה, ה). פירש"י ויקהל לשון הפעיל, שאינו חוסף שנשים בידים, אלא הן נאספין על פי דיבורו. ויש לעיין להבת בודאי בכל פעם שהוצרך משה לאסוף את ישראל, לא הלך הוא בעצמו אל בתי בני ישראל לקרותם ולהקהילם, רק נתן זו לשוטים להקהילם, אם כן למה השמיענו זאת בפרשה זו דוקא.

ויש לומר, כי הנה אחר חטא העגל התאבלו בני ישראל מאוד על חטאתם אשר חטאו, וכמאמר הכתוב (שמות לג, ד) 'ויתאבלו ולא שתו איש עדיו עליו', והשתוקקו מאוד לשמוע שמחל להם הקב"ה את עונם. ומה גם כי מאז שחטאו בעגל לא דיבר משה רבינו עמהם, וכדברי הכתוב (להלן פסוק ז) 'ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה', ופירש"י אמר משה מנודה לרב מנודה לתלמיד. וככה

עכו"ם עליהם מרגיש מדמים שלא וכו' לשמוע את דבר ה' מפי משה, על כן ממהרת יוסי הכפורים כשירד משה מן ההר, ונתן לו במתנה שיתפללו עליו, לא הוצרך לשלוח שלוחים להקהילם, רק מיד כשהגיע לעמו ארצו לדבר אליהם, תיכף הלכה השמועה מפה לאוזן שמשה רבינו רוצה לדבר עמהם, ומרוב התשוקות ולמאון לשמוע ממנו את דבר ה' נקהלו תיכף מעצמם.

וזה שאמר רש"י שהיו חופף מגשים בידים, היינו על ידי שלוחים, דשלוחו של אדם כמותו (גדולים עב, ב), אלא הן נתפסין על פי דיבורו, כי בפעם הזאת לא הוצרך להקהילם על ידי שלוחים, רק תיכף כשהגיע דעתו שברצונו לדבר עמהם נקהלו ובאו.

(ליל שב"ק ויקהל תשי"ט)

משה רבינו איחד את בנ"י הכשרים כדי שיהיה לו כח נגד הע"ר

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל (לה, ו). מיתץ בזוהר הקדוש (קמה, ו) בגין דהוו חיון ערב רב ביניייהו, אצטריך משה להקהיל חותם ולהפרידם מביניהם, וזהו שאמר (להלן פסוק ה) קחו 'מאתכם' תרומה לה', לשפוקי הערב רב, שמשה לא יקחו לנדבת המשכן, ע"כ. ומעם קשה, דלפי זה היה לו לומר 'ויפרד' משה ולא 'ויקהל' משה, המורה על האיחוד וקהלה.

ויש לומר דבאמת היתה קהלה זו לצורך הפרדה, דהנה בעלמא לא היה מן הצורך להקהיל את ישראל שיהיו כולם בתוכה אחת, ואף לצורך קיום התורה והמצוות לא היו צריכים לכך, לפי שכל אחד היה יכול לעיין בעצמו בתורה הקדושה, ולראות את מצוות ה' שעליו מוטל לעשות. אלא כאשר צוה הקב"ה לישראל על בנין המשכן, ושיפריש מרכושם לצורך בנייתו, אז בלי כולם וגם הערב רב ביניהם ליקח חבל בנדבתם, אלא כיון שהקב"ה צוה שלא לקבל נדבה מן הערב רב, לכן מיד משה ולא קיבל מהם נדבתם. מזה כיון שהערב רב היו הרבה יותר מבני ישראל הכשרים (מדרש יונתן שמות יב, לח. מכילתא בא פי"ד), אם מסתמא התעלמו היטב ביחד ועשו תערובת אחת בניהם, וכבר בלו בטענתם שיקבל ממם נדבתם [אז מען האט אנגענומען או מען זאל נישט נעמען פון זיי, מסתמא איז דאך געווען א גרויסע באוועגונג, זענען אודאי געווען גוט ארגאנאזירט, נו, ווי אזוי קריכט מען ארויס], ולכן לולי לא היה משה מאחד את בני ישראל גם ק לעומתם, היה קשה לו ביותר לעמוד בסירובו כנגדם, ולכן לצורך זה מיחד משה את בני ישראל הכשרים ביחד, כדי שיהיה לו כח חזק ומאוגד כנגדם [או עס איז דא אזא גרויס ערב רב, מען זאל פטור ווערן, מוז מען זיך שוין צוזאמנעמען], נמצא לעל ידי הקהלה ותיגוד הלז הצליח משה להפריד את ישראל מהערב רב, לזה שפיר אמר הכתוב על הפרדה זו 'ויקהל' משה, שכל לעשות הפרדה הוצרך משה להקהיל את בני ישראל הכשרים בתגודה אחת.

(דרשה להחזקת התאחדות הרבנים א' ויקהל-פקודי תשכ"ו)

העדר עשיית המלאכות בשבת נחשב כעשיה

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם, אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם (לה, ו). דקדקו המפרשים, להיכ בפשטות קאי פסוק זה על שמירת שבת דסמיכא ליה, אם כן היה לו לומר אשר צוה ה' שלא לעשות אותם, שהרי שמירת שבת היא בשב ואל תעשה, לגלגי עשות בו מלאכות המסורות, ולא בקום ועשה.

ויש לומר בפשטות על דרך שפירש האור החיים הקדוש (שמות לא, טו ד"ה שוד ילכה לומר) את הכתוב 'ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם', ודקדק על מומרו לעשות את השבת למיותר. ומבאר דלמדרין בגמרא (קידושין לט, ב) יש שב ואל תעבד עבירה, מותרים לו שכך כעושה מצוה, והעמידוה שם בשמה עבירה לידו ולא עבר עליה. וכמו כן הוא ביום המקודש, כי פעמים רבות מוזמן לפני האדם במשך היום מלאכות המסורות שמורגל שהם בימות החול, כגון בפרטי הביטול ומקח וממכר, ועל ידי שהוא נשמר מהם שלא לעשותם, נחשב לו כאילו עשה מצוה, וזה דקדק בתומרו ושמרו וגו' 'לעשות' את השבת, לפי שגם השמירה נחשבת לו כעשיה, עכ"ל ודפמ"ח. ובדרך זה יתורץ גמי הכתוב אלה הדברים אשר צוה ה' 'לעשות' אותם, דלהכי אפקיה רחמנא בלשון עשיה, משום דבשבת נחשב העדר העשיה כעשיה.

(יום א' פרשת ויק"פ תש"ד)

לשון קדשו של רביה"ק זי"ע לפרשת ויקהל

ער האט זיי מפריד געווען פונעם ערב רב - מיט דעם זענען אידן געווען איינס

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אלהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם (לה א). זאגט דער זוהר הקדוש (קצ"ה ע"א), וואס איז דער ויקהל, מאן אתר כניש להו, זאגט ער, ווייל פריער – פארן חטא העגל – האט דער בורא כל עולמים געזאגט ויקחו לי תרומה מאת 'כל איש', מען זאל נעמען צושטייער פונעם ערב רב אויך, מען האט געוואלט עס זאל זיין געבויעט ממוחא וקליפה, זיי זאלן אויך האבן א חלק אין משכן, [אבער] ווען מען האט געמאכט דאס עגל, האט דער בורא כל עולמים געזאגט עס איז נישט גוט, זיי טארן שוין נישט זיין מער קיין שותפים, נאר קחו מאתכם פון ענק אליין, איבערדעם האט ער צוזאמגענומען דעם עולם, מען זאל זיי מפריד זיין פונעם ערב רב, דאס איז טייטש ויקהל משה, ער האט זיי צוזאמגענומען זיי זאלן זיין אפגעזונדערט פונעם ערב רב, זיי זאלן זיין עקסטער אהנעם ערב רב. לכאורה אז דער מכוון איז מען זאל זיי אפשיידן, וואלט ער געדארפט צו זאגן 'ויפרד' משה את כל עדת ישראל, ער האט זיי אפגעשיידט, ויקהל איז דאך עפעס ווי א היפוך.

[ואפ"ל] עס קען זיין א בחינה, [בהקדם] דער כלי יקר זאגט גאר עפעס אנדערשט אין דעם ויקהל, 'ויקהל' ער האט זיי מזהיר געווען אויף אחדות. איינס פון די פשטים אין די מדרשים (ב"ר פצ"ח ס"ב), אין האספו ואגידה לכם (בפרשת ויחי) איז אויך – האספו – זאלן האלטן צוזאמען. ויהי בישורון מלך, זאגט דער מדרש (ילקוט ברכה), אימתי בהתאסף ראשי עם, אז עס איז נישטא קיין פירוד לבבות, מען איז כאיש אחד בלב אחד.

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, ער האט זיי צוזאמגענומען, מען גייט בויען א משכן – ברויך מען זעהן אז מען זאל זיין איינס, ווייל דאס איז השראת השכינה, [איז עס נאר] אז עס איז נישטא קיין פירוד לבבות, און דאס האט א כח, אזוי ווי עס שטייט אין ייטב לב, טייטשט ער עדת חנף איז גלמוד – [איז אליין].

קען זיין אפשר, דאס איז דער מכוון אין זוהר הקדוש, ער זאל זיי אפשיידן פון ערב רב, האב איך דאך געפרעגט די קשיא, וואס איז דער ויקהל. נאר אז עס איז דא אינדערמיט געווען דאס ערב רב, און אינדערמיט איז דא אסאך צבועים, זיי מאכן אהן א פירוד, אפילו צווישן יודישע אידן וואס זיי דארפן זיין איינס – וועט אויך א פירוד, עס איז א השפעה פונעם ערב רב, זאגט ער ויקהל משה, ער האט זיי מפריד געווען פונעם ערב רב – מיט דעם זענען אידן געווען איינס, [אזוי] זענען אידן געוואלט א קהילה, דער פירוד פונעם ערב רב – דאס איז נישט א פירוד – דאס האט געמאכט אן התחברות, איבערדעם איז רעכט וואס ער זאגט 'ויקהל', אז ער נעמט זיי אוועק פונעם ערב רב, אז עס איז דא אידן וואס זענען נאמנים לה' ולתורתו הקדושה – אויף אין שיטה – אויף אין מיינונג – איז אלעס [איינס], איבערדעם איז דאס טאקע ווייטער ויקהל.

(לשון רבינו ס"ג ויקהל תשכ"ז)

צוריק אידן וואס מען קאן האבן התחברות - וואס זענען אויף איין שיטה - למען הרחמים מוז זיין גרויס קידוש לבבות

קען זיין [נאך א] פשט אין זוהר, ויקהל משה, ער האט צוזאמגענומען דעם עולם – מען זאל זיי מפריד זיין פונעם ערב רב, [בהקדם וואס] איך זאג אסאך מאהל, דאס איז צוויי געוואלטיגע יסודות, אויף דעם שטייט די וועלט, אויף דעם שטייט דער קיום התורה, דער גאנצער כח היהדות, דער כח התורה – שטייט אויף די צוויי זאכן, עס איז שני הפכים.

א] מען זאל זיך נישט אנגיהערן מיט די וואס מען דארף נישט – די וואס זיי האבן דיעות נפסדות, [דארף מען מאכן]

א פירוד. ב] ווידעראום צווישן אידן וואס מען קאן זיין התחברות – וואס זענען אויף איין שיטה – למען הרחמים מוז זיין גרויס קירוב לבבות, בעוה"ר פירוד לבבות דאס מאכט חרוב, עס איז דער גרעסטער חורבן, ווי דער רבי ר' אלימלך זאגט – שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם, 'חברינו' דעם וואס איך קאן מיט אים זיך מחבר זיין, זאל מען זעהן מעלות נישט חסרונות, דערווייל איז בעוה"ר פארקערט, אויף די אידן וואס מען וואלט זיך געדארפט מחבר זיין – זעהט מען חסרונות, און דארטן וואו מען מוז אנטלויפן – עס איז נישט חברינו – דארטן זעהט מען גאר מעלות – בעוה"ר.

דאס איז צוויי געוואלטיגע יסודות, דער בעל דבר פארלייגט זיך אויף דעם, א] צווישן אידן וואס עס וואלט נישט געדארפט זיין קיין פירוד, אידן וואס זענען נאמנים לה' ולתורתו, בעונותינו הרבים פארלייגט זיך דער בעל דבר אויף פירוד לבבות, און מען פאלט אריין, מען וואלט געקאנט אויפבויען וועלטן – וועט דאס ביסל אידן זאלן האבן התחברות – נישט קיין פירוד לבבות – וואלט מען געקאנט גובר זיין אלדינגס – וואלט מען געקאנט אראפשטעלן יסודות קדושה. ב] און די וואס זיי ווילן זיך מחבר זיין מיט מינים מיט אפיקורסים, נוצן זיך אויף מיט דעם – דארטן נוצט מען אויף דעם ואהבת לרעך כמוך. און פארקערט ווידעראום פאר יודישע אידן דארט נוצט מען אויף דעם משנאיך ה' אשנא, פונקט דעם היפוך פירוד לבבות, בעוה"ר דיא צוויי זענען תרתי דסתרי,

אבער מען דארף האבן א כח אמיץ, א יוד דארף וויסן אלעס איז שווער, אז מען וויל טוהן דעם רצון הבורא ב"ה באמת, און מען וויל נאכגיין דאס וואס דער בורא כל עולמים האט ליב, וואס דער בורא כל עולמים וויל, אלעס וואס מען טוט, איז מען מקושר אין דיא ביידע זאכן אויפאמאל, דארטן [צווישן ערליכע אידן] זאל זיין כל מגמתו, זוכן אהבה מיט התחברות מיט קירוב לבבות, און דארט וואו מען ברויך נישט, ברויך מען כל מגמתם זיין אויף התרחקות, משנאיך ה' אשנא ובתקוממיך אתקוטט.

כאטשיג אז מען גייט דעם דרך פאלט מען אריין דארט וואו מען ברויך נישט, עס פירט אריין, איינס קלאפט דאס אנדערע, אבער אזוי איז דער גאנצער קיום התורה, דארף מען זיך פלאגן אזוי, מען דארף זיך מתאמץ זיין אויף מדות הפכיות, ווי דער זרע קודש זאגט אלץ אז מען דארף האבן מדות שבורות, די מדות דארף מען האבן אויף צוויי אופנים, יעדע מדה דארט וואו מען ברויך, ברויך מען זיך באנוצן דערמיט.

דאס איז דער פשט וואס דער זוהר הקדוש זאגט, ויקהל משה, אפשיידן פון ערב רב, האב איך געפרעגט די קשיא, ער וואלט געדארפט זאגן ויפרד, זאגט ער אבער ניין, מען האט געמוזט איינפרעגן [מען זאל זיך] אפשיידן פונעם ערב רב, [און] אז מען גייט דעם וועג מוז מען האבן א גרויסן כח פון 'ויקהל' אז מען דארף האבן התחברות, ווייל אז מען וועט גיין דעם וועג וועט מען אריינפאלן, און מען וועט דאס אויסנוצן דארט וואו מען ברויך נישט, טאקע בפנים אפילו צווישן אידן אליין, נישט ביים ערב רב, פירט אריין דער בעל דבר, און זאגט אז דאס איז אין דעם כלל, איבערדעם מוז דאס זיין, טאר מען נישט פארגעסן, אויפאמאל אז עס איז געווען א 'ויפרד' האט געמוזט זיין א 'ויקהל', איינס אנעם אנדערן טאר מען נישט, דאס מוז מען שטארק אינזין האבן, דעם ויקהל מיט דעם ויפרד, דאס איז איינס.

איבערדעם ברויך טאקע צו זיין, באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים (ריש מס' שקלים), דער מהר"ש אלקבץ זאגט דאך – שקלים ווייזט אויף אחדות, א מחצית השקל, מען טאר נישט זיין [אליין], מען מוז זיך מחבר זיין מיט יענעם, אבער פונדעסטוועגן מוז מען אנזאגן על הכלאים, אזוינס וואס עס איז מין בשאינו מינו טאר מען נישט אויסמישן די ביידע אינאיינעם.

דער בורא כל עולמים זאל העלפן מען זאל גיין אין דרך האמת, במהרה זאלמיר זוכה זיין צו כל מיני ישועות טובות, זאלמיר זוכה זיין צו זעהן בהתרוממות קרן התורה וישראל ובהתגלות כבוד שמים עלינו בב"א.

(ס"ג ויקהל תשכ"ז)

וועט מ'וואלט גשוויסט וואס מ'טוהט אויף מיט יעדע תנועה של מצוה וואלט מען רודף געווען דערנאך בכל נפשו ומאדו

זה יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה'. [שטייט אין מדרש] (במדב"ר פי"ב ס"ג), פארוואס שטייט 'זה' יתנו נתקשה משה, האט מען אים געוויזן כמין מטבע של אש – [כזה יתנו]. לכאורה די מטבע של אש האט מען דאך נאר געוויזן פאר משה רבינו"ן, פאר אידן האט מען דאך נישט געוויזן די מטבע של אש, און משה רבינו האט דאך דאס געזאגט פאר אידן, וידבר ה' אל משה 'לאמר', פארוואס האט ער זיי דאס געדארפט דערציילן דעם זה יתנו, פון 'זה' איז געדרינגען אז מען האט געוויזן א מטבע, זיי האבן דאך נישט געזעהן וויאזוי זי זעהט אוים.

ב] לעולם מוז מען דאך פארשטיין וואס האט ער פון א מטבע של אש, מען האט דאך אים געקאנט ווייזן די מטבע בפועל, אז מען דארף געבן א מטבע – קען מען דאך גיכער ווייסן – אז מען קוקט אהן די מטבע – און מען מעסט זי גוט אָפּ לארכה ולרחבה, האט מען דען געברענגט אֵש, מען האט דאך נאר געברענגט א מטבע, ממילא האט מען דאך געקאנט גרינגער ארויסלערנען און פארשטיין פון די מטבע אליין, פון די מטבע של אש איז עס דאך אן אנדערע תמונה, וויאזוי קאן מען זיך אויפדרינגען פון דעם – מען זאל ברענגען פשוט א מטבע – א מטבע פון כסף – בקע, אז עס זאל זיין עשרים גרה, וויאזוי ווייסט מען צו ברענגען פון מטבע של אש, מען קען דאך בעסער ווען מען ווייזט אים טאקע די מטבע אליין – די עשרים גרה, מען האט דאך אים געקאנט אלעס ווייזן, וואלט ער נאך מער געהאט וי [וועז] מען האט אים געוויזן מטבע של אש.

נאר [אפ"ל] דא איז נתקשה משה, משה רבינו"ן איז געווען שווער, וויאזוי קען מען מיט דעם אויפטוהן עפעס מיט א מחצית השקל, האט אים דער בורא עולם געוויזן זאלסט נישט מיינען עס איז א קלייניקייט, אז וואס אידן טוען אויף דעם עולם – אז מען טוט א מצוה – דאס האט א שורש בגבהי מרומים, אז מען ווייסט וואס עס טוט זיך אויבן, עס האט קיין שאץ נישט – וואס א סגולה – און וואס א רושם – וואס א מצוה טוט, דאס קאן מען גארנישט משיג ומשער זיין, אפילו אז מען גיט א פרוטה אויף צדקה, דאס איז דאך אויך אין כלל פון דעם מחצית השקל, מען ווייסט גארנישט וואס מען האט געטוהן, עקסטער וואס מען האט געטוהן בפועל, וואס דאס מאכט אלעס א רושם למעלה.

איבערדעם האט אים דער בורא כל עולמים געוויזן, זאלסט נישט מיינען עס איז א קלייניקייט, נתקשה משה מען זאל מיט דעם עפעס אויפטוהן, אז דאס זאל ברענגען אזא גרויסן תיקון, אקעגן די שקלי המן, מכניע צו זיין אזא שווערן ס"מ, האט אים דער בורא כל עולמים געוויזן כמין מטבע של אש, ער האט אים געוויזן וויאזוי דאס זעהט אוים אויבן אין די עולמות עליונים, וויאזוי א מצוה זעהט אוים, און אז מען זעהט ווי גרוים א מצוה איז אויבן, קאן מען שוין פארשטיין וואס א סאך דאס קען טון, אונז זעה מיר נישט, איבערדעם האט מען אים געווען.

און משה רבינו האט דאס דערציילט פאר אידן, זיי זאלן זיך נישט פאר גרינג האלטן, מען זאל וויסן ווי גרוים עס איז א מצוה, א יעדע מצוה וואס די תורה הקדושה האט מצווה געווען, האט קיין שאץ נישט וואס מען טוט אויף, וועז מען וואלט געוויסט וואס מען טוהט אויף מיט יעדע תנועה של מצוה, וואלט מען רודף געווען דערנאך, מען וואלט זיך גארנישט געקענט שטילן, מען וואלט זיך נישט געקענט בארואיגן, בכל נפשו ומאודו, נאך יעדע תנועה של מצוה וואס מען טוט, וואס מען קען כאפן, וואס מען טוט פארן בורא כל עולמים' וועגן, וואס מען טוט פון די תורה הקדושה האט קיין שיעור נישט, איבערדעם האט אים דער בורא כל עולמים געוויזן מחצית השקל, זאלסט נישט מיינען דאס איז עפעס אזא קלייניקייט, האט ער געוויזן וואס אין דעם ליגט, האט ער דאס מודיע געווען פאר אידן זה יתנו.

און דער אמת, א איד וואס ער שפירט אין די קדושה, וואס ער האט א געפיל אין א מצוה, וואס איז דבוק אין א מצוה, שפירט ער א גרויס התפעלות בנפש, זעהט ער דאס איז נישט קיין קלייניקייט, יעדע מצוה ברענגט קדושה וטהרה און אמת'דיג התפעלות בנפש, דאס שפירט יעדער.

יעצט האט משה רבינו זיי מאיר עינים געווען, ער האט זיי געזאגט 'זה' יתנו, זיי האבן געהאט א שטיקל שפיר אין דעם, אפילו זיי האבן נישט געזעהן דאס וואס משה רבינו האט געזעהן, אבער דאך עפעס האט ער זיי דערלייכט די אויגן, און זיי האבן געהאט א שפיר דערינען, אז עס איז א מטבע של אש, עס ליגט א חמימות דערינען, זיי האבן באקומען א חמימות אין דער מצוה פון דער קריאה פון די פרשת שקלים, אז עס איז א מצוה אין די תורה הקדושה, און דאס הייבט זיך אהן, דאס איז א כח א קעגן ס"מ, און א קעגן המן וכת דיליה, ממילא האט מען א שפיר דערינען כמין מטבע של אש. **(ס"ג שקלים תשי"ד)**

סיפורי צדיקים, גבי אור הפסוקים
המלאים זיו ונוגה מפיקים

לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת

הרה"ק ר' נחום מטשערנאביל זצוק"ל שהה פעם בשב"ק אצל הרב ר' שמעון שלמה, אביו של הרה"ק ר' משה מסאוראן זצוק"ל, והדליקו אז בערב שבת נר גדול שידלק כל הלילה עד הבוקר, כדי שיוכלו לקום וללמוד בעוד ליל, ויהי באשמורת הבוקר כשהרה"ק ר' נחום קם משנתו, ובחוץ עדיין חושך ואפילה, ראו ר' שמעון שלמה ובני ביתו שהרה"ק ר' נחום מטשערנאביל הולך בבית וממשש הדרך כמי שהולך בחושך, וקרוב לכך שיחבוט את ראשו בהליכתו, והרה"ק הנ"ל פנה אליהם בשאלה למה לא הדלקתם את הנר שידלק כל הלילה, והי' הדבר לפלא בעיניהם שהרי בבית דולק נר ומאיר את כל הבית כולו, ותיכף עשו דרישה וחקירה ואכן נודע הדבר כי הנר כבה בלילה, והמשרתת הנכרית הדליקה אותו בשבת, ומחמת שהודלק הנר בשבת קודש לא האיר כלל להצדיק, ולא ראה כלום לאורו

(לשון חסידים) .

ויבואו האנשים על הנשים

הנה ידוע דבעת שסובבו בעיר לקבץ נדבות עבור "מעות חיטים" לפסח כמובא בהלכה, נהגו רבותינו בעצמם לחזר אחר הממון, ובעת שהגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע כבר הי' חלש, שלח את יוצ"ח שניים שניים מכל צאצאיו, והצטרף לכל זוג אחד מהבעלי בתים שבעיר, והנה, פעם בהתדפקם על אחת הדלתות, הבעה"ב לא הי' בבית כי אם אשתו, הוציאה האשה סכום גדול של ממון ואמרה: "עס איז גוט, דאס איז מיינע", הפטיר לעומתה אחד השליחים שזה אינו שלך, אלא הכל שייך להקב"ה, שתקה האשה ולא אמרה כלום, כשבאו אח"כ אל הרה"ק זי"ע סיפרו לפניו הכל וגם המעשה הנ"ל מאותה אשה נדיבת הלב.

נענה הרה"ק ואמר שהשתא נתיישב ונתחוור לו מקרא בפרשת ויקהל שנאמר "קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה'" דהנה יש הפותח את ידו ונותן צדקה וחושב הוא שמשלו הוא נותן, ומאידך יש איש הנותן צדקה ויודע הוא שמאת ה' הטוב הוא נותן, מחד גיסא, הסובר ששייך הכל להקב"ה ומה' הוא הנותן לכאורה הנותן הזה עדף טפי, כי נותן הוא ביד רחבה, אך מאידך גיסא, היא הנותנת, והסברא היא לכאורה שהנותן הראשון שחושב שנותן משהו איננו במדריגה נמוכה, כי למעשה בחושבו בדעתו כי נותן משלו, זקוק הוא התגבר מאוד ולכבוש את יצרו אשר מעכבו מלתת צדקה, ואשר על כן זו היא מדריגה יותר גבוהה, וזהו מרומז כאן בפסוק "קחו מאתכם" היינו שתתגברו על מה שאתם חושבים שהנתינה היא "משלכם" אולם גם הנתינה הזאת היא "תרומה לה'", כשם שהנתינה של נדיב לב היא תרומה לה', ובשתי תרומות הכתוב מדבר, תרומה אחת לה' - מרמז לזה שסובר שנותן משלו, ותרומה אחת מאת ה' - מרמז לזה שסובר שנותן מאת הקב"ה, ואעפ"כ גם הנתינה הזאת של אותה אשה היא נחשבת תרומה לה', כי בזה שחשבה שהיא נותנת משלה, התגברה על יצרה, ונחשבת היא לתרומה לה', וז"ש קחו מאתכ"ם היינו זה שסובר שנותן משלו זה ג"כ תרומה לה' כאמור, וכן כל נדיב לב יביאה את תרומת ה' שמביא את בנדיבת לב מפני שסובר שהיא תרומת ה' ולא שלו.

והמשיך הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע: אלא שאני מתפלא עליכם שנעלמה מכם גמרא מפורשת דגבאי צדקה לוקחין מן הנשים דבר מועט, אבל לא דבר מרובה, דאפשר שהבעל לא יסכים, עמדו הנוכחים ולא ידעו מה להשיב, והנה לפתע ממש ברגעים אלו, הופיע על מפתן היכל הקודש בעלה של האשה ההיא, ואמר דהיות ששמע שאשתו נתנה סכום גדול, הוא רוצה להוסיף סכום נוסף על המעות שנתנה אשתו, ובזה הוסיף הרה"ק לומר, כי עתה ניחא ליה, גם המשך הפסוקים שבאותו ענין "ויבואו האנשים על הנשים כל נדיב לב" ורש"י מפרש עם הנשים, וצריך להבין מדוע באו האנשים, אלא שהם באו ליתן הסכמתם לנדבות נשותיהם שיהי' מותר לקבל מהן.

(אוצרותיהם של צדיקים)

לשון חכמים

לשון חכמים צדקו ומישרים, בדרך צחות ומליצה נאמרים

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל. ואמר להם שמירת שבת, ונראה לפרש על פי דרך הלצה, כי נודע שעיקר השורש לעבודת הבורא ברוך הוא, שהאדם יחזיק עצמו לאין, וכל מה שבא למדריגה יתירה משיג יותר שהוא אין גמור, כנודע בליקוטי אמרים עיי"ש. ובשבת בא לאדם נשמה יתירה, וצריך להחזיק עצמו לאין מוחלט רק הכל הוא של הבורא ברוך הוא, והנה לשון עדת בלשון אשכנז 'געמיין' (שבזמנינו אומרים 'געמיינדע') שהוא לשון קטנות ושפלות. וזה שאמר ויקהל משה את כל 'עדת' בני ישראל, רצה לומר אותן בני אדם שמחזיקים עצמם בקטנות ושפלות והכנעה, להן ראוי לאמר מצות שבת, ודו"ק.

דודאים בשדה

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כפתור ופרח משוקדים

ויקהל משה: רש"י: ממחרת יום כפורים היה, קשה מה בא רש"י להשמיענו בזה, י"ל הנה כאן כתיב "ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש" ופירש"י "הקדים אזהרת שבת למלאכת המשכן לומר שאינו דוחה שבת" מנין לו לרש"י שבגלל זה הזכיר כאן אזהרת שבת אולי אותו יום שבת היה ולמד איתם הלכות שבת לכן אמר רש"י ממחרת יו"כ היה וההלכה היא שאין קובעים ר"ה לימים אד"ו בכדי שלא יחול יו"כ לא ביום שלפני השבת ולא ביום שאחר השבת ממילא לא יכול להיות שאותו יום שבת היה א"כ למה אמר להם אזהרת שבת אלא לומר שאין מלאכת השבת דוחה שבת.

(שני המאורות)

☆

ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה' לאמר: קשה כפל תיבת לאמר, י"ל, ע"פ דברי התוס' (ב"ב ח':) דרבא אכפיה לרב נתן בר אמי ושקיל מיניה ארבע מאות זוזי לצדקה, והקשו התוס' וא"ת והא איתא בפרק כל הבשר כל מ"ע שמתן שכרה בצדה אין ב"ד של מטה מוזהרים עליה וארי"ת דהאי כפייה בדברים, וז"ש הכת' "ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל לאמר" להגיד לכם "זה הדבר אשר צוה ה'" המצוה הזאת של צדקה אינו כשאר מצוות שהם בכפיה ממש אבל היא רק "לאמר" כפיה בדברים.

(בנין דוד)

☆

ויאמר אליהם וכו' ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש: יש להבין למה ציוה להם משה מצות שבת אחר חטא העגל, י"ל ע"פ הגמרא (שבת קי"ח:) כל המשמר שבת כהלכתו אפי' עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו, לכן הקהיל אותם משה ואמר להם אתם חטאתם ועבדתם ע"ז לכן תשמרו שבת והקב"ה ימחול לכם על חטא ע"ז.

(שארית יעקב)

☆

והם הביאו אליו עוד נדבה בבקר בבוקר: הנה החכמי לב שהיו עושים מלאכת המשכן מה היו מביאים לנדבת המשכן י"ל הדין הוא שפועל יכול לאכול על חשבון זמן העבודה אבל עושי מלאכת המשכן היו משכימים בבוקר בבוקר לאכול והזמן שהיה מותר להם לאכול בזמן העבודה ולא אכלו זה היו תרומתם לנדבת המשכן וזה שאמר הכת' "והם" (ר"ת וה'עושה מ'לאכה) הביאו אליו נדבה (הנדבה שלהם למשכן היה) בבוקר בבוקר" הזמן שהשכימו לאכול בכדי שלא לבטל מעבודת המשכן.

(מרגניתא דרב)

☆

מרבים העם להביא וגו' והמלאכה היתה דים והותר: הנה עיקר העגל עשו הערב רב והם החטיאו את ישראל לכן המשכן כפר רק לבני ישראל ולא לערב רב משום שאמרו "החוטא ומחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה" אך אם הביאו לא רצו לביישם וקבלו מהם ובטלו את נדבתם ביטול ברוב נדבת ישראל אבל כשראו "מרבים העם" היינו הערב רב "להביא" ולא יהיה להם ביטול ברוב אז הכריזו "והמלאכה היתה דים" שאין צריך להביא ומאת ה' היתה זאת שהיה די רק מנדבת ישראל.

(קרני ראם)

☆

וכל אשה חכמת לב בידיה טוו: קשה מה החכמה, י"ל הדין הוא (גיר כ"ד:) כל מה שקנתה אשה קנה בעלה אבל אם נתן לה אחר על מנת שאין לבעלך רשות בו אז הוא שלה, וגם מעשה ידי אשה לעצמה רק חז"ל תקנו שמעשה ידים יהיה לבעל והוא חייב במזונותיה אבל במדבר שהבעל לא נתן מזונות משום שהיו נזונים מן המן אז מעשה ידיהן היו לעצמן ולא לבעל ואת מעשה ידיהן היו יכולין לתת לנדבת המשכן וזה שאמר הכת' "וכל אשה חכמת לב" וידעו הדין מה שקנתה אשה קנה בעלה והיתה רוצה להביא נדבה "בידיה טוו" מה שעשתה בידים היינו מעשה ידיה זה היו יכולים לנדב.

(תורת משה חת"ס)

דורש טוב

לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. קשה מה נשתנה הבערה שנאמרה עליה לאו מיוחד משאר ל"ת מלאכות שלא נזכרו בפירוש בתורה, ועי' רש"י.

ונראה דהנה בלוחות הראשונות כתוב 'כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וינח ביום השביעי, על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו', הרי שטעם שביתת השבת הוא זכר למעשה בראשית, ולפי"ז יש מקום לומר דרק המלאכות שנבראו בששת ימי בראשית אסורות בשבת, אבל הבערת האש שנבראה רק במוצאי שבת ע"י אדם הראשון כאמרם בפסחים (דף נ"ד) אולי לא נאסרה בשבת, **לכן צריכים קרא מפורש לאסור הבערה בשבת.**

ובזה יובן גם כן מה שבמשנה תורה לא נשנה איסור הבערה בשבת, דכיון שבלוחות השניות נאמרה טעם אחר לשבת, 'וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים וגו', ולטעם זה אין שום סברה להבחין בין הבערה לבין מלאכות אחרות **ע"כ לא הוצרך חזרה מיוחדת.**

תפארת יהונתן

באחד באדר משמיעין על השקלים

מאת: הרב שלמה שבתי קעסטנבוים, חבר המערכת

מצינו בחז"ל באחד באדר משמיעין על השקלים, דהיינו שמכריזין להודיע שיביאו שקליהן בר"ח ניסן, ועוד מצינו שחז"ל תיקנו שיהא קורין פרשת שקלים בשבת מברכין אדר או שבת ר"ח אדר, ויש לעיין אי הקריאה דפרשת שקלים היינו ההכרזה דר"ח אדר, או דהכרזה הוא חיוב בפנ"ע, וקריאת הפרשה הוא חיוב בפנ"ע?

ובפשטות מבואר ברש"י מס' מגילה (כט.) דקורין פרשת שקלים להודיע שיביאו שקליהן באדר כדי שיקריבו באחד בניסן מתרומה חדשה, עי"ש, ומבואר דתכלית הקריאה הוא להודיע שיביאו שקליהן, אולם בדף יג. כ' רש"י באחד באדר משמיעין על השקלים בי"ד מכריזין שיבואו שקלים למקדש, עי"ש, וכן משמע בגמ' (כט:) דקריאת הפרשה הוא במקום הכרזה, שהקשו שם דמנלן שמשמיעין על השקלים באחד באדר, ותירצו דאמר קרא זאת עולת חודש בחדשו וכו', וכיון שבניסן צריכים להקריב מהתרומה חדשה קדמינן **וקרינן** באחד באדר כי היכי דליתו שקלים למקדש, עי"ש, ולכאורה מבואר דהי' מכריזין ב' פעמים, אחד בא' באדר, ואחת בקריאת פרשת שקלים.

וב'מאירי' (שם) מבואר דאיה"נ שהי' ב' הכרזות, וזל"ק: "דכבר ידעת שבאחד באדר משמיעין על שקלים כדי שיכינו כלם את שקליהם באחד בניסן, שנאמר זאת עולת חדש בחדשו חדש והבא לי קרבן מתרומה חדשה, כלומר בחדושו ר"ל במה שנתחדש בו, ועכשיו הוא אומר שעושין לה השמעה אחרת והיא קריאת פרשת שקלים", עי"ש.

ועי' ב'בנין שלמה' (סימן נד) שהאריך בזה ותו"ד הוא: דהוצרכו לעשות הכרזת ב"ד וקריאת פ' שקלים, דקריאת התורה בעינן לבעלי מלאכה שלא ישמעו את ההכרזה בחול ורק בשבת מתאספין בביהכנ"ס, ובעי נמי הכרזה בא' באדר בשביל קטן שיהי' גדול עד א' בניסן, שפטור מקריאת התורה ומכריזין עבורו משום שבא' בניסן יהי' בר חיובא, וכן בהגהות 'חשק שלמה' כ' כעין זה דקריאת הפרשה הוא הכרזה, והטעם דמכריזין באופן זה דיש בו כל פרטי הדינים, ומה דמשמיעין בהכרזה זה הוא לבני הכפרים דאין להן ס"ת, עי"ש, וע"ע בפרי צדיק שקלים אות ב'.

אולם ב'ספר החינוך', מצוה קה, מבואר בהדיא דרק בזמנינו קורין הפרשה ולא בבית המקדש, ושם הי' רק הכרזה אחד, דמה שאנו קוראין הפרשה הזאת הוא משום דאין לנו מקדש ולא קרבן ולא שקלים, וקריאה הוא לזכר הדבר, עי"ש, וכן מפורש ב'אבודרהם' (שער התקופות) דהקריאה הוא רק זכר לחורבן, וכן ב'בנין שלמה' הנ"ל דן בזה, די"ל דלא נהג בזמן הבית קריאת פרשה זו, ועי' בלבוש סי' תרפ"ה שכתב הלשון: "היו משמיעים באדר הסמוך לו שיביאו שקליהם בר"ח

ניסן, **ואנו משלמין פרים שפתינו בקריאת הפרשה**, וקוראין בר"ח אדר או סמוך לו פרשה להשמיע על השקלים", עי"ש.

ובספר 'מועדים וזמנים' חלק ו (סימן צה) כתב הראב"ד שליט"א: "ונסתפקתי בזמן המקדש אי קראו נמי בתורה פרשת שקלים כמנהגינו או אז השמיעו בדרך הכרזה דוקא, ונראה להביא ראייה מירושלמי ריש מגילה, דאיתא התם דכשחל בשבת מקדימים קריאת המגילה ותרומת שקלים, ופירשו המאירי ובתויו"ט דהיינו השמעת שקלים, ותמהני איזה אסור יש להשמיע בשבת והלוא קורין נמי פרשת שקלים להשמיע, וע"כ נראה שבזמן המקדש באמת לא השמיעו בשבת הכרזה לאסור, אמנם נראה שבזמן המקדש בית דין הכריזו על הצורך להביא שקלים ומעשה בית דין לא עבדינן בשבת, אבל לאחרי החורבן אין זה מעשה בית דין כלל ושפיר קורין גם בשבת, ואדרבה עיקר המצוה בשבת שהקהל אז מקובצים יחד **שבזמנינו אינה אלא זכר בעלמא לעשות ציונים להמצוה** דתיכף כשייבנה המקדש נקיים מצות שקלים", עי"ש.

אולם כל הנ"ל הוא רק אם קריאת הפרשה הוא מדרבנן, אבל אם קריאת פרשת שקלים הוא חיוב קריאה מן התורה, כמו חיוב קריאת פרשת זכור, בודאי הי' קורין את הפרשה של שקלים מעולם, ועי' ב'אליה רבה' (סי' תרפ"ה ס"ק כ"א) שכתוב שם: "מצאתי בחידושי הרשב"א (ברכות שם) זה לשונו כגון פרשת פרה ופרשת זכור **וכיוצא בהן**, ופירושו נ"ל דר"ל גם על **פרשת שקלים** והחודש" עי"ש, והחיד"א ב'מחזיק ברכה' סימן קמ"ו מעתיק דברי הא"ר הנ"ל, ומצרף לזה כת"י של רבינו יהודה החסיד במס' ברכות ריש פרק הי' קורא, דמבואר שם בהדיא דקריאת פרשת שקלים הוא מן התורה, עי"ש.

ובספה"ק 'בני ישששכר' (מאמרי אדר מאמר אות י"ג) מביא בשם רבו ה'חוזה מלובלין ז"ל על הפסוק זה יתנו כל העובר על הפקודים וכו', וכן אח"כ כל העובר על הפקודים וכו' יתן תרומת ה', "הנה איתא, תינח בזמן שבית המקדש קיים וכו' כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה. וכן י"ל כאן, כי השקלים היו נוהגין בזמן שבית המקדש קיים לקרבנות ,אבל כשאין בית המקדש קיים ודאי הקריאה נחשב לנו כאילו נותנים שקלים בפועל ממש לכפר .ואני בעניי פירשתי הפסוק "והיה לבני ישראל לזכרון לפני ה' לכפר" וגו', היינו אפילו בזמן שאינן נותנין השקלים, היינו בזמן שאין בית המקדש קיים, עכ"ז זכרון הפרשה במו פיהם הוא מכפר בעדן", עי"ש, ומבואר דרק בזמנינו קורין הפרשה.

ועי' בספה"ק 'אוהב ישראל' פרשת שקלים: "הנה בזמן הזה שאין לנו בית המקדש על מכונו ואין אנו נותנין שקלינו לכפר בעדינו, עם כל זה ונשלמה פרים שפתינו, וכשאנו קורין הפרשה הזו בשבת פ' שקלים ביראת שמו יתברך ובדביקות גדול נעשה ונתקן הכוונות הנ"ל, וכן יהי רצון עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהלה בארץ, ולעת עתה הרצאת דברים תהיה סליחתינו וכפרתינו, ונזכה במהרה בימינו לעשות מצוה זו בפועל ממש לשקול שקלים בבית המקדש, שיבנה ע"י משיח צדקנו שיבוא בב"א", עי"ש.

ובספר 'מחשבת חרוץ' (אות קכ"ב) שכתוב: "עכשיו שאין לנו שקלים בפועל נשלמה פרים שפתינו בקריאת הפרשה בצבור, שהרי אנו מוכנים בכל לב ומשתוקקים ומתגעגעים לקיים בפועל וליתן שקלים למקדש, השי"ת הוא ית' יזכנו לזה במהרה בימינו, וכל אחד מישראל מוכן לזה בכל נדבת לבו להוסיף כמה וכמה גם כן אם ירצו לקבל ממנו", עי"ש.

ופלא הוא לציין רמז נפלא מה שמצינו בספה"ק 'אמרי נועם' וזל"ק: "אמרו חז"ל (פסחים ח.) הנותן סלע לצדקה בשביל שיחיה בני הרי זה צדיק גמור, נקטו כלשונם סלע דייקא, ולא פרוטה כדרך הש"ס תמיד לומר פרוטה, אלא שרמזו על מצות שקלים כי סלע האמור בש"ס הוא שקל האמור בתורה כמבואר בהרמב"ם ז"ל הל' שקלים (פ"א ה"א) ורמזו בזה אשר סגולת מצות השקלים הוא שיחיו בניו", עי"ש.

לזכות הילד מרדכי אהרן בן ריזל דבורה
לרפואה שלימה

איסור מזוזיקת שם השם (ד)

גרירת דיבוק באותיות השם

[א] נדבקה אות לחבירתה באותיות השם, באופן שניכר צורת האות[1], מותר לגרור להפרידן, ואין עובר על איסור מחיקת השם[2]. מכיון דהשם פסול, ובזה המחיקה הרי הוא מתקן שם השם[3]. ובעצם המחיקה נעשית התיקון[4]. ולאחר שגררו אין צריך להעביר עליו קולמוס ולקדשו, שהרי נכתב כהלכתו בקדושת השם, אלא שהאותיות לא היו כהלכתן, וכשתיקן האותיות הרי השם בקדושתו[5].

י"א דהא דמותר לגרור הנגיעה, היינו דווקא כשנעשה הנגיעה בשעת כתיבת השם, אבל אם נעשה הנגיעה לאחר הכתיבה, אסור לגררו[6]. אמנם דעת הרבה פוסקים שאף בנעשית הנגיעה לאחר כתיבה מותר לגרור הנגיעה. הואיל ואי אפשר לקרוא בספר תורה כזה, ואף דאינו אלא ספק, מ"מ נקרא תיקון לצורך ואינו השחתה ושרי[7]. וכן ההוראה[8].

ספק אימתי נעשה הנגיעה

[ב] ספק האם הנגיעה נעשית בשעת כתיבה או לאחר כתיבה, מותר לגרור לכו"ע. משום דהוה ספק ספיקא[9].

---

1. באופן שע"י הנגיעה לא נשתנתה צורת אות, אז הפסול רק משום חסרון מוקף גויל, והדין הוא דבחסרון מוקף גויל ליכא משום שלא כסדרן, ולא משום חק תוכות. והנידון כאן הוא רק מדיני מחיקת השם.
2. שו"ע (יו"ד סימן רעו סי"א). וז"ל "נדבקה אות לחבירתה באותיות השם יש לו לגררו".
3. שו"ת הרא"ש (כלל ג סימן יא).
4. משא"כ באופן שצריך לגרור האות ולחזור ולכתוב מחדש, אז אסור משום שאסור למחוק אע"פ שבכוונתו אח"כ לתקן.
5. שו"ת הרא"ש (שם).
6. שו"ת נודע ביהודה (תנינא סימן קסט), הובא בפתחי תשובה (שם), וכ"פ המשנה ברורה (סימן לב ס"ק קכו). וביאור הדברים דכיון דכשנעשית הנגיעה בשעת כתיבה, הרי האות פסול לכו"ע, ולכן מותר למחוק הנגיעה, אבל אם נדבקו לאחר כתיבה, יכול להיות שהשם כשירה, גם בלא מחיקת הנגיעה, דלפי חד תירוץ בבית יוסף (סימן לב), מוקף גויל הרי הוא רק בשעת כתיבה. וא"כ כשגורר אינו מתקן את השם, הרי הוא נכנס בכלל חשש מוחק את ה'. וכתב במשנת הסופר (שם ס"ק לח) דאף לדעת המחמירין היינו דווקא היכא שהדיו הזה שצריך לגרדו נכתב לשם קדושת ה', כגון שאחר שגמר לכתבו את השם רצה לעשות בה איזה תיקון ליפותו וכדומה, ועי"ז נדבקו האותיות. אבל אם נפל טיפת דיו בין האותיות בזה ודאי שרי לגרור הטיפה, שהרי זה לא נתקדשה ואין בו איסור מחיקה.
7. שו"ת רע"ק (תנינא סימן יד), מקדש מעט (שם ס"ק פד), לשכת הסופר (סימן יב ס"ק יא). וז"ל "בנובי (תנינא סימן קסט) מוקי לה בשנדבקו בשעת כתיבתן דוקא דלא היתה להן שעת הכושר. ולפענ"ד אפילו נדבקו אח"כ נמי דינא הכי. וכן נראה להוכיח מלשון הרמ"ע שכתב אבל אם נכתבו האזכרות כהוגן ואח"כ נפסלו בדיבוק הדיו מן הרגל לגג שהוא דיבוק האות בעצמה וכו', ואין זה דומה לדיבוק אות באות עכ"ל. הרי דס"ל דבדיבוק אות באות מותר להפריד אף בשנעשו לאחר שנכתבו. ומ"ש דלא דמי. הינו משום דבדיבוק אות לאות אין צריכין לגרור רק את הדיבוק שביניהם ולא מן השם הוא זה (ואף אם תשמט ידו לנגוע בקצה יש מקום להקל). אבל בדיבוק האות בעצמה צריך הוא לגרור את גוף האות ולקלקלו. גם מדברי המר"ל מפראג שאביא אי"ה בחקירה טו מוכח דס"ל דפירוד האותיות מותר אף בשנדבקו לאחר שנכתבו".

זהירות בגרירה

[ג] צריך ליזהר בכל מה שאפשר לגרור רק את הדיבוק שבין האותיות, אבל לא יגע באותיות השם ח"ו[10].

נגיעה בשם שד"י מאחורי המזוזה

[ד] אם נגעו האותיות בשם שד"י מאחורי המזוזה, אין להקל לגרור הנגיעה, אע"פ שנעשה בשעת כתיבה. אבל אם נפלה טיפת דיו שם, מותר לגרור הנגיעה[11].

נקב בצד האות

[ה] אם נמצא נקב בצד אות מן השם, שנמצא שאין השם מוקף גויל, אם נעשית הנקב לאחר הכתיבה, אסור לגרור מקצת מהשם כדי שיהא מוקף גויל. כיון שמדינא כשר כמו שהוא.

אבל אם נעשית הנקב לפני הכתיבה, דנקטינן שפסול, יגרור מעט מן האות לעשותו מוקף גויל, ומה שהוא גורר מעט מן האות לא הוי כמוחק את השם, אלא מתקן כיון שעד עתה לא היה כשר, ועתה הרי הוא מכשירו[12]. ואח"כ יכול להדביק טלאי מאחורי הקלף שלא יתראה הנקב[13].

לחתוך מגליון המגילה כדי שיכנס לנרתיק של המגילה

שאלה: מעשה שהיה באחד שקנה מגילת אסתר למתנה לחתנו לרגל פורים הבעל"ט, והבית של המגילה נתן כבר כמתנה להחתן לרגל שמחת התנאים, וכשבא להכניס את המגילה בנרתיקו, ראה שהמגילה גבוה בכמה ס"מ מהנרתיק של המגילה. וכבר היה חרוט השם של החתן על הנרתיק של המגילה, ולכן לא היה יכולים להחליפו. והתעורר השאלה האם מותר לחתוך קצת מיריעות המגילה [הריק, למעלה ולמטה] כדי שיוכל להכניס המגילה לתוך נרתיקה?.

תשובה: הנה גודל הגליון [הריק] במגילת אסתר יש לה שיעור. ושיעור הגליון יהיה למעלה ג' אצבעות, ולמטה ד' אצבעות. וי"א שלמעלה ב' אצבעות, ולמטה ג' אצבעות. ובוודאי לכתחילה ראוי לדקדק לעשות כדעה הראשונה, ועכ"פ לא ימעט מהשיעור השני. (יעויין בזה במשנת הסופר סימן כח ס"ג, ביאור הסופר ד"ה שיעור כדי להקיפה). אמנם אם לא שייר גליונות אינו מעכב. [ובתנאי שיהיה היקף גויל מכל הצדדים]. תבנא לדינא מכיון שצריכים להשאיר כשיעור הנ"ל, נראה שאסור לחתוך הגליונות, ולהוריד משיעור הגליון.

---

8. שו"ת שבט הלוי (ח"ו סימן קנב) שהוא נוהג כן למעשה. משנת הסופר (שם ס"ק לח).

9. ביאור הלכה (סימן לב סעיף כו ד"ה אם) "וז"ל ונראה לי פשוט דאם מסתפק אימת נעשה הדיבוק, יכול להפרידו מטעם ספק ספיקא, דשמא נעשה בעת הכתיבה. ואם תמצי לומר דנעשה אחר כך, שמא הלכה כתירוץ הראשון של הבית יוסף (לעיל בסעיף טז) דבנגיעה אין חילוק. ואפילו למחמירין בספק ספיקא באיסור מחיקה, יש להקל בזה לפי מש"כ הנוב"י דבמוחק מקצת אות ועדיין נשאר צורתו עליו אין חייב בזה משום מוחק, ורק מדרבנן, עיי"ש. וכו'".

10. קסת הסופר (סימן יב סעיף טו). וכתב במשנת הסופר (שם ס"ק מא) דמיהו היכא דאי אפשר בענין אחר, שמוכרח לגרור גם מקצת מן השם מותר לגרור, מכיון שגורר לצורך תיקון.

11. ביאור הסופר (שם ד"ה יכול לגרור ביניהם). והיינו הטעם שכיון שמאחורי המזוזה חסרון מוקף גויל אינו פוסל, לכן אינו נחשב בזה שגורר לתיקון שם השם. לכן אסור לגררו, עיי"ש. והני מילי שנעשית הנגיעה כשכתב לשם קדושת השם, אבל אם נפלה טיפת דיו ביניהם בזה נראה להקל לגררו משם וליפות השם, שהרי דיו זה לא נתקדש, ולא נאסר במחיקה, רק יזהר שלא יפגע בעצם השם.

12. קסת הסופר (שם סעיף טז). והנה לפי הנוב"י והמ"ב לעיל אינו מותר לגרור את האות, כיון שאין הפסול וודאי, שהרי זה תלוי בב' תירוצים של הב"י (סימן לב סעיף טז) האם הנקב פוסל. אמנם כפי מש"כ שם שהוראה למעשה הוא כהמקילין לגרור שם, הוא הדין הכא. משנת הסופר (ס"ק מא).

13. קסת הסופר (שם). ועיין במשנת הסופר (שם ס"ק מב) שאין החובה רק ענין של נוי, דגנאי הוא כשיש נקב על יד האות ע"כ נכון להדביק שם מטלית.

קהל ויואל משה דסאטמאר

נתייסד ע"י כ"ק מרן רבה"ק בעל ברך משה זי"ע

Cong. Vyoel Moshe D'Satmar

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

Central Office: 37 Northumberland Street • Salford M7 4DQ • Tel: 0161-792-7368

רבא דעמיה מדברנא דאומתיה בוצינא דנהורא

בריך מתייך לשלם

בשיר מזמור לתודה, בחרדת קודש וברגשי גיל ורעדה, לשמו הגדול נזמרה ונגידה, על רוב טובו וחסדו עמנו,
אשר נזכה בנעורינו ובזקנינו לחסות בצילא דמהימנותא, דריש גלותא,
לקבל פני מלכינו, הדרת גאון עוזינו, עטרת תפארת ראשינו, מאור עינינו, נזר תפארתינו.

הוד כ"ק מרן

אדוננו מורנו ורבינו הגאון הקדוש

שליט"א

לרגל הופעתו בקודש בהדר כבוד מלכותו בעירינו יצ"ו
לשבון כבוד בתובינו לחזק בריחי שעריך ולרומם קרן התורה והיראה

אור פניך עלינו אדון נשא
אה"ן יעמוד וישב
את תעודה להחלחיב לבבינו
בשבת שקלים
לזכות לאור פנים ולקבל השפעת הקדושה
בשבת קודש זז

וישקל אשא בבית נכון וינשא
ולחנג בריב עם הדרת מלך
המעטר תנחיל הינת
הנחת אבני הפינה
להרחבת גבולי הקדושה של בניני מוסדותינו הק'
לשמחת לב אנשי שלומינו

מלך ביופיי תחזינה עינינו, נשיא אלוקים בתוכינו, יראו עינינו וישמח לבינו, ובכפות תמרי"ם יסכך עלינו, בדרכי התורה והיראה
המסורה לנו לנחלינו, בהוד תורתו וקדושתו לחזקינו ולאמצינו, ימבארו הגדול שפע קודש להשפיענו, לנו ולבנינו ולדורותינו, ונזכה
להסתופף בצל הקודש כל ימינו, עדי נזכה לביאת מלכא משיחא גואלינו, ובראשינו מלכינו, באנפין נהירין ינחינו, במהרה בימינו.

החותמים ביראת וחרדת הקודש

הנהלת הקהילה

חוקים להורותם

הלכות דינים, מפסקי הראשונים והאחרונים, עם תשפת ביאורים וטעמים שונים

נו"נ ע"י הרב הגאון דומ"ץ דקהילתינו שליט"א

דיני ברכות על מאכלים בסעודה

דינים שנתחדשו השבוע ע"י אברכי כוללינו הק' - כולל עצי חיים ד'סאטמאר בני ברק

בשר דגים ומיני סלטים

בשר, דגים, מיני סלטים אינו מברך עליהם בסעודה, ואף אם אוכלם לקינוח או לטעימה בעלמא אינו מברך.

דהם דברים שבאים מחמת הסעודה שאין מברכין עליהם, וכפי שמבואר באחרונים דזהו אפילו כשאוכלו לצורך תענוג אינו מברך, דבטלה דעתו אצל כל אדם.

ירקות בסעודה

ירקות שרגילים לאוכלם בתוך הסעודה בכדי להשביע ולא לקינוח אינו מברך עליהם.

ובמשנ"ב סק"ה כתב דכל מיני הירקות הנאכלים בסעודה אין צריך לברך עליהם, ובמשנ"ב (סק"ה) כתב דמלפפונות חיין או צנון ובצל צריך לברך עליהם, ועל כרחך צריך לומר דבזמניהם לא היה הדרך לאכול פירות לעורר תאות המאכל, אבל בזמנינו שרגילים לאכול מינים אלו בתוך הסעודה והם נאכלים למיון דאין לברך עליהם, ובס' וזאת הברכה הביא דידוע דבתקופת החפץ חיים לא היו רגילים לאכול מינים אלו בתוך הסעודה.

ירקות שאינם באים להשביע כגון אבטיח, מילון, באנאנע, אננס מברך עליהם, ירק שבאים בכדי להקל או למתק הבשר [כגון גזר חי, זויערע איגערקעס וכדו'] הרי הם טפילים לבשר ואין מברכים עליהם.

משנ"ב (שם סק"ה) דהם טפלים לבשר והבשר טפל לפת.

פירות בסעודה

פירות הנאכלים בתוך הסעודה מברך עליהם, אף כשאוכלם למזון ולשבוע.

דפירות הם דברים שבאים שלא מחמת הסעודה דטעונים ברכה לפניהם. וכפי שכתבנו לעיל דאזלי' בתר רוב בני אדם לכן אף כשאוכלם למזון ולשבוע מברך עליהם בתוך הסעודה.

ואם אוכלם בכדי להקל עליו את אכילת הבשר או שבא למתק את הבשר כגון סאלאט העשוי מפירות [סאלאט וואלדארף שעשוי מתפוחים, קאמפא"ט שאוכל עם הבשר], אינו מברך דטפלים לבשר.

דהם מועילים לאכילת הבשר, ולכן נחשבים טפל לבשר והבשר טפל לפת, וכפי שכתב בפמ"ג (משב"ז סוס"י קע"ז) דצנון ושאליט"ן וקרי"ן וכדומה טפל לבשר והבשר ללחם, וכ"כ בשו"ת קרן לדוד (סי' מ"ט) דכן הוא נוהג שאינו מברך על קאמפא"ט שאוכלין עם הבשר.

פירות שאוכל עם פת

אם אוכל פירות עם פת, כל מה שאוכל עם הפת אינו מברך.

כפי שהבאנו לעיל דמה שאוכל עם הפת נחשב לטפל כדמבואר בב"י ובאחרונים.

ואם בכוונתו לאכול מעט עם פת ומעט בלא פת, לכתחילה ראוי לאכול מעט מהפירות לחוד ולברך עליהם, ומעיקר הדין אם אוכל תחילה וסוף עם פת, אזי מה שאוכל בלא הפת, אינו צריך לברך.

דמצינו כמה שיטות ראשונים בענין אכילת פירות – א) בקיצור פסקי הרא"ש (פ"ו אות כ"ח, ומובא בפמ"א סופק"ג) מסתפק בפירות שבאו למזון אי צריך לברך ולכן כתבו שיברך על הפירות לפני הסעודה, ב) דעת הרא"ש והטור דצריך לברך אפילו בבאו למזון, אלא דאם אכל תחילה עם פת אינו צריך לברך אפילו מה שאוכל בלא פת, ג) דעת הרבינו יונה דאם אוכל רק תחילה עם פת צריך לברך על הפירות שאוכל בלא פת, ורק אם אוכל תחילה עם פת ובדעתו לאכול גם בסוף עם פת אינו מברך על הפירות שאוכל בלא פת, ד) דעת הגה"מ והסמ"ג דאף אם אוכל תחילה וסוף לא מהני, וכל מה שאוכל בלא פת צריך לברך,והאגודה (סי' קנ"א ומובא בפמ"א שם) וכן הביא בב"ח בשם ראשונים דיר"ש יאכל מעט פירות בלא פת ויברך.

ולמעשה - אם אוכל רק תחילה עם פת בשו"ע נקט דצריך לברך על מה שאוכל בלא פת, ובביאוה"ל (ד"ה ובסוף) מסתפק דאפשר דהשו"ע נקט כן רק מספק, ולכן כתב דיזהר לכתחילה שלא לאכול רק בתחילה עם פת, ואם בכוונתו לאכול בתחילה וסוף, בשו"ע נקט דאין צריך לברך, אולם האחרונים (ב"ח, ט"ז, ומ"א, וכן נקט המשנ"ב סק"י) כתבו דראוי לכתחילה שיברך מתחילה עליהם קודם שיאכלם עם הפת, ובדיעבד אם לא בירך תחילה יאכל בתחילה וסוף עם הפת, ולכאו' צ"ל דהם חששו כן בענין שברצונו לאכול מעט עם פת ומעט בלא פת, ובזה יש חשש ברכה, אבל אם ברצונו לאכול רק בלא פת, ודאי דצריך לברך, וכפי שמבואר בסוף המ"א דלא חשש לפסקי הרא"ש.

פירות בתחילת הסעודה

האוכל פירות בתחילה בכדי לעורר ולהמשיך את התיאבון אין מברך עליהם, וראוי לברך לפני הסעודה על פחות משיעור או שאחר יוציאם בברכה.

כדכתב במשנ"ב (סי' קע"ד ס"ק ל"ט) דזיתים וגעזאלצענע אוגערקע"ס פטורים מברכה כיון דבאים לעורר תאות המאכל, אלא דכתב דטוב לברך לפני הסעודה לצאת ידי ספק דיש חולקין בזה.

אמנם בדרך כלל סתם פירות אינם נאכלים בכדי להמשיך תאות המאכל, ולכן האוכלם בתחילת הסעודה מחויב בברכה.

שו"ת שבה"ל (ח"ו סי' ס"ו), וביאר שם דסתם בני אדם אין חושבים כלל להמשיך תאות המאכל, וגם היו אוכלים אותם בפני עצמם או בסוף הסעודה.

ומה שמצוי בסעודות חשובות שמגישים בתחילת הסעודה מיני פירות, מהמובחר לברך על פחות מכזית מהם לפני הסעודה ולכוון לפטור הפירות שבסעודה.

דיש להסתפק אי דינם כשאר פירות, כיון דאין הדרך לאכול פירות כדי לעורר תאות המאכל ויש לברך עליהם, או דהם באים בכדי להמשיך תאות המאכל ואין לברך עליהם מעיקר הדין, ולכן מספק יברך לפני הסעודה, וכתבנו לאכול פחות מכזית דוקא, כיון דאם יאכל מהם יותר מכזית אז יכנס לספק ברכה אחרונה, דאם הפירות באים לשבוע בסעודה ולא היה צריך לברך עליהם, א"כ נמצא דהפירות שאכל לפני הסעודה צריך לברך עליהם ברכה אחרונה, ואם הפירות שבסעודה אינם באים לשבוע אז א"צ לברך על הפירות שלפני הסעודה, וגם לפי"מ שהבאנו לעיל דאף באוכל בודאי בכדי לגרור תאות המאכל, הריהו עדיין בגדר ספק, ולכן יאכל רק פחות מכזית, ואז ודאי פטור מברכה אחרונה.

פירות מבושלים לקינוח

פירות מבושלים שבאים לקינוח גם כן מברכים עליהם באמצע הסעודה.

במ"א (סק"ב) הביא בשם השל"ה דאפילו פירות מבושלים מברך עליהם דאינם שייכים לסעודה, ובמשנ"ב (שעה"צ סק"ז) הוסיף דאף במקומות שנהגו לאכול פירות מבושלים בכל סעודה לבסוף, גם כן מסתברא לכאורה דלא חשיבי כדברים הבאים מחמת הסעודה, כיון שעל כל פנים רק לקנוח הם באים ולא ללפת הפת וגם לא למזון ולשובע, וכתב דכך משמע באור זרוע בשם רבנו חננאל וערוך, דאף דברים הבאים בתוך הסעודה אבל רק לקנוח ולא ללפת הפת, צריך ברכה בתחלה, ואינו דומה למאכל הנעשה מירקות [שקורין מערי"ן וכדומה] המובא בשבת קודש בסוף הסעודה, דגם שם אין דרך ללפת בהם הפת, ואפילו הכי מנהג העולם שלא לברך עליהן, דהתם הוא מעיקר סעודה, שבא למזון ולא לקנוח בעלמא, ודומה לדייסא שהסכימו הפוסקים שלא לברך עליו אף שאינו בא ללפת משום דבא למזון ולשובע ולא לקינוח, מה שאין כן בפירות שבא תמיד רק לקינוח בעלמא.

פירות מבושלים למזון

תבשיל ממיני פירות [כגון פלוימען מבושלים, תפוחים, אגסים מבושלים או אפיים] **שמבשלים אותם במיוחד למזון ולשובע כשאר תבשילין הבאים כתוספת למאכל, וכן פירות שבישלו עם בשר או עם שומן, לכתחילה יקח איזה פרי אחר ויברך עליה להוציא את זה, ואם אין לו פרי חי יאכל תחלה וסוף עם פת.**

במ"א (סק"ג) כתב לגבי פירות מבושלין עם בשר דדינם כפירות חיים דנכון לברך תחילה על פרי אחר, כפי שהארכנו בהערה ?, ובמשנ"ב (סק"ד) הביא בשם חיי אדם (ח"א כלל מג סעי' ג) דחולק על המ"א ודעתו דפירות מבושלין עם בשר שקורין "עפיל צימעש" [לפתן תפוחי עץ], "פלוימען צימעש" [ליפתן שזיפים] וכדומה דאין צריך לברך משום דנעשו טפל לבשר, אלא דאינו ברור שם באיזה ענין איירי, דבפשטות המשנ"ב משמע דאיירי אפילו כשאוכל אותם לחוד בלא הבשר, אלא דקשה מהו הסברא שיחשב טפל לבשר, הרי אוכלם בלא הבשר, ואפשר דכיון שבישלו עם בשר הריהו טפל לטעם הבשר בכדי שיחשב כדברים הבאים מחמת הסעודה, או אפ"ל דאיירי בענין שאוכלם בעת אכילת הבשר או תיכף לאחר אכילת הבשר, בענין שמחמת צורת האכילה לחוד לא היה נחשב לטפל לאכילת הבשר, דאינו אוכלם בכדי למתק הבשר, ודעת הח"א דכיון שיש בו טעם בשר לכן נחשב לטפל כשאוכלם עם הבשר, ודעת המ"א דאינו טפל וכפי שכתב בשו"ת קרן לדוד (סי' מ"ט, בד"ה ואף) דסברת המ"א דאינו טפל כיון דשניהם עיקרים הם, ובח"א (שם) כתב "שהן נעשין טפלה לבשר והבשר ללחם", ומשמע קצת דאיירי בענין שנעשו טפל לבשר, וכן משמע מהא דכתב

בהמשך דפירות שממלאין אווזות צלויין, נראה דצריך לברך, דידוע דאין נעשין טפלה לבשר, אלא שממלאין כדי שיתן טעם בפירות ע"כ, ומבואר דבכולם איירי שאוכלם עם הבשר אלא דהחילוק הוא האם אוכלם מחמת טפל או מחמת עיקר, ובמשנ"ב הביא דכן בשועה"ר ובדרך החיים מבואר דלא כהח"א, אלא דהמשנ"ב הביא דעת היד הקטנה דמצדד מעיקר הדין דאין צריך לברך ומטעם אחר דהיינו שפירות אלו בחוש אנו רואים שדעת בני אדם בהם הוא רק למזון ולסעודה, והראשונים וכן הטור שכתבו דצריך לברך, הם איירי בפירות חים שאין הדרך לאוכלן בסעודה למזון, ולכן אמרי' בהו "בטלה דעתו אצל כל אדם", ולכן כתב דכיון דדעת המ"א אינו כן, לכן כאשר ברצונו לאכול מפירות מבושלים, טוב ליקח לכתחילה פרי חי ולברך עליו, ובמקום שאין פרי יאכל מעט פת עם הפירות ואז יוכל לאכול אף בלא פת, וכתב דיכול לסמוך על זה בשעת הדחק, וזה יותר טוב מלאכול תחילה בלא פת ולברך עליו, דיש חשש ברכה לבטלה לברך על פירות אלו המבושלין לצורך מזון, אלא דביד הקטנה כתב דבדיעבד די לאכול מתחילה עם פת, וכנראה דסמך בזה על דעת הרא"ש והטור דדי פת בתחילה, ובמשנ"ב כתב דבדיעבד יאכל תחילה וסוף עם פת.

ואם אוכלם ביחד עם הבשר [דהיינו מעט בשר ומעט מהפירות] ומועילים לאכילת הבשר, אנו מברך עליהם.

מסתבר דאז נעשו ודאי טפילים לפת, דהפירות נעשו טפילים לבשר ואינו מברך עליהם, ובפרט שיש בזה גם הטעם דנעשו למזון.

פירות שבישלו עם תבשילים

פירות שמבשלים ביחד עם תבשילים שבאים לסעודה, והם נאכלים ביחד כגון מה שמצוי שמבשלים אורז עם פלוימען, ראז'ינקעס וכדו', או שאופים בשר עם פרוסת אננס, בשר הממולא במיני פירות, אינו מברך על הפירות.

דבכהאי גוונא הם פירות מועטים והתבשיל מרובה, והם נאכלים ביחד עם הבשר או שאר המאכלים והם טפילים לו.

מרק פירות

מרק מפירות שמצוי בזמנינו שמגישים בסעודות במקום מרק רגיל, מעיקר הדין אין לברך עליהם, וטוב לאוכלו תחילה וסוף עם פת.

כדכתבנו לעיל בפירות מבושלים שבאו למזון ולהשביע, ומרק זה יש לומר דשייך יותר לסעודה, כיון דהוא בא במקום מרק רגיל, וממילא יש לומר דזהו נחשב כמחמת הסעודה דהרי זהו במקום המרק שאוכלים שהוא מחמת הסעודה, ובא"א מבוטשאטש (מהדו"ת) כתב, דפרי עץ עם מרק הוי כדברים הבאים בתוך הסעודה, ומדמה לקטניות עם תבשיל.

קאמפאט

פירות מבושלים [קאמפאט] שנאכלים לאחר הסעודה, אם אוכלם לאחר גמר אכילת הבשר מברך עליהם.

כ"כ במשנ"ב (סק"ד), וכן הובא בשדי חמד (אסיפת דינים מערכת ברכות סי' א' אות כ"ו) דמה שנהגו בסוף הסעודה להביא פירות מבושלים, בהיותי בעיר גדולה של חכמים וסופרים ראיתי שלמים וכן רבים עבדו עובדא לברך עליהם, דאין נפטרין בברכת הלחם דאין באים אלא לתענוג, ובזמירות דברי יואל (אות סה) מובא דכן נהג רבינו מסאטמאר זי"ע לברך עליהם, וכן הוא מנהג העולם, וכן נהג הגה"ק מצאנז זי"ע (מובא בזמירות לעטר פתורא), והגה"ק בעל המנח"א זי"ע (דרכי חיים ושלום), וכן נהג החזו"א (מובא בתשוה"נ ח"א סי' קע"ז).

ויש שהיו מדקדקין לברך תחלה על פרי אחר.

שו"ת קרן לדוד (סי' מ"ט), ושכן נהג אחיו בעל ערוגת הבושם, וכתב שכן נהגו המדקדקים, וכן מובא מהגה"ק משינאווא (זמירות שם), וכן נהג הגה"ק הרמ"א פריינד זצ"ל (מרא דשמעתתא אות נב),.ובתשוה"נ (שם) מובא ששמע עדות נאמנה הלכה למעשה שהח"ח בזקנותו חזר בו ובעצמו לא בירך על קמפוט, (עיין בספר "הצדיק רבי שלמה" עמוד קי"ט שמביא גם כן עדותו מהחפץ חיים שאין מברכין על קמפוט וכ"כ בהקדמת "לב אליהו"), ואצל הגרי"ז דבריסק כתב שראה שדקדק לאכול עם פת דוקא דהוה עיקר ופוטר טפל, והביא שם דאצל כמה צדיקים חילקו בזה שבשבת ה"קומפוט" הוא מנה קבועה ושייך לסעודה ואין לברך ובחול דוקא מברכין (מפי הגאון רבי אלימלך דומפלער זצ"ל שכך נהג הגאון מטרנפל זצ"ל). ועיין ב"מעשה רב" בהנהגות הגר"א שדברים שאינם קבועים להיות בתבשיל הסעודה מברך עליו, ושפיר דעתו שבשבת שהקומפוט קבוע אין לברך,

ובטעם הדבר דיש מקום לומר שאין לברך על הקאמפאט, דיש לחשוש לסברת הרבינו יונה ומובא בשועה"ר (סעי' א') דכל מה שאין רגילות לאכול אלא בתוך הסעודה נחשבים לדברים הבאים בתוך הסעודה ואין לברך עליהם.

ואם אוכלם ביחד עם הבשר אין צריך לברך עליהם.

שו"ת קרן לדוד (סי' מ"ט), כיון שהם נעשים טפילים לבשר דאוכלם בכדי להקל או למתק אכילת הבשר, וכן מובא בזמירות דברי יואל שרבינו זי"ע לא בירך על פירות מבושלים שאכלם בעת אכילת הבשר, אמנם שמעתי בשם כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א דלכך לא בירך מרן ז"ל על הפירות, כי כ"ז הי' סדר מאכלו במשך כל ימות השבוע, (הבשר והליפתן לצידו), משא"כ אם אוכלים זאת רק בשבת א"כ יתכן שלא נחשב כדבר הבא בתוך הסעודה, ואין לזה שייכות עם הבשר, ואשר ע"כ יש מקום להחמיר לברך על פרי ולפטור הליפתן ואינו נפטר ע"י הבשר.

בס"ד

קהל
זיואל משה
דסאטמאר
ומוסדותיה
נשיאות
ב"ק מרן אדמו"ר הגה"ק
שליט"א

קול ששון וקול שמחה

בחדווה עילאה ובהתרגשות דקדושה
הננו בקריאה של חיבה
להזמין את כל קהל אנ"ש זקנים עם נערים הע"י

לבוא ולהשתתף להתעלס יחד בארבים
במעמד נשוג ומרומם

נישואין כללי רבתי

ומעמד

חנוכת אבני הפינה

לרגל
הרחבת והוספת
בנין הבית רחל

ולרגל
העמדת אבן היסוד
בבנין ישיבתינו

שתערך במקהלות עם קודש בקול רנה והמון חוגג

במוצאי שב"ק ויקהל-שקלים

באולם בית יעקב

בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל ובראשינו מלכינו עטרת ראשינו

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

אשר ישא את קול ה' בכח דברי חיזוק והדרכה לאנ"ש באיידאפע

גדול יהיה המעמד לכבוד ה' ולתורתו

וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל

דין השתמשות באשה (א')

א] אסור לאיש להשתמש באשה [א] ונאמרו בזה ב' טעמים לרש"י הטעם הוא שלא ילמדנה להיות רגילה בין האנשים, ולדעת הרמב"ם החשש הוא שמא יבוא לידי הרהור ומשמעות הפוסקים דאיסורו מדרבנן [ב].

ב] איסור השתמשות באשה הוא גם בפנויה וגם בזקינה [ג] ואסור אפילו בקטנה בת שלש שנים ויום אחד [ד].

ג] מותר לאשה לשמש את הקטן [ה] ושכיח הדבר שאשה מגלחת קטן או עושה לו סילסול בפאות ובקטן בן תשע שנים ראוי להחמיר במיוחד בדברים אלו שיש בהם נגיעה [ו].

ד] כשם שאסור לאיש להשתמש באשה כן אסור לאשה להשתמש באיש [ז].

ה] איסור השתמשות הוא בין אם האיש ביקש או צוה אותה שתעשה לו ובין אם היא עושה כן מעצמה [ח].

ו] אין להשתמש באשה בין אם היא עם נשים אחרות שמשתמשין בהם בין אם היא לבדה [ט].

ז] אין להשתמש באשה אפילו כשהוא איש אחד לבד ואין אחר עמו [י].

ח] אמנם אם הוא חולה ואין שם אחר שישמשנו מותר לאשה לשמשו [יא].

ט] אף דאסור להשתמש באשה אמנם באמו בתו ונכדתו ואחותו אין איסור השתמשות [יב].

י] אם האשה עשתה מעשה השתמשות לאיש באיסור אין הדבר נאסר בדיעבד ליהנות ממנה [יג].

ביאורים והוספות

(א) כמבואר בשו"ע אבהע"ז סי' כ"א סעיף ה' ומקורו מגמ' קידושין (ע' ע"א) א"ר נחמן לרב יהודה תבוא דונג (שם בתו של רב נחמן) ותשקה אותנו א"ל רב יהודה הכי אמר שמואל אין משתמשים באשה אמר רב נחמן קטנה היא א"ל בפירוש אמר שמואל אין משתמשים באשה כלל בין גדולה בין קטנה.

(ב) כן מבואר דמקנה שם על הגמ' וכ"כ בעזר מקודש ועיין פירוש המשניות להרמב"ם (כתובות פ"ה) שכתב לפי "שמעיקר תורתינו" אין משתמשים באשה.

(ג) כמבואר בפירוש המשניות להרמב"ם (פ"ז סנהדרין מ"ד).

(ד) כמבואר שם בלשון הרמב"ם ועיין בפרדס יוסף מה שאמר אליעזר לרבקה הגמיאינו נא מעט מים מכדך משום שהיתה בת ג' שנים והאיסור דאין משתמשים הוא מבת ג' שנים ויום אחד ואילך.

(ה) דלא שייך כ"כ ב' הטעמים הן הטעם דהרהור לא שייך כיון דהוא קטן וכן הטעם דלא להרגילה בין אנשים לא שייך בכה"ג.

(ו) מלבושי מרדכי סימן ד'.

(ז) אוצר הפוסקים סק"מ בשם אפי זוטרי.

(ח) באוצר הפוסקים הביא דמשמע במקנה שאין איסור אם האשה עושה בלי בקשת האיש אך בשו"ת האלף לך שלמה (אבה"ע סי' קי"א) כתב דכיון שהאיסור מצד שגורם חיבה או הרהור א"כ אין לחלק בין אם הוא מצוה לה או עושה מעצמה, וכ"כ בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' ר') דלטעם רש"י וודאי אסור שלא תהיה רגילה בין האנשים וגם לטעם הרמב"ם משום הרהור נמי אסור כמוש"כ מהרש"ק.

(ט) אום אני חומה.

(י) אף דלהטעם שלא להרגילה בין אנשים לא שייך כ"כ אבל עדיין שייך טעמא דהרהור.

(יא) כמבואר שו"ע יו"ד סי' של"ה ס"י דבחולה מותר לאשה לשמש את האיש ואפילו חולה מעיים שהוא מילתא דצניעות ומקורו בברייתא אבל רבתי פי"ב ובספר נשמת אברהם כתב משמיה דהגרשז"א דדינא הוא בגוונא דחולה שתש כוחו דבזה אין חשש שיפתנו יצרו לדבר איסור אבל כשהוא בכוחו אסור ומה"ט משותק למחצה רח"ל אסור אך יתק דאם אין נגיעה ממש מותר גם כשאינו תש כח ואפשר להתירו באופן דהוי עכ"פ חולה שאין בו סכנה.

(יב) כמבואר בפירוש המשניות להרמב"ם (פ"ז דסנהדרין) להתיר באמו ובתו ובערוה"ש (ס"ז) מתיר ג"כ באחותו דאין זה קירוב הדעת דדרך העולם הוא ק ולפי"ז לכאורה יש להתירו ג"כ בחמותו.

(יג) עיין ששה"ל בסי' קצ"ה ס"י וסי"א לגבי הושטה או הצעת המטה דהאיסור הוא גוף הפעולה ולא קיום הדבר.

אֶבֶן מֵאֲסוּ הַבּוֹנִים
הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה

זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה'
נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ

שיר ושבח נספרה ונגידה,
בדברי הודי' ומזמור לתודה,
לרגל שמחת קהלינו, חדות מעזינו
כאשר זוכים אנו ללילך מחיל אל חיל
לרומם את קרן התורה והחינוך
ולהרחיב גבולי הקדושה

בהעמדת אבן היסוד
לבנין ישיבתינו הק'
והרחבת והוספת
בנין הבית רחל

פינת יקרת דיירינו המעשירה
אשר משם תצא תורה וירא'ה
ושתיד הדורות הבאים אחריו לשם ולתפארה

כאשר נזכה לקבל פני קדשו
של איתן אדונינו
כ"ק מרן רבינו
הגה"ק שליט"א
אשר בא יבוא בהדרת קדשו לבונן את בית ה'
וליצוק את אבני הפינה לשמחת כל ישרי לב

ובכן בניע רננות ברנשי הודאה,
לכבוד הני נגידי עם כי להם נאה ולהם יאה,
רמי המעלה, אנשי סגולה, חשובי העדה המנצחים על המלאכה,
ראויים להתברך מאלקי המערכה, אלף פעמים בכה,
עתירי המעש ורבי הפעלים, לכל קדשינו מסורים בלי נבולים,
פני המזרח של עולם החסד והצדקה המה מאירים,
בפשלתיתם הגדולות נודעים בשערים

חבלים נפלו להם בנעימים להוזיל זהב מכיסם
לרכוש בתות לימוד בבניני המוסדות

הרכבי הנגיד כש"ת
מוה"ר **אברהם ווידער** הי"ו
ראש העיר קרית יואל יצ"ו

הרכבי הנגיד כש"ת
מוה"ר **מנחם נרשון לעבאוויטש** הי"ו
מראשי הקהילה והמוסדות בווילליאמסבורג יצ"ו

הרכבי הנגיד כש"ת
מוה"ר **יחזקאל דוד בערקאוויטש** הי"ו
מראשי הקהילה והמוסדות בווילליאמסבורג יצ"ו

הרכבי הנגיד כש"ת
מוה"ר **אברהם בראך** הי"ו
מראשי הקהילה והמוסדות בווילליאמסבורג יצ"ו

הרכבי הנגיד כש"ת
מוה"ר **שלום יצחק יאקאבאוויטש** הי"ו
מראשי הקהילה והמוסדות בווילליאמסבורג יצ"ו

הרכבי הנגיד כש"ת
מוה"ר **משה נאלדשטיין** הי"ו
חבר הנהלת עיר קרית יואל יצ"ו

הרכבי הנגיד כש"ת
מוה"ר **חיים לעווי** הי"ו
מנכבדי קהלתינו בעיר הבירה ווינן יצ"ו

הרכבי הנגיד כש"ת
מוה"ר **אברהם יודא ראזענבערג** הי"ו
מנכבדי קהלתינו בווילליאמסבורג יצ"ו

הרכבי הנגיד כש"ת
מוה"ר **רפאל פערלמוטער** הי"ו
מראשי קהלתינו מאנסי יצ"ו

הרכבי הנגיד כש"ת
מוה"ר **יואל עפשטיין** הי"ו
חבר הנהלת קהלתינו קרית יואל יצ"ו

הרכבי הנגיד כש"ת
מוה"ר **אברהם יהושע גלאנץ** הי"ו
חבר הנהלת קהלתינו קרית יואל יצ"ו

הרכבי הנגיד כש"ת
מוה"ר **חיים טאגער** הי"ו
מנכבדי קהלתינו בקרית יואל יצ"ו

הרכבי הנגיד כש"ת
מוה"ר **פנחס משה לאנדא** הי"ו
מנכבדי קהלתינו בארא פארק יצ"ו

הרכבי הנגיד כש"ת
מוה"ר **מנחם מענדל פריעדמאן** הי"ו
מנכבדי קהלתינו בקרית יואל יצ"ו

ולישרי "לב" שמחה, נביע רנשי הערכה, קדם הני קרואי מועד אנשי שם, משפחת האפרתים היושבים ראשונה במלכות,
תומכים ונגידים נודעים בשערים, אהובים וברורים, לבם ער למען כל מוסדות התורה, ההולכים בשיטת הקודש ודרך המסורה, ה"ה.

הגה"צ רבי	הרכבי הנגיד מו"ה	הרכבי הנגיד מו"ה	הרכבי הנגיד מו"ה	הרכבי הנגיד מו"ה
שמעי' לעוו	**אשר זעליג לעוו**	**משה ארי' פריינד**	**מרדכי זיסקינד לאנדא**	**אליעזר לעוו**
שליט"א	הי"ו	הי"ו	הי"ו	הי"ן
דומ"ץ ורא"ב דקהלתינו הק' בלאנדאן יצ"ו	ראש הקהל דקהלתינו הק' בלאנדאן יצ"ו	סגן ראש הקהל דקהלתינו הק' בלאנדאן יצ"ו	יו"ר הנהלת מוסדות יטב לב סניף אייראפע	מראשי ונכבדי דקהלתינו הק' בלאנדאן יצ"ו

הלא המה עמודי התוך ופטרוני הבנינים אשר זכו לרכוש שם הבנינים

בנין ישיבה קטנה תורה ויראה דרב"י
"בנין ישעי' זאב"

בנין בית חינוך לבנות בית רחל דרב"י
"בנין ישעי' זאב וזוג' בילא שיינדל"

מגלגלין זכות ע"י זכאין, אשריכם שזכיתם לרומם את בית ה' ולעשות נייחא רוחא לנשמת הוריכם בשמי מעל

השפעות טובות עליכם יוזל כטל, אורה וחדוה משמי מעל, ותזכו להמשיך בפעליכם פי שתיים, וישלם לכם הקב"ה שכרכם בכפליים, ותזכה לראות רוב נחת בעמליכם,
שמחה וששון באהליכם, עד שיבלו מלומר די שפתותיכם, עדי נזכה בקרוב הימים, לתשועת עולמים, בביאת משיח צדקינו, ובנין בית מקדשינו ותפארתינו, אמן.

המברכים במזמור לתודה
הנהלת הישיבה – הנהלת הבית רחל
מאנשעסטער יצ"ו

עבודה זרה - דף ל"ב

אף אם אין עולה מהלימוד הלכה מבוררת, עכ"פ בכחה לזמר עריצים ולהכרית כל החוחים עקתין ומעיקין אביה"ר

גמרא גמור זמורתא תהא. בכמה ספרים הביאו פי' על זה בשם הרה"ק הס"ק משפאליע זללה"ה **דהכוונה על ידי לימוד גמרא "מזמרין" ומכריתין את הקליפות.** וכן פי' עד"ז הגה"ק בעל בן איש חי זללה"ה וזל"ק: 'גמרא גמור זמורתא תהא' נראה לי בס"ד הכונה כי בעסק התורה יש שתי תועליות האחת הוא שידע המעשה אשר יעשה לפום דינא, והשניה שבזה הלימוד מזמר עריצים הם הקליפות ואם לומד הלכתא למשיחא או פלפול דליכא מיניה נפקותא לענין דינא אין בו תועלת הראשונה אלא רק תועלת האחרונה שהיא לזמר עריצים, **ולכן כשאמר לו כאן למאי נפקא מינה השיב 'גמרא גמור זמורתא תהא', רצה לומר אף על גב דליכא נפקותא לפום דינא יועיל לימוד זה לזמר עריצים עכ"פ.**

עבודה זרה - דף ל"ד

מקור למנהג הלבשת קיט"ל למוהל וסנדק, שמצא הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זללה"ה

במה שימש משה שבעת ימי המלואים בחלוק לבן רב כהנא מתני בחלוק לבן שאין בו אימרא. הביאו בספר 'שמואל בדורו' (עמ' נ"א) פעם אחת כשנסע הרב ממאטעסדארף זצ"ל אל הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זצ"ל בהיותו בק"ק ראצפערט, לקבל פני קדשו ולהשתעשע אתו באהבים. ובין השיחים העיר הרה"ק מבעלזא בענין מה ששמע אודות המנהג בקהלה קדושה מאטרסדארף שנהגו המוהל, הסנדק ובעל הברית ללבוש קיטל בעת ברית מילה. העיר על כך כי לדעתו מיוסד המנהג על מאחז"ל בהא דאבעיא לן במה שימש משה כל שבעת ימי המילואים, ופירש"י ז"ל, בבגדי כהונה אי אפשר שהרי משה זר אצלם וגו'. ותירצו בגמרא, בחלוק לבן שאין לו אימרא. **הרי דהיכא דאי אפשר ללבוש בגדי כהונה בשעת העבודה בא במקומם חלוק לבן, והנה המילה היא דוגמת קרבן וכהקטרת קטורת** (כדאי' במד"ר ויר"א) **וכיון דבגדי כהונה א"א ללבוש, לכן לובשים בגדי לבן תחתיהן,** ע"כ. ודפח"ח וש"י.

מס' כתובות:

דף ע"ה

בן חו"ל המשתוקק לקדושת ארץ ישראל, הרי הוא מקושר בקדושת ארץ ישראל, והוא יסוד גדול בעבודת ה' עפי"ד הרמב"ן והבעש"ט זי"ע

ולציון יאמר איש ואיש יולד כה והוא יכוננה עליון (תהלים פ"ז), **א"ר מיישא בר בריה דר' יהושע בן לוי אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה.** ופרש"י ז"ל לעתיד לבא כשיתקיים מקרא שכתוב והביאו את כל אחיכם מנחה לה' וגו', כל מקום שימצאו שם ישראל יאמרו הגוים זה מבני ציון זה יולד בה עכ"ל, **והיינו דאפילו המצפה לראותה יקרא מבניה כאלו נולד בה.**

וידוע מה שאמר בזה רביה"ק בעל דברי יואל זללה"ה בהקדם מ"ש בשיטה מקובצת שרש"י ז"ל במהדורא קמא כתב עוד יותר, דאע"ג דאמר אביי (להלן) וחד מינייהו [מבני א"י] עדיף כתרי מינן, היינו לענין חריפות ופקחות, **אבל לענין זכותא, בני חוץ לארץ המצפים לראותה ובני ארץ ישראל שווים הם** עיי"ש.

והנה אף שאמת נכון הדבר וחכז"ל למדוה מקרא, דאיש ואיש יולד בה, מ"מ מצא בה מרן ז"ע הסבר עפ"י פשוטו ולקרב דבר זה אל השכל בסברא אמיתית, **עפימ"ש הרמב"ן ז"ל** בחידושיו עמ"ס עירובין (י"ז ע"ב) שהקשה לדברי ר"ע דתחומין דאלפים אמה דאורייתא, איך יועיל עירוב על ידי פת שהוא רק תקנתא דרבנן, בשלמא למ"ד תחומין דרבנן יש לומר דהם אמרו והם אמרו והתירו על ידי עירוב, אבל למ"ד תחומין דאורייתא, ומן התורה אסור לילך איך מותר על ידי עירוב, וכי יש כח בתקנת חכמים להתיר איסור תורה בקום ועשה. **ותירץ הרמב"ן** דחכמים ס"ל כיון שדעתו על המקום ההוא, ואמר מערב שבת תהא שביתתי במקום פלוני עשאו ביתו, ומשם אני קורא אל יצא איש ממקומו, נמצא העירובין בין שמערב ברגליו ובין בפת ובין בפה כולם דבר תורה עכת"ד.

והוא ענין נפלא שהוא סברא דאורייתא דבמקום שדעתו ומחשבתו של האדם הוי כאילו הוא נמצא שם בפועל, ומהני סברא זו להתיר איסור תורה. ומעתה יובן דברי הגמ' הנ"ל דאחד הנולד בארץ ישראל ואחד המצפה לראותה זכותן שוה, והרי הוא כאילו נולד בה, ואע"פ שחז"ל הי' להם בקבלה דבר זה ולמדוה מקרא, אבל יובן גם על פי סברא פשוטה, דכיון שכל מחשבתו ותשוקתו וחפצו על המקום, נחשב מדאורייתא כאלו הוא שם בפועל ממש, **ויש לו זכות ארץ ישראל על פי סברת הרמב"ן הנ"ל.** עכ"ד רביה"ק זי"ע הידועים.

ומן הנכון לציין בזה ללשון הזהר הק' (ח"ג ה' ע"ב) '**מחשבה דבר נש היא רישא דכולא**' ומה שכתב ע"ז בספה"ק דגל מחנה אפרים (פר' שמות ד"ה ותעל) וז"ל, עפ"י הידוע מאא"ז [הבעש"ט הק'] זללה"ה '**כי במקום שמחשבתו של אדם שם הוא כולו**' כו'. וכן הוא בספה"ק תולדות יעקב יוסף (פר' חיי שרה אות ג') זל"ק: **א"כ כשמקשר ומדבק מחשבתו בו יתברך, א"כ כל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו גרורין אחר המחשבה, וכמו ששמעתי מפורש מפי מורי** [הבעש"ט הק'] **במקום שחושב האדם שם הוא כולו ודפח"ח,** וכ"כ בספה"ק ליקוטים יקרים להרה"ק המגיד זללה"ה (אות קכ"ט) '**כי תמיד בכל מקום שהאדם מחשב מחשבתו שם הוא**'.

מה שצריכין בני חו"ל לפעול בשני ימי יו"ט של גלויות, פועלין בני ארץ ישראל ביום אחד

וחד מיניהו עדיף כתרי מינן. כתב ע"ז הגה"ק בעל בן איש חי ז"ל בספרו בן יהוידע זל"ק: הא דהחליט הדבר לעשותו במשקל כפול חד בתרי, **מפני שאנו רואין עתה בארץ ישראל עושין יום טוב אחד, ובחוץ לארץ שני ימים טובים, מפני דעל ידי קדושת ארץ ישראל יש בהם כח להשלים התיקון ביום אחד, מה שאין כן בחוץ לארץ בב' ימים,** נמצא לענין תיקון התפילות והמצות של ארץ ישראל כפולים, **ולכן גם לענין השגת התורה הם כפולים, דחד מנייהו עדיף כתרי מינן.** ויליף מן רבי ירמיה כד סליק להתם וכו' **ומי גרם לו זה, ודאי קדושת ארץ ישראל גרמה לו, ונמצא לפי זה חכם של חוץ לארץ אם יעלה לארץ ישראל, יתחכם ויעלה בחכמה פי ארבעה, על היותו בחוץ לארץ.** ובזה יובן הרמז, אעברה נא ואראה את הארץ הטובה (דברים ג' כ"ה), **אעברה בהפוך אתוון ארבעה, רוצה לומר אהיה ארבעה, כאשר אראה את הארץ הטובה היא ארץ ישראל.**

דף ל"ה

חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, היינו שהישראל אינו רואהו מחמת איסורו

חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו. מסופר אשר בעת בא הרב הקדוש הרבי ר' שמעלקא זללה"ה לניקלשבורג נקרא לבוא לגביר אחד חסיד על קאפ"ע, וכיבדו אותו בכלים מכלים שונים בכלי אחת הקאפע ובכלי אחת החלב כנהוג, ושאל להגביר איה החלב והראה לו הגביר באצבעו על השלחן ששם הוא החלב, ויעברו כמה רגעים אחדים ושאל אותו עוד הפעם איה החלב והי' זאת לפלא בעיני הגביר והבין שלא בחנם שאל רבינו כן, ורץ איש מהר לחקור ולדרוש אצל בני ביתו מהות החלב ונודע לו שהחלב נחלב ע"י עכו"ם משרתת בלי השגחה בשגיאה.

ויבא הגביר הביתה ואמר לרבינו כן הוא דברי אדמו"ר נכונים שהחלב אסור אבל מדוע לא אמרתם בפשוט שהחלב טריפה ומה זה ששאל כבוד אדמו"ר איה החלב **והשיב לו רבינו הלא כך מבואר בש"ע יו"ד סי' קט"ו חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אסור, והפירוש הוא לפי שנחלבה ע"י עכומ"ז לכן אין ישראל רואהו, יען כי אסור היא וישראל הוא בבחינת גדו"ל שאי אפשר להסתכל ולראות דבר שהיא אסור ע"כ שאלתי איה החלב כי לא ראיתי החלב כלל.**

דף ל"ו

מידה טובה מרובה, אשר גדול כחה של לגימה שמקרבת את הלבבות לטובה, ולקנות קדושה משולחן הצדיק עובד ה'

גזרו על פתן משום שמנן ועל שמנן משום יינן, על פתן משום שמנן מאי אולמיה דשמן מפת, אלא וכו'. טעם לשבח הביא בספה"ק 'דברי תורה' (ח"ג, אות ג') 'אשר שמעתי מאאזמו"ר הקדוש הרה"ק רבי שלמה ממונקאטש זי"ע' עפ"י דברי חז"ל גזרו פתם משום שמנן וכו' יינן משום בנותיהן ועל בנותיהן משום ד"א (ע"ז) הרי דכשאוכל עם נכרי ביחד יגיע סופו שיעבוד ח"ו לעבודת האלהות של חביתו. והנה קי"ל [סוטה י"א ע"א] מדה טובה מרובה ממדת פורעניות ואם כשיאכל עם הנכרי יגיע על ידי זה שיעבוד עבודה זרה, **מכל שכן כשיאכל עם הצדיק עובד ה' שעל ידי זה יזכה לעבוד את השם יתברך.**

וכן שמעתי עוד יותר בשם היהודי הקדוש מפרשיסחא זי"ע שהגיד טעם על מה שנוהגים גדולי תורה החסידים כשיפגוש את חבירו גם כן תלמיד חכם גדול יכבדוהו באכילה ושתיה קצת לא כן אצל גדולי התורה האשכנזים המתנגדים (בימיהם) מיד יתחילו לעסוק ולפלפל דברי תורה זה עם זה. והגיד גם כן על פי דברי הגמרא עבודה זרה הנ"ל גזרו משום ד"א היינו עבודה זרה והרי יש

לו שייכות ודביקות אהבה עם חבירו כמו כן על ידי אכילה עד שיגיע לעבוד עבודתו, מכל שכן לעבודת השם יתברך שיש התחברות לטובה כנ"ל על ידי האכילה, מה שאין כן בלימוד התורה בלבד מצינו בדברי חז"ל [חגיגה דף ט"ו ע"ב] ור"מ היכי למד תורה מאחר ומשני 'תוכו אכל קליפתו זרק', הרי שיש מציאות אשר על ידי לימוד התורה לבד לא היה לו שייכות כלל לר"מ עם אחר אפילו שלמד אצלו, **מה שאין כן באכילה שיש שייכות לבוא בברית אהבה כנזכר, על כן נהגו לכבד מקודם לאוהבו במאכל ומשתה קצת כנזכר**, עכ"ד היהודי הקדוש הנ"ל.

מה שהנהיגו רבותינו הק' לאכול על שולחן וישבו עם התלמידים, והיה זה עיקר אצלם

עוד האריך בענין זה הרה"ק ממונקאטש ז"ל [בד"ת ריש מהדו"ת] וזל"ק: **מה שהנהיגו אבותינו ורבותינו הקדושים מתלמידי הבעש"ט הקדוש זי"ע לאכול בשלחנם וישבו עם התלמידים לסעוד בפרט בשבת קודש ויו"ט והיה זה העיקר אצלם אשר על ידי זה ילמדו דרכי ה' ועבודתו, ואז יגיד להם דברי תורתו**, ולכאורה היכן מצינו זה בדברי חז"ל והראשונים והלא נזכר רק שישבו בישיבה ואגרא דכלה דוחקא לשמוע דרשתם, ולא בשעת אכילתם ושתיתם. אולם הראה אאמו"ר הקדוש זי"ע בדברי רבינו הרמב"ם ז"ל בספר המצות [מ"ע ו'] וז"ל הוא **שצונו להתחבר עם החכמים ולהתיחד עמהם ולהתמיד בישיבתם בכל אופן מאופני העבודה והחברה "במאכל ומשתה" והעסק כדי שיגיע לנו להדמות במעשיהם ולהאמין האמתיות מדבריהם והוא אומרו יתעלה ובו תדבק** עכל"ק עיי"ש, **הרי בפירוש שלא הזכיר בלשונו הזהב בפרטות ללמוד אצלם השיעור או להתפלל יחד עמם בצבור רק "להתחבר עמם במאכל ומשתה" הזכיר ביחוד.** וכדי שיגיע לנו להדמות במעשיהם וכו' כנ"ל. וכן בספרו הי"ד [הלכות דיעות פ"ו הלכה ב'] כתב מצות עשה להדבק בחכמים ובתלמידיהם וכו' **"ולאכול ולשתות עם תלמידי חכמים"** וכו'

וכן מה שנוהגים כנזכר להיות מאוכלי שלחן המלך מאן מלכי רבנן המה האדמורי"ם וזהו החשיבות הגדול, שמעתי בזה מאאמו"ר הקדוש זי"ע בשם קדוש אחד מדבר מתלמידי רבינו הבעש"ט הק' זי"ע שיש ראיה לזה מהכתוב מלכים א'. (ב' ז') **שצוה דוד המלך לשלמה המלך בנו ולבני ברזילי הגלעדי תעשה חסד והיו באוכלי שלחנך.** ולכאורה אם המלך יצוה לגמול טובה לאחד בעבור הטובה שעשה לו פעם אחת הנה יצוה ליתן לו סך גדול ורב שיהיה עשיר גדול מפורסם על ידי זה ויתפרנס בכבוד בביתו, ולא שיצוה לו לאכול ולצפות לשלחן אחרים (שיקראוהו לשלחנו לאכול בכל יום ויום) **אלא ודאי בעל כרחו שזהו הטובה היותר גדולה אשר נתן לו תשלום גמולו שיהיו בניו מאוכלי שלחן המלך עם שלמה בנו וזהו החשיבות היותר גדול מכל אלפי אלפים דינרי זהב** עכד"ק כו'.

דף ע"ו

ומה העוסק בתורת המחליף פרה בחמור חשוב לפני הש"י, מכל שכן כשמחליף למעשה עפ"י תורה בודאי מייחד יחודים ומתקן תיקונים

המחליף פרה בחמור וכו'. אי' בספה"ק מאור עינים (למס' שבת ד"ה נשאת ונתת באמונה) וז"ל: **עסק משא ומתן הוא גם כן עבודה ותורה**, כי כמה דינים יש על זה, **ואמר הרב הבעל שם טוב ע"ה נשמתו בגנזי מרומים, כי אם האדם הלומד את התורה לשם הבורא ברוך הוא, למשל אם לומד המחליף פרה בחמור, הוא חשוב מאוד לפני הבורא ברוך הוא, כל שכן אם עושה הדבר ומחליף פרה בחמור, ומנהיג עצמו בזה על פי התורה, וודאי יותר חשוב עבודה מעולה**, כי בכל דבר שיש בעולם הכל לא בראו אלא לכבודו, וכל דבר קטן וגדול אינו מתנהג כי אם על פי התורה, אם לא באומות שמתנהגים על ידי מזלות, ומכל דבר יכול לעבוד את ה', ולהכיר נפלאות הבורא ברוך הוא, ושכל העליון ישיג מתוכו, וגם כן בפשוט, אם מתנהג על פי התורה, דהיינו איפה צדק ומדת צדק ומאזני צדק, הוא גם כן מקיים מצוה, ואמרו ז"ל (קדושין דל"ט ע"ב) ישב ולא עבר עבירה וכו', **ואם כן כשמתנהג כן, אזי הוא עוסק בתורה תמיד, אפילו בשעה שעוסק בסחורה. ע"כ.**

וכן הוא בספה"ק ליקוטי מוהר"ן (מהדורא קמא סימן ר"פ) וז"ל: דע מי שצריך לדון לפני דיינים בדין תורה, זה לו עונש ונקמה שהתורה נוקמת בו, **כי באמת כל המשא ומתן הוא תורה, כי למשל הדין המחליף פרה בחמור הוא תורה ומכל שכן כשעושין הדבר בעצמו הוא בודאי תורה**, (וכמו שמספרין כל זה בשם הבעל שם טוב זכרונו לברכה). **ועל כן כשעושין משא ומתן, צריך שיקשר מחשבתו רק בהתורה והדינים המלבושים שם**, ומי שעוקר המשא ומתן מן התורה, ונופל אל המשא ומתן בעצמו, ואינו מקשר מחשבתו אל התורה המלובש שם, אזי ענשו, שאחר כך הוא צריך לדון בדין תורה, **ואזי צריך לחזור ולהביא כל הדברים וכל המחשבות וכל העסקים שהיה לו בשעת המשא ומתן מתחילתו ועד סופו, צריך להביא הכל אל התורה, דהיינו שצריך לחזור ולספר הכל לפני הדיינים, והם פוסקים על זה דין תורה.**

הרה"ק בעל תפארת שלמה זי"ע

הרב הקדוש רבי שלמה הכהן מראדאמסק זי"ע נולד בשנת תקס"ג (או בשנת תק"ס. ר' נפלאות התפא"ש אות כ"ה) בעיר וואלשצווי הסמוכה אל ראדאמסק, לאביו החסיד המפורסם רבי דוב צבי בן רבי אריה לייב אבד"ק 'שדה חדש', שהי' חתן הג"ר שלמה מפינטשוב (מח"ס "יקהל שלמה", ועל שמו נקרא רבינו. הרה"ק רבי דוד מלעלוב, שהכירו, העיד עליו שהיה "גדול בתורה וצדיק ולא היה חסר כלום"). קדוש מרחם היה. וכשראהו פעם רבן של ישראל החוזה הק' מלובלין זי"ע בילדותו, הורה לאביו רבי דוב צבי "שישים עינא פקיחא על בנו הנער, כי לאילן גדול יהיה ברבות הימים". בטל ילדותו וימי בחורותיו נתחנך בישיבת וואלשצווי אצל הגאונים רבי ארי' לייבוש ורבי ראובן אב"ד באזשאוונא ובסוף ימיו בוואלשצווי. ביותר יצא שמו כחריף עצום וכגאון מופלא, כשקיבל תורה אח"כ מפי גאוני הדור: רבי אברהם צבי מפיעטרקוב בעל שו"ת "ברית אברהם" (בספרו סי' י"ח תשובה לאביו של התפא"ש); רבי משה אהרן מקוטנא מתלמידי היהודי הק'; רבי דוד חריף בעל "בית דוד" עמ"ס גיטין.

אחר חתונתו כתת רגליו לחצרות הרבה מצדיקי דורו, ולרבותיו המובהקים נחשבו הרה"ק רבי מאיר הלוי ראטטענבערג אבד"ק אפטא בעל "אור לשמים", הרה"ק רבי ישעי' מפשעדבורזש, והרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר, הרה"ק רבי שמחה בונם מפארשיסחא והסבא קדישא מראדאשיץ, ולעת זקנותו נסע ב' פעמים למרן הקדוש בעל דברי חיים מצאנז.

בשנת תקצ"ד נעתר להפצרת ראשי ק"ק ראדאמסק לקבל ע"ע את עול הרבנות בעירם. באגרת תשובתו אליהם מיום י"ב אד"ב תקצ"ד אפשר ללמוד על ענותנותו המופלאה: "כאשר ראיתי את ישרת וטוב לבבכם באמת ובתשוקה לבקש אחרי יתוש כמוני, קטונתי מכל החסדים ועד עתה הייתי נחבא אל הכלים מלבקש לעצמי, ובפרט כי צעיר אנכי לימים וירא אני לגשת אל הקודש". עם הסכמתו הוא מתנה עמם "שאל תכבדו אותי ביום ביאתי שמה במשא הכבוד עלי, ושלא לעשות שום פרסום, כי הצנע לכת הוא הדרך המובחר". נפלא לציין את רוח הקודש ששרתה עליו במענהו להם, בו הוא מתפלל: "ולי עני עבדך תן לי ל"ב לשפוט עמך הזה", כשאת התיבה לב הוא מדגיש בגרשיים, ולמרבה הפלא כיהן ברבנות ראדאמסק ל"ב שנים, עד הסתלקותו בשנת תרכ"ו, ויהי למופת. למעשה האירה הארץ מכבודו בעיר מושבו ראדאמסק ואלפי חסידים נהרו אליו והיה לרבן ומאורן של ישראל במדינתו.

ביום השב"ק כ"ג אדר תרכ"ו נסתלק הרה"ק בעל ה"חידושי הרי"ם" מגור זי"ע. כשחזר חתנו של רבינו בעל תפא"ש הג"ר ליפמאן זצ"ל שהיה מתלמידי אותו צדיק מההלוויה, והעלים זאת מחותנו, לפתע קרא לו רבינו, ושאלו על ההסתלקות וסדר ההלוויה, בהוסיפו: "הנך רואה כי גם הזקן שלי הוא לבן". באותו שבוע ביום ה', הגיעו לשבות במחיצת רבינו, הרה"ק רבי צמח משידלאווצא בהרה"ק רבי נתן דוד זי"ע לאחר שאביו נתגלה לו בחלום וא"ל: רצונך לראות עוד את רבך בחיים, עליך לנסוע אליו; והרה"ק רבי אהרן מקראקא המכונה ר' ארון בנו של ה"מאור ושמש" זי"ע. כשקיבלם רבינו בסבר פנים יפות, אמר לרבי ארון: "ארון נושא נושאיו", ואילו לר' צמח אמר: הסתכל עלי היטב. דברים סתומים שלא הובנו. באותו ליל שישי, כ"ט אדר, לאחר חצות, כשרבינו יושב על כסא כבודו וראשו מונח על ספר הזה"ק עלתה נשמתו בסערה השמימה. בסדרי ההלויה טיפל רבי ארון, ואז הבינו הכל את דברי רבינו: 'ארון נושא את נושאיו'.

נשארו מאתו הרבה כתבים בכל חלקי התורה (עי' לקמן) אך בכבשי דרחמנא נאבדו בימי צר ומצוק, רק לקדושת מאור תורתו הק' בספר הקדוש 'תפארת שלמה' זכינו, אשר הותיר ה' לנו לפליטה הולכים מקהלות רבבות ישראל קדושים עד היום הזה, והוא כשולחן ערוך ומוכן לכל מבקש ה' אהבתו ויראתו מדור דור, ונתקבל אצל כל הצדיקים כאחד מספרי היסוד בדרכי היראה והחסידות כידוע (ראה לשון הסכמת הרה"ק מצאנז זי"ע), וקדושת אמריו המה כעמוד אש לעיני כל ישראל, זי"ע ועכי"א

בני ישרים תתרומם

מאמרים ועובדות מלוקטים מרוממות מעלותיו בקודש

וה' נתן חכמה לשלמה

חלק מכתבי הקודש מאת זקיני הק' בעל תפארת שלמה אשר הרבה כתבים וחיבורים השאיר אחריו, ומהם חיבור גדול עמ"ס כתובות וקונטרס גדול בעניני חזקות, נחלק בכללים וענפים כדרך ספר שב שמעתתא, וגם ספר מיוחד על אחת מסוגיות הש"ס בע"ז, והיו שם שלשה עשר קושיות חמורות, וסיים במליצה ושלשה עשר אני יודע, ותירץ הכל בתירוץ אחד, אבל כל הכתובים האלה נאבדו וכו'. רק מעט אשר נשאר מיותרת הפליטה על מסכת כתובות, על פרק האשה שנתארמלה, וענינים מלוקטים בסוגיות הש"ס עומד הכן לדפוס אי"ה".

[למרבה הצער לא זכינו גם לאורו של ספר זה שנכנדו הכינו לדפוס. רק כמה תשובות בהלכה נשארו לפליטה והדפיסום בניו בסוף התפא"ש עה"ת].

אהל שלמה להרה"צ רבי יצחק מרדכי רבינוביץ זצ"ל
אבד"ק פלאוונא (פיעטרקוב תרפ"ד)

חזי מאן דקמסהיד עליה

סיפר חסיד ישיש אחד שהי' מהמסתופפים בצל הקודש אדומו"ר זקני (ה"תפארת שלמה") זצלה"ה, ואחרי פטירתו בשנה הראשונה נסע לאדומו"ר הקדוש רשכבה"ג מהר"ח מצאנז זצלה"ה, וזה הי' ביום היאצ"ט של זקיני כ"ט אדר. והלך לאדומו"ר מצאנז זצלה"ה לקבל ברכת השלום בבוקר קודם התפלה, ואדמו"ר מצאנז זצלה"ה לקח הטו"ת בידו ורצה לילך להבהמ"ד שלו להתפלל, וכאשר ראה אותו אדומו"ר זצלה"ה מצאנז נתן לו שלום, ושאלו להיכן נסע בתחלה למי מהקדושים, השיבו החסיד הנ"ל לראדאמסק, והיום היא יום היאצ"ט של אדמו"ר הרה"ק מראדאמסק זללה"ה, אמר הרה"ק מצאנז זללה"ה אליו אנכי לא ידעתי שהיום הוא יום היאצ"ט של אדמו"ר מראדאמסק זללה"ה, ותיכף נתן להמשמש שלו איזה רייניש שיתן להרבנית, וצוה לומר לה בשמו שתכין סעודה גדולה עבור כל המסובים לכבוד היאצ"ט של אדמו"ר מראדאמסק זצ"ל וצוה להמשמש לקנות נרות הרבה ולהדליקם בעת התפילה לכבוד היאצ"ט, והלך עוד הפעם להמקוה, ואחרי התפלה עשה סעודה גדולה עבור כל המסובים וצוה ליתן לו ספר תפארת שלמה ועיין בו בכל זמן הסעודה, ואמר תורה מהספר, והביט בכל הספר ודיבר רק ממנו, ואח"כ אמר אדומו"ר מצאנז זצלה"ה בזה"ל "הנה הראדאמסקער רבי זכרונו לברכה הסתיר עצמו ממנו, ובחייו לא הכרתי כל גדולתו וקדושתו שהי' לו, ועתה אני רואה מספרו הק' רב גדולתו וקדושתו יותר ויותר" עכתודה"ק.

"אהל שלמה" להרה"צ רבי יצחק מרדכי רבינוביץ זצ"ל
אבד"ק פלאוונא, ע"ס"ד

הרה"ק בעל "דברי חיים" מצאנז זי"ע גם התבטא עליו פעם "כי משמים העניקו לו את מפתחות השפעת הפרנסה". באגרת אל רבינו הוא מכנהו "קדוש ה', פאר הזמן והדרו, נזר ישראל, רבים ילכו לאורו, פטיש החזק עמוד הימיני נר ישראל". עם כל זאת התבטא אותו גאון וקדוש, לאחר שי"ל הספר "תפארת שלמה" ועיין בו לראשונה: "הנה הרבי מראדומסק זצלה"ה הסתיר עצמו ממני, ובחייו לא הכרתי כל כך גדולתו וקדושתו שהיה לו, ועתה אני רואה מהספר את גדלו וקדושתו שהיה לו באמת".

נפלאות התפא"ש

נעים זמירות ישראל

מימי בחורותיו התקשר בעבותות אהבה אל רבו הרה"ק רבי מאיר בעל "אור לשמים" מאפטא זי"ע שסמך עליו ידיו, באמרו לאנשי עירו "אם יש לכם בעירכם אברך כזה איננכם צריכים לבא אלי". פעם, בעת עריכת השולחן בליל שב"ק כיבדו רבי מאיר לזמר "כל מקדש". בכל אותה עת שהשמיע בצלצלי שמע את קול שירתו, היה רבו יושב ומקשיב לקול נגינתו בדביקות עצומה. כשסיים, פנה לבנו רבי פנחס שישב סמוך אליו, ואמר לו: "דע, כי האברך הזה בשעה שהוא מזמר זמירות, מונח לו שם הוי"ה על קצה הלשון, והוא מזמר ממש כקול כנפי הכרובים בגן עדן". אף רבינו התבטא אח"כ, כי בזה שרבו הק' מאפטא כיבד אותו לנגן, החדיר בקרבו גם את קדושת עבודת השירה וזמרה, לאחד שהרגיש בו כי בדעתו להעדיף עבודה בתורה ותפלה על עבודה זו של נגינה, וסיים: "וב"ה שעלה יפה יפה". ואכן ידוע שרבינו היה ממש יחיד בדורו בכח הנגינה, וכן ידוע גודל הפלגת מרן הק' מצאנז זי"ע על גודל כח תפילתו הק'.

בית ראדאמסק

בקרב קדושים יתהלל

בקטנותו ממש, אמר עליו היהודי הק' מפארשיסחא זי"ע לאחר שהאזין פעם לאמירת שיר השירים שלו לפני אביו: "נראה שהקטן הזה אומר שיר השירים כעין שלמה המלך". להערכה מיוחדת זכה אצל רבו הרה"ק רבי משה מלעלוב זי"ע, שהיה רגיל להתייעץ עמו, ואף בענין נסיעתו של הרה"ק מלעלוב לא"י שהיה בזה ענין נשגב כידוע ביקש לשמוע חוות דעתו של תלמידו הק', ונפלאות יסופר על ההכנה לאותה נסיעה, כאשר רבינו התפא"ש נלוה אליו במסעותיו בעיירות פולין. ובשעה שנפרדו ביקש אותו צדיק את ברכת תלמידו – רבינו.

ויותר מזה היה כאשר נשאל הרה"ק מלעלוב מאת חסידיו הרבים "אנא אנחנו באים, כי נשארנו כצאן אשר אין להם רועה, ואצל מי נחסה ונתלונן בצלו", היתה תשובתו: "המעט מכם כי הבדיל ה' את הרב ר' שלמה'לי ראדמסקער, אליו תסעו ותסתופפו בצלו, כי הוא גדול ממני"

חיבה יתירה רחשו לו רבותיו הרה"ק רבי ישעיה מפשעדבורז זי"ע, הרה"ק רבי יחזקאל מקאמיר זי"ע והסבא קדישא" רבי ישכר דוב מראדושיץ זי"ע. רבינו מביא מדברי

רבותיו אלו בספרו "תפארת שלמה". מקובל אצל חסידי ראדומסק שנסע אל לא פחות מל"ו צדיקים.

אהל שלמה, אות טז.

"חכמת שלמה בקרבו" הגדירו אותו צדיקי הדור. כאשר נשאל לימים הרה"ק רבי חיים דוד מפיעטרקוב זי"ע, הצדיק הנודע בשם ד"ר בראנהרד שעוד הסתופף בצלם של הרבי הק' מלובלין והרה"ק רבי דוד מלעלוב מה ראה על ככה לנסוע לראדאמסק, היתה תשובתו: "כך מקובלני מרבינו הקדוש מלובלין, כי צורת הצדיק האמיתי היא בתואר וסימנים מיוחדים, וכל אותם סימנים מצויים אצל הרבי מראדאמסק, דעו כי הוא נשמת התנא רבי עקיבא ויש בו חכמת שלמה, גם בחינת יוסף הצדיק. ומאחר שזכה לכל אותן מדריגות, הכיצד לא אסע אליו".

הגדיל להפליא דברים "מהספר הקדוש והנורא הזה" הרה"ק רבי מנחם מנדל מוארקע זי"ע באמרו "שאלמלא לא גילה לנו אותם היהודי הזה, לא היינו יודעים זאת עד ביאת המשיח". בעת שנתמנה לרבי ונתפרסם שמו כקדוש ונורא, התבטא עליו הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאצק זי"ע: "יש לו לב שרף הבוער אל אבינו שבשמים, ולו נאה ולו יאה באמת להיות רבי".

אף הרה"ק בעל ה"חידושי הרי"ם", באגרת ברכה ששלח לרבינו לרגל נישואי בנו רבי צבי מאיר, הוא מכתירו בתוארים רמים "המאור הגדול נר ישראל", ולאחר איחוליו הוא מבקש ממנו: "הנה הימים ימי רצון, יזכור נא גם אותי ובני ביתי לטובה, ויטע בלבנו שיתוסף אהבה בכל עת להיות אגודה אחת לעבודתו ית"ש" ומזכיר עצמו בחתימתו בשם אמו.

נפלאות התפא"ש

למען תספר

גדולים מעשי צדיקים, וסיפורי נפלאות וישועות

במעונות אריות

זאת ידענו, כי (הרה"ק בעל "תפארת שלמה" זי"ע) היה בבחרותו כלי מוכשר לקבל קדושה קודש קדשים לקבל השפעה מצדיקי הדור, כי היה בעת בחרותו אצל הצדיק הקדוש הר"ר אפרים פישל מסטריקוב זצ"ל (שהי' עוד תלמיד מהרה"ק בעל נוע"א מליזענסק זי"ע ולהרה"ק המגיד מקאזשניץ זללה"ה ועוד), ובעת פרידתו ממנו הניח שתי ידיו על ראשו ויסמוך את ידיו עליו ויברכהו ויאמר לו בזה הלשון: בחור בא נא הנני מברכך קודם החופה לפני חתונתך, ואז לא היה עוד חתן, ובירכו קודם החופה כי יותר לא ראה אותו רק פעם אחת כי תיכף אח"ז נפטר הרר"פ, ואעפ"כ מפעם אחת הזה הרגיש אא"ז בנפשו קדושה וטהרה עצומה מברכתו של אותו צדיק, עד כי קראו בשם מורו ורבו המובהק, והכיר תיכף בחינת קדושתו ומדריגתו. ולראיה ראה מש"כ בתפא"ש בזה"ל: כמו שידענו מבחינת אדמו"ר הצדיק האלקי הרבי הק' רבי פישיל'י מסטריקוב זי"ע, שמעולם לא היה יכול להאמין ששום אחד מישראל יחטא ויעבור עבירה, וכל מה שהגידו לו הכל היה מכזב, כי אמר כי איש ישראל לא יחטא, וזה מגודל קדושתו ודביקתו בהשי"ת כנאמר לא הביט און ביעקב עכל"ק, הרי לך גודל השגתו בענינים גבוהים כאלה עוד בימי עלומיו, עד שמברכה אחת קודם החופה קראו רבו ומורו המובהק, והשיג בבחינת מדריגת רבו הנ"ל.

הגה"צ רבי שמואל צבי הירש זצ"ל אבד"ק וויערזשעווניק "נפלאות התפארת שלמה" ע' ק"ד

כלי משקה שלמ"ה זהב

סיפר לי הרה"ג ר' ירחמיאל ששמע מאבי אביו הרה"ח ר' חיים זאב ז"ל שכשהי' ילד נתייתם מאביו, ונכנסה אמו ע"ה עמו להרה"ק בעל תפארת שלמה מראדאמסק זצ"ל ובכתה על גורלה שנתאלמנה ונשארה עם בנים קטנים בלי פרנסה, אמר לה הרה"ק אין לך על מה לדאוג, יהי לך פרנסה בריוח, וכן הי', ואחר כך הניח ידיו הקדושים על ראש זקיני, ואמר בזה"ל 'דיר וועט דער באשעפער באזונדער באשערין' (השי"ת ישפיע עליך במיוחד) וכן הי' שהי' עשיר כל ימיו וחי באריכות ימים, בן צ"ד שנה הי' כשנסתלק.

"שיח זקנים" (ח"ב עמ' רכ"ה) **[וכנד' לעיל שאמר עליו הרה"ק מצאנז זי"ע אשר מפתח הפרנסה נמסר לו מן השמים]**

ורב טוב לבית ישראל

סיפר לי הרה"ג ר' הערשל קערנקרויט שליט"א, שפעם אחת בא החסיד המפואר ת"ח מופלג ואדם חשוב מאד הנקרא ר' יעקב אבא"ס לעירינו עיר טעטשין לאסוף כסף בשביל איזה ענין של צדקה, אמרתי לו שיש פה אשה אחת שאבי' עוד נסע להרה"ק בעל תפארת שלמה, אמר לי שיודע מי הי' אבי', שמו הי' ר' יושע גראס, ואביו ר' אבא נסע ביחד עמו להרה"ק בעל תפארת שלמה, וסיפר לי, שר' יושע הי' עני גדול והי' לו ג' בנות שהגיעו לפרקן, נסע להתפארת שלמה והתנצל לפניו שיש לו ג' בנות שהגיעו לפרקן ואין לו אף פרוטה אחת, אמר על זה התפארת שלמה ג' בנות ואין לו פרוטה זה אי אפשר להיות, דבמסכת קידושין דף ז' ע"ב בעי רבא שתי בנותיך לשני בני בפרוטה מהו, רואין מזה ששייך שיש לו ב' בנות ואין בשביל כל אחד בלחוד פרוטה אבל ג' בנות ואין בעבורם פרוטה זה לא מצינו, ר' יושע נסע לביתו ונעשה עושר גדול.

"שיח זקנים" (ח"ב ע' רכ"ו)

שפתי כה"ן ישמרו דעת

דרכו בקודש של זקיני הקדוש בעל ה"תפארת שלמה" שפעמים הרבה כאשר שאלו ממנו עצה השיב מילתא דבדיחותא ומפורסם דבריו הקדושים תשובותיו אשר השיב בין החסידים הרבה, ויען שרז"ל אמרו שיחת חולין של ת"ח צריכים לימוד הנני להביא פה מעט משיחותיו הקדושים ממילתא דבדיחותא.

שמעתי שבעירו ראדאמסק היה שם איש מסור אחד ובעל עבירה ר"ל, והוא הטמין עצמו תמיד מפני זקני זצ"ל שלא יראהו ויאמר לו דברי תוכחה, אבל פ"א עשה האיש ההוא ברית מילה, ובע"כ היה מוכרח לילך להרב לכבדו בסנדקאות כנהוג. ובבואו לזקני זצ"ל אמר לזקני זצ"ל בזה"ל: רבי, באתי לכבד את רביט במצוה, ותיכף השיבו זקני זצ"ל: עבירות אתה עושה בעצמך ומצוות אתה מכבד אותי, שאלו האיש אם רבינו יבייש אותי ולא יהיה על הברית מילה יהיה לרבינו עבירה, השיבו זקני זצ"ל: אתה עושה עבירות גדולות מאוד ולי אין אתה מניח לעשות אף עבירה קטנה הזו, ונכנס עמו בדברים ואמר לו דברי תוכחה עד שהאיש הטיב דרכו.

ושמעתי בשם קדשו שהקשה על מה שאנו מברכין בבוקר ברכת הגומל חסדים טובים לעמו ישראל, והקשה וכי יש חסדים שאינם טובים (ע"י בתפא"ש עה"מ בשער התפילה) ותירץ בבדיחותא למשל למי שנפל ושבר רגלו האחת ר"ל ונעשה לו חסד גדול שהיה יכול לשבור ח"ו גם רגלו השנית וזהו באמת חסד, אבל אינו חסד טוב, ולכך מברכין הגומל חסדים "טובים" שיהיו החסדים ג"כ טובים שלא יפול ולא ישבור ח"ו אפי' רגל אחת.

פ"א ראה איך למדן אחד ישן בביהמ"ד באמצע הלימוד, והלך אליו זקני זצ"ל להעירו ושאל לו אם יודע ליישב קושית רב החובל, הלמדן תמה שהיה בקי בש"ס ופוסקים ועדיין לא ראה ולא שמע מקושי' רב החובל, וכאשר חשב הרבה בזה אמר לו זקני כוונתו היא על קושיית רב החובל שהקשה ליונה בן אמיתי כמו שנאמר 'ויאמר אליו רב החובל מה לך נרדם קום קרא אל אלקיך'.

פ"א ראה למדן אחד שישב כל הלילה בביהמ"ד ולמד ג' דפים גמ' עם תוס' בעיון והלמדן הזה היה בטבעו אוהב כסף, ויאמר אליו זקני זצ"ל ווי העמודים (פי' שלמדת ששה עמודים גמ') וחשוקיהם כסף ועדיין יש לך חשק לכסף, היתכן כזאת אחד שטעמת טובת תורת ה' מאלפי זהב וכסף.

"אהל שלמה" (פיעטרקב תרפ"ד) ע' נ"ז

מאן דאיהי זעיר איהי רב

שמעתי ממורי ורבי הרב מבארניב זצ"ל, ומנו"כ פעה"ק ירושת"ו, אשר הוא היה אצל זקנו הקדוש זי"ע בצאנז בעת אשר הופיע בהדרתו בצל קורתו הרה"ק בעל התפארת שלמה זי"ע, ונתפעל מאוד, איך שראה בעיניו גודל ההכנעה, והאימה והיראה ומורא גדול, שהיה לו להרבי מראדאמסק לפני הרבי מצאנז, ואף שידוע העובדא שהרה"ק מצאנז ויתר על אמירת פיוטים בחג השבועות, כדי לשמוע אל הדנה והתפלה של הרבי מראדאמסק, ובכל זאת, הביטול שלו וההכנעה והאימה ויראת רבו מצאנז, לא זזה ממנו.

מילי דהילולא

לרגל שבת קודש ויקהל-שקלים הבעל"ט
בצל הקודש של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א
בהתאסף ראשי עם ובקרב ציבור גדול מאנ"ש תלמידים וחסידים
בעיר מאנשעסטער יצ"ו

דבר בעתו מה טוב לאסוף ולכנס לאכסניא זו
מתורת בעל ההילולא הרה"ק בעמח"ס תפארת שלמה זי"ע

לקט מאמרים יקרים בענין הסתופפות בצל צדיקים

לעתיד לבא נוכל להתקרב לצדיקים הקודמים ע"י הדבקות עם צדיקי דורינו, ולאורם נסע ונלך לקבל פני האבות וצדיקים

ובכן צדיקים יראו וישמחו וכו' וחסידים ברנה יגילו. יבואר עפ"י הידוע גודל מעלת הצדיקים וכל הנלווים אליהם ומסתופפים בצילם ומכתתים רגליהם לקבל פניהם אשר מעת בא הבעש"ט לעולם וגלה הדבר להפיץ ענן אורו על פני תבל. כי מקודם הזמן הזה היו צדיקים בדור העוסקים בתורה ובעבודה וגמ"ח והיו פרושים ויושבים בבתיהם והיו קדושים וטהורים. אך עתה **בדורות הללו הוא העיקר הגדול לאחוז באילן גדול ולהסתפח בנחלתו ודבר זה עומד להם לזכות בזה ובבא** אשר גם לעתיד כתי' (זכריה ח, כג) והחזיקו עשר אנשים כו' **וכל אחד לפי מדריגתו יזכה לחזות בנועם ולקבל פני האבות הקדושים והצדיקים אשר לפנינו בכל דור ודור ולזאת לא נוכל להשיג בלתי התדבקות עם צדיקי הדור שיחיו לאוי"ט ולאורם נסע ונלך.**

וזה הרמז בלשון הזה. ובכן צדיקים יראו וישמחו מה שנזכה לראות פני הצדיקים זאת היא השמחה גם עתה במה שיזכו לעתיד לראות פני הצדיקים הקודמים והאבות הקדושים לכן גם עתה וחסידים ברנה יגילו. עד"ז **אנו שמחים שאנו זוכים עתה לקבל פניהם להופיע עלינו אור קדושתם שנזכה במהרה לקבל פני משיחנו וכל הצדיקים שיעמדו בתחיית המתים. ובמהרה נזכה לראות בנחמת ציון וירושלים אמן:**

תפארת שלמה - ראש השנה

כל הדבוק בהם לא ידח ממנו נדח, וענין קוויטל ופדיון

גודל מעלת דיבוק חכמים והצדיקים שבדור, אשר מזמן הבעל שם טוב נגלה לנו גודל מעלה זאת כי מפיהם אנו חיים ומאז כן הוא בכל דור ודור ודורשיו עד ביאת הגואל, כל הדבוק בהם יש להם עלייה לכל הנשמות לא ידח ממנו נדח, מאשר זכינו לאור שבעת הימים קדושת הבעל שם טוב לאורו נסע ונלך להתחבר עמהם, כי כן הייתה כוונת הבריאה. בזמנינו העיקר לעבדות השם יתברך הוא להתדבק אל הצדיקים **כל אחד לפי מדרגתו.**

מילי דהילולא

וזה הענין פירסם הבעל שם טוב ז"ל בעולם שכל מי שמפריד את עצמו מהצדיק, ואומר בלבבו מה לי לנסוע לצדיק הדור לבקש תורה מפיו, הלא כמה ספרים קדושים במוסר השכל דרושים לכל חפציהם בתורה ויראת שמים, אבל באמת אין זה כלום **כי ראיית פני הצדיק הוא מבטל ממנו כל המדות רעות, דהיינו העצלות והעצבות וכל התאוות רעות רחמנא ליצלן, וגם בצדקה מה שנותן לצדיק זוכה למדות טובות וכל חסרונו ישלים על ידי דיבוק חכמים,** וגם הצדיק מעלה תפלתו למעלה כי הקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתן של צדיקים שמגלין אלקותו יתברך שמו בעולם, ובזה יבא לשלימות האמיתי.

תפארת שלמה - פר' נצבים, ועוד

מראשית הבריאה היה רצונו ית'
שיהיו צדיקים בכל דור וגודל התועלת
לכל הנלוים ומתקרבים אליהם

כבר בארנו ענין מעלת הצדיק יסוד עולם אשר **מראשית בריאת העולם כן היה רצונו ית"ש שיהיה כן בכל דור ודור צדיק הדור** כמ"ש (בברכת ההפטרה) צור כל העולמים צדיק בכל הדורות. [א"ה: אף שנראה לכאו' כי הוא ע"ד הרמז , אמנם ראה לקמן במאמרי הספה"ק דענין הצדיק ראש הדור הוא עצם מדת יסוד צדיק עיי"ש]

ומעלות הצדיק גדול מאד **והוא תועלת לכל הנלווים אליו וכל הנוגע בו טהור והוא מקוה טהרה לישראל.** ובזה י"ל המשנה כל הלומד תורה לשמה וכו' נעשה כמעיין המתגבר. כי ענין המעיין הגם כי כל מימות שבעולם חולפים ועוברים עליו עודנו עומד בחזקת טהרה להיות מטהר כל הטובל בו אף שרבו הנוטפים על הזוחלים כי הוא בכח המתגבר.

תפארת שלמה - פר' ויקהל

אמונה בכח הצדיקים לבטל גזירות,
הוא אחד מהאמונות החזקות
ובלא אמונה זו אינו בכלל יהודי

אך מבואר (איוב כב, כח) ותגזר אומר ויקם לך (שבת סג, א) הקב"ה גוזר והצדיק מבטל הצדיק גוזר והקב"ה מקיים. **וזהו אחת מהאמונות החזקות שבידינו. ואם אחד אינו מאמין בזה אינו בכלל יהודי.** ולזה שייכים כל התפלות ובזה שמעתי הפי' בפ' (דברים יח, יד) ואתה לא כן נתן לך ה' אלהיך. פי' זה הכח בעצמו נתן לך הקב"ה להצדיקים שיאמרו לא כן. פי' שיבטלו גזירות המקום ב"ה בדיבורם.

תפארת שלמה - שבועות

וסיפר לי עוד מו"ר הרב מבארניב זצ"ל, אשר הרבי מצאנז היה מעשן תמיד במקטורת שלו, ותמיד באמצע הפסיק מלעשן מרוב דביקות, ושוב התחיל לעשן, והיה צריך לזה איש אחד מיוחד, לעמוד לפניו בגפריות, להדליק לו הטישן בהמקטורת. והרבי מראדאמסק בעת שבא לצאנז, זאת היתה השירות ושמושו, שהיה אוחז בידו הגפרית, ובכל פעם שראה שהרבי מצאנז רוצה לעשן, דלק לו מהגפרית, והנה מו"ר הרב מבארניב הרגיש וראה, אשר בכל פעם ופעם שמדליק הגפרית, הרבי מראדאמסק מרחש בשפתיו, והרכין עצמו לשמוע רחישת שפתי קדשו, (וכנראה שגם הוא כיוון להשמיע) ושמע שאומר בעת ההדלקה בזה"ל: הנני מקשר עצמי בזה לצדיק הזה, עד כאן שמעתי ממורי ז"ל.

"אמת ויציב" (להרה"צ רבי אשר זעליג מרגליות זצ"ל ע"פ כ"ח אות י"ג)

הבו יקר לדיוקנא דמלכא

מצאתי בין כתבי קודש אבינו הגה"צ הקדוש (רבי צבי מאיר אבד"ק ראדאמסק בן ה"תפארת שלמה" זי"ע) זצלה"ה שרשם בכתי"ק סיפור נפלא שראה בעצמו אצל אביו אדמו"ר הקדוש זצלה"ה בזה"ל: אספרה כמו מה שראיתי בעיני, מעשה ברוח אחד שהובא לפני אדוני אבי מו"ר הגה"ק זצלה"ה והמעשה הי' במקום אחד סמוך לקראקא בכפר באשה אחת כו' שמצאו אותה כמבוטלת בלי דעת כלל ר"ל, ונסעו עמה להרופאים המומחים ולא הועיל לה כלום, ובמשך חצי שנה הביאו אותה בעל כרחה הנה לפני אאמו"ר זלה"ה וכשהביאו אותה להבית התחילה לצעוק בקול כשאגת ארי' ונראה בה כל הסימנים שר"ל נדבק בה רוח אחד, ואמר אאמו"ר זלה"ה שיוליכו אותה לבית אכסניא שלה ושלח לה משיורי מאכלו. וזה הי' פלא כי תיכף ומיד הרגישה שהוא שיריים ממאכלו ולא רצתה בשום אופן לאכול מהם עד שהחזיקו אותה בכח ותחבו לה המאכל בעל כרחה והיתה כאן בראדאמסק שבוע אחת.

ופעם אחת בתוך אותה השבוע אמר אאמו"ר זלה"ה למשמש שלו ביום אחד בבקר כעלות השחר. "הולך להאשה לבית האכסניא כוס אחד קאפע ותן לה לשתות כמדומה לי שאותו הרוח הלך ממנה". וכן הוה כי תיכף ומיד כשבא לבית האכסניא אמרו לו אנשי בית האכסניא כי בזו הרגע הקיצה האשה משנתה ושאלה אותם היכן אני היום כי עד הנה לא ידעה כי איננה בביתה. ובקשו שיתנו לה מעט מים לשתות. ונתנו לה אותו הכוס עם קאפע. ושתתה אותו הכוס בלי שום הכרח כלל. וחזרה לבריאותה כראשונה.

ועיין בספר תפא"ש פ' האזינו שכתב שם בזה"ל: כמו ששמעתי אומרים מהרב המגיד מקאזניץ זלה"ה בהיותו פועל ישועות בעניני הדבוקים ר"ל שהיו שומעים לו להפרד מהם והי' הדבר לפלא בעיני כל רואיהם. והי' אומר בזה בזה"ל זה איט חידוש שהם שומעים וציתים לקולי כי בשמים ממעל המה יודעים כח הצדיק כפי דברי הזוה"ק שמכריזים בכל יום הבו יקר לדיוקנא דמלכא. אבל בעוה"ז נמצאו כמה רשעים קשי עורף אשר מאנו לקחת מוסר. וז"ש מי שיש בו יראת שמים פי' שמתייראים ממנו בשמים מחמת הכרוז הנ"ל יכול להיות גם

למטה דבריו נשמעים וכו' עכלה"ק, וכן הי' אצל כ"ק זקיני זצ"ל כי בדבורו בלבד הי' פועל ישועות בקרב הארץ זי"ע.

ממכתב הרה"ג רבי ישראל פנחס הכהן זצ"ל אבד"ק ראדאמסק הובא ב"אהל שלמה" (פיעטרקוב תרפ"ד) **ע' ס"א**

סיפר לי הרה"ג הישיש ר' קלונימוס קלמן ז"ל, ששמע מחסיד אחד ושמו ר' ישראל'קע טשענסטאכאווסקי (הי' מעיר טשענסטאכאוו), שעדיין הי' זוכר בטוב את הרה"ק בעל תפארת שלמה זצ"ל, שבעיר ראדאמסק הי' איש אחד שהתנהגותו היתה מוזרה מאוד, רגיל הי' לילך מאחורי הגדר של הגן של התפארת שלמה, ולקח אבנים גדולות והכה בהם על לבו ועל צד ימינו, וכן התנהג בתמידות.

התפארת שלמה רגיל הי' לטייל בהגן ולא הי' מסתכל עליו. פעם אחת אמרו לו שיש איש אחד שעומד אחורי הגדר ועושה כך וכך, אמר הרה"ק, יודע אני, יש בקרבו איזה גלגול נשמה, יצא ממנו [ער וועט ארויסגיין]. והנה הרה"ק הי' השליח ציבור לפני העמוד כידוע. פעם אחת קודם שעמד הרה"ק להתפלל אצל העמוד, לא נכנס לבית המדרש, וחיכו עליו החסידים, וכשראו שלא בא, הלכו לראות מה מעשהו, וראו שהוא עומד בגן, והאיש הנ"ל עומד שם, ומכה באבנים על צד ימינו ועל צד שמאלו, והרה"ק עומד אצלו, וראו איך שכל אבן שהוא לוקח להכות על עצמו בו, נוטל הרה"ק ממנו ומשליכו, ואחר כך נפל לארץ ונתעלף, וציוה הרה"ק שיובילוהו לביתו, ואחר זמן קצת בא לבית המדרש כאחד האדם (כאילו לא קרה עמו כלום).

"שיח זקנים" (ח"ג, ע' רפ"ד)

הוא המשביר לעם הארץ

פעם אחת בא אליו חסיד אחד, ת"ח גדול בקובלנא, איך שיש לו בת גדולה והגיעה לפרק בתולה נישאת, ולרש אין כל, ונתן לו פיתקא וכתב בתוך הפיתקא כי הוא "עני", וכאשר קרא אא"ז הפיתקא, התחיל לומר, הע, הע, עני, צא תיכף מביתי, עני חשוב כמת הלא אני כהן צא מהר, האיש נתבהל ורץ החוצה מחמת פחד. וצעק אחריו, בא נא, בא נא, הלא בוודאי הוא מת מצוה, וכהן מותר לטמאות למת מצוה, ונעשה צחוק. אמור מאין לך לחם לאכול, שאתה שואל ודואג על החתונה, וכי לחם יש לך, והיה האיש מגמגם בלישניה, והשיב הלא לאמונה רבינו כי גם לחם אין לי, אא"ז שאלו, אבל הלא אתה עושה "המוציא" בכל יום, ומאין לך לחם לעשות המוציא, השיב, שעיקר פרנסתו והצלחתו ללחם המוציא, היא רק מה שזוגתו מפרנסת אותו בקצת רווחים שמרווחת. טוב, טוב, צעק אא"ז, ראו נא, אשתו מפרנסתו, כבר ראינו המסחר הטוב שעשה אדם הראשון שאשתו נתנה לו לאכול, ואתה אומר שאשתך מפרנסתך. ומאין באמת לה הרווחים ובאיזו אופן, השיב אשתי הולכת לחצירות של אדונים ומוכרת שם ירקות וכדומה, ומזה מרווחת קצת ללחם המוציא. השיב אא"ז, א"כ איפוא, וחצירות ודי זהב, שאם הולכת בחצירות הלא די זהב, לך וסע לביתך והשם יעזור לך שאשתך תצליח בדי זהב.

האיש נבהל ונרעד ונסע לביתו, ואשתו שאלתו, מה הבאת

מילי דהילולא

להוושע בגשמיות צריכין לאמונה בה' ובמשה עבדו, וכן לזכות לתורה לאמיתה צריכין אמונת חכמים

וחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם וגו' ויעשו כן (שמות יד, ד). פרש"י ויעשו כן להגיד שבחן ששמעו לקול משה ולא אמרו האיך נתקרב אל רודפינו אנו צריכים לברוח אלא אמרו **אין לנו אלא דברי בן עמרם.** מהו הכוונה אך הנה כתיב בקריעת ים סוף (שם יד, לא) **ויאמינו בד' ובמשה עבדו.** ואיתא במדרש לא נגאלו אלא בזכות אמונה ולא אמרו שירה אלא בזכות אמונה כו', אך **האמונה נחלקת בב' פנים הא' להאמין בד' כמו שמבואר בספרים. הב' דזה לחוד לא מהני אך צריך לכל זה אמונת חכמים שהוא** (אבות ג, ו) **א' ממ"ח דברים שהתורה נקנית בהם ואם חסר א' מהם לא מהני תורתו כלום כו'.**

תפארת שלמה - פר' בשלח - ליקוטים

ההכנעה לפני הצדיק תנאי לכל קבלת הטובה ברוחניות ובגשמיות

וז"ש בשם הרב הקדוש מוה' משה ליב זצלה"ה. (בראשית מד, יז) האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא יהיה לי עבד. גביע הוא כלי המקבל מכלי המשפיע השופך לתוכו וצריך שיהיה הגביע למטה בידו מהכלי השופך ממנו כ"א יאחזנו מלמעלה איננו יכול לקבל בתוכו. ואם הוא בבחי' זו יכול להיות עבד להקב"ה כנ"ל. **וכן הוא בכל הענינים בקבלת פני הרב ללמוד ממנו אם הוא בבחי' כלי ריקן אזי יוכל לקבל** וז"ש בקבלת התורה ויתיצבו בתחתית ההר. פי' בזה היה להם מעמד ומצב לקבלת התורה מה שהיו בעיניהם שפלים ונבזים בתכלית הענווה.

תפארת שלמה - פר' יתרו

הרוצה לקבל תורה מרבו צריך להשפיל עצמו כאזוב, ואז - וטבל במימי התורה של הצדיק, ויכול לכנוס התורה בתוכו

ולקח אזוב וטבל במים איש טהור. יש לדקדק בלשון הכתוב דלכאורה הוא מהופך דהול"ל ולקח איש טהור אזוב וטבל במים. אולם י"ל **שהתורה מרמז בזה להורות דרך הישר איך יתנהג האדם הרוצה לקבל דברי תורה מרבו שצריך להיות שפל בדעתו מאד כמו האזוב הנמוך מכל האילנות ולא ירים לבבו. וזהו ולקח אזוב. כאשר יהי' בעצמו בבחי' אזוב אז וטבל במים הוא התורה של איש טהור הוא הצדיק.** ובזה י"ל פי' המשנה (ביצה ב, ג) משיקין בכלי אבן לטהרו. **ו"כלי שניקב ככונס משקה הוא טהור".** ר"ל שיהיה בעצמו ככלי נשבר אזי יכול לכנוס התורה בתוכו. והבן:

תפארת שלמה - פר' חקת

מילי דהילולא

הילולו של הש"י הוא להלל עבדי ד' הצדיקים

וז"ש (תהלים קיג,א) הללויה הללו עבדי ד' הללו את שם ד'. הנה ידוע כי אם האדם משבח לשום מלאך וכוכבי מעלה הוא כעובד ע"ג, **אך להודות ולהלל לצדיקי עולם זהו כבודו ית"ש** כי (זוהר ג, עג, א) אורייתא וקב"ה וישראל חד. ועינינו הרואות כל ספר בראשית הוא ספורי האבות הצדיקים מזה נדע כי סיפור ממעשי הצדיקים זהו התורה. וז"ש (דברים לב, מז) כי לא דבר רק הוא מכם. ר"ל התורה היא מכם כי ששים רבוא אותיות לתורה וששים רבוא נשמות מבנ"י. לכן אמרו (בראשית רבה ס, ח) יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים. כי הלא נעשה מזה תורתן של בנ"י. **וזהו ג"כ הללוי' הללו עבדי ד' הללו את שם ד'. ר"ל הילולו של הש"י להלל את עבדי ד' הצדיקים. והבן:**

תפארת שלמה - חנוכה

דבר זה גלה הבעש"ט בדורו ומאז כן בכל דור ודור ודורשיו עד ביאת הגואל 'כל הדבוק בהם יש להם עלי' לכל הנשמות לא ידח מהם נדח'

ידוע גודל מעלת הצדיקים ודיבוק חכמים שבדור אשר מפיהם אנו חיים וכל הדבוק בהם לא יזנח לעולם להיות לו עלי' להכלל בתוך הצדיקים בעבודתם כמ"ש (תהלים קטו, יג) יברך יראי ה' הקטנים עם הגדולים. פי' אם הקטנים הם מחוברים עם הגדולים גם הם בכלל הברכה כמ"ש (שה"ש ה, א) אכלתי יערי עם דבשי. וז"פ המשנ' הצמר שבכבשים כו' **כ"ז שהם מחוברים יעלו אפילו הם דבר נמאס וריחו רע עכ"ז אם הם מחוברי' יעלו גם כן לריח ניחח. פרשו לא יעלו. לרמז אם הם פורשים מן הצדיק ח"ו לא יעלו אין לו עוד עלי' כלל. ודבר זה גלה לנו הבעש"ט ז"ל בדורו ומאז כן בכל דור ודור ודורשיו עד ביאת הגואל כל הדבוק בהם יש להם עלי' לכל הנשמות לא ידח מהם נדח.** וז"ש אמור אל הכהנים כו' ופרש"י להזהיר הגדולים על הקטנים שבדור להעלות את הקטנים עמהם בעבודתם כמ"ש יוסף לאחיו לא תראו פני בלתי אחיכם אתכם. פי' לפי דעותיכם שאני שפל בעיניכם כמו שעלה ברוחם לדון אותו להריגה ח"ו. לזאת אמר להם לבל יזנחו אותו ולהעלות גם אותו עמהם. כמ"ש להזהיר הגדולים על הקטנים. והבן:

תפארת שלמה - פר' אמור

מהארת הבעשטה"ק הוא ההתחברות עם הצדיקים, וכן היתה כוונת הבריאה

מאשר זכינו לאור שבעת הימים קדושת הבעש"ט לאורו נסע ונלך להתחבר עמהם [הצדיקים] כי כן היתה כוונת הבריאה כמוש"כ 'חנון ורחום וצדיק' - אע"פ שבורא ב"ה חנון ורחום, צריך ג"כ להיות צדיק בדור".

תפארת שלמה - פר' בחוקותי

מן הרבי, ולא ידע מה להשיבה. אבל ראו זה פלא, כי לאחר זמן עובר, פתאום באה אשתו לביתו והראתה לבעלה, ראה זה מצאתי בחצר האדון היום, איזו פעקילי תכריך בבוץ מונח על הארץ, הם פתחו התכריך ונבהלו כי מצאו שם שלש מאות זהובים, אשר בזמן העבר היה זה סכום חשוב, ונתן ק' זהובים לנדוניא והוצאות החתונה, ומהשאר עשה מסחר, והצליח כל ימי חייו, והחזיק החסיד המעשה הזאת בסוד, עד אחר פטירת אא"ז. ואז בא לדו"ז אדמו"ר בעל חסד לאברהם זצ"ל, וסיפר לו זאת לעיני כל. ואמר אדמו"ר זצ"ל, מה לנו לדבר מאבי זצ"ל, אבי זצ"ל היה "איש פלא", שהוציא והשתמש כל רוח הקודש וכל מופתיו ונפלאותיו עם הפתגמים שלו, [בל"א, עד האט אויס געניצט זיין רוח הקודש אין מופתים, נאר מיט דיא ווערטליך פערשטעלט] למען לא ירגישו בזה כלל, כי מופת הוא, עכ"ד.

"נפלאות התפארת שלמה" (להגה"צ רבי שמואל צבי הירש זצ"ל אבד"ק וויעחבניק עמ' קפ"ט)

פועל ישועות בקרב הארץ

בעת שנתפרסם אא"ז הק' בעולם אשר הוא בעל מופת גדול, וישראל קדושים זוכים לראות בישועת ה' אותות ומופתים נוראים בכח קדושת תפילתו וברכתו, ונהרו אליו מכל הגלילות, אירע פעם אחת מעשה נורא, בימי הרעש והמרידה של אנשי חיל, כידוע שתפסו את איש אחד גביר וחסיד נכבד, מבעלי בתים של סביבות ראדאמסק, ואנשי הצבא אמרו כי מורד הוא בם שלא רצה ליתן להם דגן ותירוש ואמרו כי ידונו למיתה, ונעשה רעש ויללה, ובאה אשתו של הגביר הנ"ל וב"ב וקרוביו, בקול רעש גדול ויללה לאא"ז כי תפסו את האיש וכפסע בינו ובין המות, וחיו תלוין בחוט השערה. ואמר להם אא"ז תיכף, כי לא ירעשו ולא ירעמו, כי חלילה לא ימיתו אותו המורדים רק יצא הענין לכסף [עם ווירד נאר אויס גיין צו געלד], וציוה שילכו ויבקשו אל ראש המורדים, המה נסעו ורדפו אחרי המחנה ובאו אל ראש החיל, והתחילו לבקשו על הצלת האיש, וקיבל אותם הראש החיל בסבר פנים יפות, ואמר כי פושע הוא האיש הגביר מה שלא רצה ליתן להם דגן ותירוש, לכן העונש שלו שצריך לשלם ל' אלף זהובים פוילישׁ, המה רצו חיש מהר בשמחה והביאו את הכסף במזומן, ונפדה האיש ממש פדיון שבויים ממות לחיים, כי כבר היה אסור בזיקים וחבלים, וכאשר יצא חפשי רצו תיכף אל אא"ז לבשרו כי יצא חפשי כי נתקיימה ברכתו, ושאל באיזו אופן שלחוך חפשי, והשיב כי שילם קנם ועונש ל' אלף זהובים. כשמעו אא"ז זאת אמר בלשון תימה, היתכן כסף רב כזה לקחו ממך, לא לא, תדע את אשר אני אמר אליך, כי גם הכסף הזה לא תפסיד כלל ותשיג הכסף הזה חזרה, האנשים בשמעם זאת התפלאו על דבריו, היתכן כזאת, כי נודע כי המורדים האלה כל מה שנפל לידם לא הוציאו עולמית, אבל מי יעיז כנגדו לומר לו לא כן.

והנה עברו זמן זמנים טובא עד כי הדבר כמעט נשכח מלב, והמורדים האלה נתפרדו והממשלה עשתה מהם תל עולם ולקחו מהם את השבי ואת המלוקח וכל השלל הרב, ועוד מצאו במזומנים את סך ל' אלף זהובים הנ"ל וימצאו כתוב

בפנקסיהם כי זה קנס וכסף עונש מן גביר הנ"ל, ושלחו תיכף הזמנה אחרי הגביר הנ"ל שיבוא ונתנו לו כל הכסף חזרה לא חסר פרוטה אחת. המה נזכרו מדברי א"ז, ונבהלו נחפזו כי ראו כי לא נפל מדבריו ארצה, ורצו כולם לבשרו כי קיבל הכסף חזרה, ויהיה לאות ולמופת מפורסם.

ויהי כאשר סיפרו זאת לאא"ז, התרגז עליהם בשצף קצף, לכו לדרככם מה לכם כי תבואו אלי ותסבבו את ראשי לספר מופתים ממני, הא להם מאפ"ס [ווידער איין מאפס, ווידער איין מאפס] וגער בהם שילכו, כי אין רצונו לשמוע מהם מופתים וילכו להם. והיה שם אחד ממקורביו ושאלו ילמדנו רבינו, אל יחר אף אדוני ואדבר, מה זה שרבינו גער בהם שלא יספרו מופת הלא באמת יש כאן מופת חותך גדול מאד, בתחילה אמרתם כי ינצל בנפשו ויהיה רק ענין ממון, וכן היה, ואח"כ שוב אמרתם כי גם כל הכסף יקבל חזרה, וכן היה אשר זה באמת פליאה גדולה כי הכסף היה בשיני זאב טרף ולאחר יאוש מדעת ולבסוף בא חזרה, האם אין זה מופת הראוי לספר ולפרסם גודל כח הצדיקים, ומה לכם רבינו כי נזעקתם וגערתם בם שילכו.

השיבו אא"ז יפה שאלת, רק אספר לך מעשה נורא מן הבעש"ט ז"ל. פעם אחת הפציר באחד מתלמידיו להיות רב ומו"ץ בעירו ולא רצה התלמיד, ושוב הראה הבעש"ט פנים של כעס עליו, היתכן כי רוצה ליתן לו מקום מנוחה על התורה ועל העבודה שיהיה רב ומו"ץ וישב וילמוד בהתמדה, ואינו רוצה, זה לסימן שאיננו מתמיד כלל, ואין רוצה לקבל עליו עול תורה וכהנה וכהנה דברי כעס ומוסר, אבל התלמיד הוא באחת לא ישיבנו, רק לא, לא, איננו רוצה להיות רב. אז גילה לו הבעש"ט, כי רצה רק לנסות אותו, ע"כ המעשה אצל הבעש"ט.

לכן תדע, כי גם אצל הצדיקים הגדולים מראים להם מן השמים גדלות, לעשות מופתים ואותות, והכל רצים אחריהם, וזה לנסיון לראות אם ייטב לבו עליו ויגבה לבו וירום ויתגאה, ועי"ז יתרשל בעבודת הבורא. אולם מי האיש החכם ויבן את זאת, ישמור את נפשו מלכד ברשת הגיאות לבלתי רום לבבו מאחיו, אזי טוב לו באחריתו, ותדע שגם אצל משרע"ה היה נסיון הזה, שנאמר לו ואעשך לגוי גדול, ג"כ רק לנסיון, ואם היה שומע ומסכים לזה היה נאבד ח"ו הוא וכו' כי הכל לנסיון, והרגיש משה רבינו בזה ואמר ואם אין מחני נא מספרך. וזה היה הענין בקרח, שראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו וטעה, והוא פלא למה זה הראו לו משמים שלשלת כזאת ולהביאו לטעות גדול כזה, רק זה הענין דנתנו לו נסיון בזה משמים אותות ומופתים וגדלות ונפלאות ומדריגות לנסותו, ובאמת טעה ונפל לבירא עמיקתא לשאול תחתית, ועינו הטעתו בראותו כי בעל מופת הוא, וגדול הדור ופקח וחכם, ולא קיים את המשנה חכמים הזהרו בדבריכם, זה הוא הפשט האמת.

א"כ איפוא למה זה תשאל לשמי בפלאי פלאות, כי מי יודע מה המה המופתים האלה, אולי לנסיון המה ולא מעצמי, א"כ מה להם כי יזעקו וירעמו במופתים, עכ"ד אא"ז. ועיין תפא"ש פרשת קרח מפורש הענין, א"כ איפוא הביטו וראו חכמתו ויראתו, איך שלא נתפעל כלל ממופתיו, ואדרבה הוסיף עוד יראה ועבודת הקודש וחידושין דאורייתא על כל פסיעה ופסיעה ותנועה ותנועה.

"נפלאות התפארת שלמה" (עמ' קל"ח)

מילי דהילולא

עינינו רואות אצל כל צדיקי הדורות אשר כל הדבוקים בהם יצליחו ויעשו פרי

וכמו שהורה לנו הבעש"ט ז"ע והפליא עצה והגדיל תושיה מכל הדורות שלפנינו לרומם כבוד הבורא להרבות תלמידים להורות להם דרכי הקדושה וטהרה בתורה לשמה והכנת התפלה **כאשר עינינו רואות מכל צדיקי הדור תלמידי תלמידיו אשר מפיהם אנו חיים וכל הדבוקים בהם יצליחו ויעשו פרי.**

תפארת שלמה - פר' יתרו, ופר' אמור

דרך השפעת צרכי עמך ישראל ע"י חידושי תורה

יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי הנראה לרמז בזה עפ"י דברי הס' נועם אלימלך שכ' על מה שאנו רואים הצדיקים המה רופאי חולים וכדומה. ומתרץ **כי ע"י לימודם בתורה ומחדשים חדושי אורייתא המה בוראים דברים חדשים לכן אף שנגזר על האדם ח"ו איזו גזירה המה בתורתם ועבודתם מביאים האדם הזה בעולם החדש והוא כאיש אחר כי על אותו העולם לא נגזר כלל הגזירה זו וממילא נתרפא החולה. וז"פ יערוף כמטר לקחי. פי' הלימוד שלי יהי' בקדושה כנ"ל ואז תזל כטל אמרתי. טל העתיד להחיות מתים טל של תחי'. גם אמרתי יהי' בכח כטל להחיות ולרפאות אנוש. אמן:**

תפארת שלמה - פר' האזינו

ידוע גודל מעלת הצדיקים אשר יש כח בדיבור אחד מד"ת שלהם להיות פרה ורבה בלב שומע מהם להגדיל תורה ויאדיר כמ"ש הבעש"ט במשנה בפרקי אבות (ו, ג) הלומד מחבירו פרק אחד כו' אפי' אות אחת צריך לנהוג בו כבוד וק"ו מדוד המלך ע"ה שלא למד מאחיתופל רק שני דברים בלבד כו' ק"ו הלומד מחבירו אפי' אות אחת כו'. והקשו הראשונים מה ק"ו בזה הלא דוד למד שני דברים ואיך יליף ק"ו על אות אחת. אך הפי' בזה שדוד המלך לא למד מאחיתופל רק ב' דברים בלבד כי תורתו לא הי' בבחי' פרה ורבה. אבל **הלומד אצל רב הגון הלומד תורה לשמה הוא בבחי' זריעה שמגרעין אחד יוצא כמה שבלים כן אפי' מאות אחת יכול להיות כמו מעיין המתגבר להיות פרה ורבה לכן צריך לנהוג בו כבוד. וז"ש** (שם א) **הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה נעשה כמעיין המתגבר כו' משמח את המקום משמח את הבריות. והוא בחי' הריון כמ"ש** (שמות כד, יב) **אשר כתבתי להורותם.**

תפארת שלמה - פר' בלק

מילי דהילולא

כשרואה צדיקים בעולם צריך להודות להש"י
שיש צדיק שיוכל לשכון בו כבוד הש"י,
ורצון השי"ת שיהיה בעולם צדיקים
ההמתיקים הדינים מעל ישראל

וזה שתקנו חכז"ל כשרואה חכמי ישראל מחויב להודות להש"י ברוך שחלק מחכמתו ליראיו היינו **שישבח ויתן תודה לד' שיש צדיק כזה בדור שיוכל לשכון בו כבוד ד' וחכמתו לחלקו לעולם.** כמו שנשמע כזה מאת כבוד אדומ"ו הרב הקדוש מלובלין זי"ע שכל ששה עשר שנים שהיה הרב הקדוש מבארדיטשוב חי לפניו. הנה בכל יום ויום היה מיחד לו שעה אחת להודות ולהלל להש"י אשר שלח לעוה"ז נשמה גדולה וקדושה של הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע. **והלא זה הרצון היה מיד בתחלת ברי"ע שיהיה צי"ע בכל דור ודור כמ"ש בתחלה עלה במחשבה לבראו במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים ושתפו למדה"ר היינו הצדיקים שבכל דור שהם יעוררו מדת הרחמים על ישראל.** כמ"ש כי ידין ד' עמו ועל עבדיו יתנחם. פי' כשרוצה לדון עמו חלילה במדה"ד ע"י עבדיו הצדיקים יתנחם ממדה"ד כמ"ש (שמות לב, יד) וינחם ה' על הרעה והצדיקים מהפכים הכל לרחמים ולטובה כנ"ל. והבן.

תפארת שלמה - פר' כי תבא

עוד מאמר המראה יסוד הנ"ל בביאור כי
קודם צריך הצדיק לאתרעותא מצד תלמידיו

מאת עדת בנ"י יקח וגו'. פרש"י שיהיה משל צבור כו' יש לרמז בזה עפ"י מ"ש מ' הרב הגאון אדומ"ו מוהר"י מפרשעדבארז זלה"ה על מ"ש (בתפילת יוה"כ) והכהני' והעם העומדים בעזרה. **פי' שהעם עמדו בעזרתו בתפלה ותחנונים עבור הכה"ג שיקובל עבודתו ברצון. כי האמנם הוא מובחר האנושי מכלל ישראל. אעפ"כ לא היה בכחו לגשת אל הקדש בלתי סעד ועזר מבנ"י אשר נתנו בו כח.** וז"ש (יומא יח, א) והכהן הגדול מאחיו גדלהו משל אחיו. ר"ל גדולתו הי' מכח אחיו כלל ישראל המסייעים אותו. **וכיוצא בזה שמענו אומרים בשם הרב הקדוש מוהר"מ מענדלי מפריסטוג זלה"ה** מ"ש בגמרא (סוטה לה, ב) **הארון נושא את נושאיו רמז לצדיק הדור הוא נושא את נושאיו שהוא נושא את התלמידים הנלווי' אליו כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף** (דברים לב, יא), **אך צריך להיות מקודם אתערותא דלתתא מן התלמידים עי"ז נתרבה כח הרב להיות נושא את נושאיו להגביהם למעלה לתקנם** דוגמת הארון שהי' נושא את הכהנים הנושאים אותו כמ"ש (יהושע ד, יח) והי' כאשר נתקו כפות רגלי הכהנים וגו'. וזה ג"כ רמז כאן בפ' הזה **ומאת עדת בנ"י יקח. לשון עדים גם לשון דעת. כי מכח הדעת של בנ"י יקח הכה"ג הכח בעבודתו אל הקודש פנימה.**

תפארת שלמה - פר' אחרי

עבד מלך, מלך

פרשה בפני עצמה היא דביקותו המיוחדת בהרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע, וכפי שהיה רגיל לומר "כי הוא תלמיד מובהק של הנועם אלימלך, אם כי נולד הרבה שנים לאחר פטירתו". הוא היה נוהג לנסוע בכל שנה לליזענסק, ולשהות סמוך לציון המצויינת של הרבי ר' אלימלך זי"ע. ופעם אף התבטא: "כל העולם בודאי תמהים, הייתכן הרב מראדומסק יסע לליזענסק על הציון, ומאי טעמא על ציון הצדיק הזה ולא על ציון אחר וכו', אבל מי שיודע, מפני מה בארץ ישראל יש שם קברי נביאים ומלכים, שופטים תנאים ואמוראים, ועל שום ציון אין עושים הילולא, רק על ציון הרשב"י, מי שיודע זאת יודע ויבין גם את זאת".

בהיותו כהן לא היה יכול להשתטח על הציון, אולם פיזר הרבה כסף לבנות את מחיצות האוהל סביב הציון, וקבע לו מקום מיוחד לידו אילן מול חלון האוהל, כידוע. כן מסופר, כי פעם בעת שהותו בליזענסק ערך שולחנו הטהור לכבוד ההילולא של הרבי ר' אלימלך זי"ע, לפתע קם מכסאו מלא קומתו. לפליאת בנו הרה"ק רבי אברהם ישכר בער זי"ע לחש לו "כי עמד מפני הרבי ר' אלימלך, כי בא אל שולחנו, ואמר אז כי כל אלו שהיו שם נתכפרו עונותיהם בבחינת יוהכ"פ".

בית ראדומסק, אהל שלמה

כאשר היה הרה"ק מראדאמסק בצאנז (בפעם השניה), היה המדובר ביניהם מענין גילוי אליהו, ורבינו (ה"דברי חיים") אמר לו שגילוי צדיקים עדיף מגילוי אליהו. כשאמר רבינו את הדברים נחרד התפארת שלמה. כשהלך לחוץ, אמר התפארת שלמה להמקורב שלו (היינו הגבאי, בראדאמסק כינו הגבאי "מקורב"): האם אתה מבין על הזקן הזה (ביזט א מבין אויף דעם 'אלטיטשקן', בפולין היו מכנים לצדיק זקן בלשון חיבה "אלטיטשקער"), זה זמן כביר הייתי משתוקק שאזכה לראות את הרבי ר' אלימלך, ועתה כאשר אמר הרב מצאנז שגילוי צדיקים עדיף מגילוי אליהו, הראה לי את הרבי ר' אלימלך.

זה שמעתי מפי מו"ח זצ"ל ששמע מר' ישראל אהרן ענגלענדער דומ"צ פריסטיק ששמע מהמשב"ק של הרה"ק בעל תפארת שלמה. ואולי הטעם שגילוי צדיקים עדיף משום שאליהו עלה השמימה בלבוש גשמי וכך מתגלה, אבל הצדיקים מתגלים בלבוש רוחני בלבד, על כן עדיף.

"ג אורות" (ח"א, ע' ס"א)

[ולפי"ז אולי צ"ל דמעשה הנז' לעיל מס' אהל שלמה אולי הי' אחר מעשה צאנז, היינו שמאז זכה למדרגה זו לחזות בקדושת הרבי רבי אלימלך זי"ע גם לעתים מזומנים ולא רק באותה שעה]

מילי דהילולא

מקור הנהגת עריכת השולחנות שהבעש"ט הק' יסד הדרך לאכול עם הצדיק הנוטע כח הקדושה בתלמידים גם בצאתם מבית רבי

וז"ש אל המלאכים כשבאו אצלו (בראשית יח, ה) ואקחה פת לחם וסעדו לבכם ואחר תעבורו. ולכאורה תמוה וכי זה דרכו של א"א ע"ה מכניס אורחים ורצונו להטיב יאמר תיכף אחר תעבורו כמי שהוא מצפה שילכו מהר לדרכם להקל עולו מהם.

אך רמז להם תועלת מאכלו של הצדיק להעביר מהאדם הסט"א ולבטל היצה"ר שנקרא אחר כמ"ש (שמות לד, יד) **לא תשתחוה לאל אחר. וזה ג"כ היה מרמז להם כי גם אחר שתעבורו מכאן לבא לביתכם יהיה לכם תועלת להיות נשמרים מתאות החיצוניות ותזהרו לאכול בקדושה.**

כמו שהורה לנו הבעש"ט זי"ע והפליא עצה והגדיל תושיה מכל הדורות שלפניו לרומם כבוד הבורא להרבו' תלמידים להורות להם דרכי הקדושה וטהרה בתורה לשמה והכנת התפלה כאשר עינינו רואות מכל צדיקי הדור תלמידי תלמידיו אשר מפיהם אנו חיים וכל הדבוקי' בהם יצליחו ויעשו פרי.

וכה אמר כי כל מי שזוכ' להיות משובתי שבת מאוכלי שולחנו הוא נותן בו סם חיים להיות בקרבו רפואה להוושע מכל התאוות וגם פועל להבא להתנהג בביתו בקדושה וטהרה. אשר מדרכי הרפואה ע"י בנ"א הוא רק להתרפא מחוליו הקודם אך עודנו צריך שמירה להבא שלא יבא ויחזור אליו ח"ו החולי. ובזה יפה כח הצדיק ע"י שולחנו הטהור לתת לאדם שמירה להבא להנצל מכל רע כנ"ל.

ובזה יש לרמז מ"ש בא"א ע"ה (בראשית כא, לד) ויטע אשל בבאר שבע. ואמרו חכז"ל אש"ל ר"ת "אכילה "שתיה "לויה. פי' ע"י האכילה ושתיה בביתו שהיה נותן להם ג"כ בחי' לוויה ללות אותם לביתם להיות להם שמירה כנ"ל. וז"ש (ברכות סד, א) כל הנהנה מסעודה שת"ח מסובין בה כאלו נהנה מזיו השכינה. כל הוא בחי' צדיק יסוד עולם, והנהנה מסעודתו כאלו נהנה מזיו השכינה. וז"ש (תהלים כג, ה, ו) תערוך לפני שלחן נגד צוררי וגו' אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי כי **כאשר זוכה לערוך שלחן לפני ה' בקדושה עי"ז ממילא רודף אחריו הקדושה בבחי' טוב וחסד.**

תפארת שלמה - פר' יתרו

ספר תפארת שלמה

על קדושת מועדים

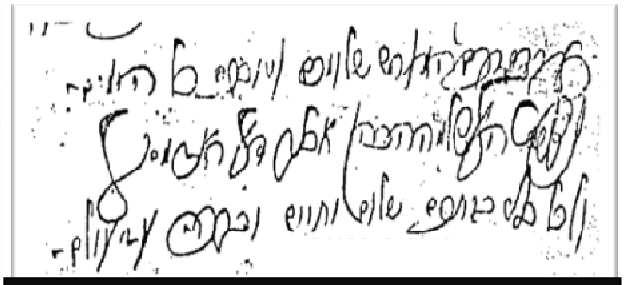
וארשא

שער הספר דפו"ר עם חתי"ק של בנו הרה"ק רבי צבי מאיר ז"ל

ראיית הצדיקים גורם שמחה

יראיך יראוני וישמחו (תהלים קי"ט ע"ד) עפ"י המבואר בפי הענין ובכן צדיקים יראו וישמחו, (א"ה נראה דכונתו לפי' על ובכן צדיקים בתפארת שלמה על ר"ה הובא לעיל עמ' י"ב) **וזה ג"כ יראיך יראוני וישמחו, כי ראיית פני הצדיקים גורם השמחה.**

תפארת שלמה - תהלים - ליקוטים

חתימת יד קדשו: כ"ד עבדכם הדורש שלומכם וטובתכם כל הימים וכו', ולכל בני ביתכם שלום וחיים וברכה עד עולם

חותמו של כהן גדול

בס"ד

הקבצו ושמעו

לשמוע את דבר ה'

במעמד הנשגב

כינוס כללי

והנחת אבני הפינה לבניני מוסדותינו הק'

עם לשמוע קול ה' בכח דברי אלוקים חיים

משא הקודש

מפי ממלל רברבן איתן אדונינו עטרת תפארת ראשינו

הוד כ"ק מרן
רבינו הגה"ק שליט"א

אשר ישמיע בעוז וברמה את דבר ה' ותובת השעה

דברי חיזוק והדרכה לאנ"ש באיראפע

אָז נִדַּבְּרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ
וַיַּקְשֵׁב ה' וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו
לְיִרְאֵי ה' וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ

כ"ה אדר

הגה"ק רבי אברהם גרשון מקיטוב זי"ע

ואלה תולדות

הגה"ק ר' גרשון נולד לאביו הגאון הצדיק ר' אפרים זצוק"ל בעיר קיטוב, שעל שם העיר מולדתו זו נתפרסם שמו בתפוצות ישראל ונקרא ר' גרשון קיטעווער ז"ל.

בין גדולי חכמי בראדי

את עיקר תורתו קנה ולמד בעיר בראדי מקום מגורת גאוני דורו אשר גם הוא הי' נמנה ביניהם ה"ה חכמי ה"קלויז" המפורסם בבראדי, ואף כיהן שם כראב"ד באחת מארבעה בתי הדין דשם, ב"פנקס הקלויז" של חכמי בראד מופיע שמו כאחד המיוחד מגדולי החכמים, עד שבחרו בו להיות שליח צבור קבוע שלהם בימות החול, קולו הי' קול ערב מאד, והי' נחבב מאוד בין חביריו גדולי וגאוני הדור, במיוחד עם רעיו האהובים ה"ה הגה"ק בעל הנודע ביהודה והגה"ק בעל מאיר נתיבים, זצ"ל, הובא בשו"ת נודע ביהודה קמא חלק אה"ע סי' ע"ג ומתאר אותו בתוארים נפלאים וז"ל: מחמד עיני וחמדת לבי. בר פחתי ובריבי. חכים עדיף מנביא. ליש ולביא. ה"ה כבוד אהובי ידיד נפשי וחביבי. אהוב למטה ונחמד למעלה, הרבני המופלא ומופלג בתורה וחסידות, לו עשר ידות, שושן סודות. החכם השלם והכולל נ"י פ"ה ע"ה כבוד מוהר"ר אברהם גרשון נרו יאיר עם כל אשר לו שלום. קבלתי מכתבו הטהור ושמחתי בשלומו ובכבודו... יעי"ש. הגה"ק ר' יונתן אייבשיץ זי"ע מתאר אותו בספרו לוחות העדות "הרב החסיד המפורסם המופלג בתורה ומקובל אלוקי".

עם גיסו מרן הבעש"ט הק' זי"ע

הי' גיסו של מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, (שעל פי צוואת אביו הק' ר' אפרים נשא הבעשטה"ק את אחותו, עם כי באותו הימים הי' הבעש"ט עוד צדיק נסתר ולא הי' יודעים מגדולתו,) מתחילה הי' ממתנגדי גיסו הבעשטה"ק למרות צוואתו של אביו, לא עמד על טיבו שהי' מתנהג לפנים במדה מגושם מאד, והי' מוכיח אותו תמיד על התנהגותו, עיין בספר "עבודת ישראל" (פ' מצורע) שמעתי אומרים שהרה"ק מו"ה גרשון אמר פ"א למרן גיסו הבעש"ט ז"ל, בעת שעדיין לא הכיר מדרגתו, בזה"ל: כל זמן שאתה תוכל עוד בתפלה לומר ברוך אתה עפ"י רצונך תדע כי עדיין לא הגעתה לכוונת התפילה, כי כ"כ צריך האדם להיות בהתפשטות עד שאפס מאתו כח ושכל לדבר התפלה, והדברים אמיתיים, עכ"ל, רק בעבור כמה שנים לאחר התגלותו של מרן הבשטה"ק זי"ע הפך להיות מגדולי מעריציו, והי' מקושר בו מאד, וכפי שמוכח מאגרותיו ששלח מרן הבעש"ט לר' גרשון לא"י שנסיעתו של ר' גרשון לארץ הקודש הי' עפ"י ציווי של מרן הבעש"ט, והוא הי' השליח שעליו סמך מרן הבעש"ט לכונן בה יסוד להפצת תורת החסידות בארץ הקודש, וגם לעורר רחמי שמים על כלל ישראל, כמים פנים אל פנים, ידוע אגרת המפורסם ששלח אליו הבעש"ט הק', אודות "השבעת עליית

ימי ההילולא

כ"ה אדר

- רבי אברהם גרשון מקיטוב ב"ר אפרים תקכ"ה
- רבי ישראל מקאליש ב"ר יצחק תר"מ
- רבי יוסף ארי' לייב ב"ר יהושע מטאמאשוב תרע"ו [אד"ב]
- רבי בצלאל יאיר מאלכסנדר ב"ר יחיאל תרצ"ד

כ"ו אדר

- רבי ישכר בעריש עשקלס אב"ד ניקלשבורג ב"ר גבריאל תקי"ג
- רבי אליעזר ליפא מהאמעלניק ב"ר אלימלך מליזענסק תקע"ג
- רבי אהרן ב"ר שמשון (ד"ר גארדן, תלמיד המגיד) תק"ע [אד"ב]
- רבי איתמר הכהן מטשיזיקאב
- רבי דוב בערצי מטליסט ב"ר יהודה מאיר משפיטיווקא תר"י
- רבי דוד אברהם משה מאונגוואר (ר' דוד פייגעלעם) ב"ר שמואל תרנ"א
- רבי שלום מקאמארנא ב"ר יעקב משה תרצ"ז

כ"ז אדר

- רבי יוסף שאול נאטאנזאהן ב"ר ארי' לייבוש (שואל ומשיב) תרל"ה
- רבי ישעי' שור אב"ד יאס ב"ר משה (כלי תפארת) תרל"ט
- רבי אלטר מאיר דוד מוואלברום ב"ר יצחק מנחם תרע"א
- רבי אשר ישעי' מסטאשוב ב"ר מנחם מנדל מגלאגוב תרצ"ו
- רבי מרדכי זוסיא מהוצאלאס ב"ר מנחם נחום מטריסק תרצ"ז
- רבי יצחק יהודה טרונק אב"ד קוטנא ב"ר משה פנחס תרצ"ט
- רבי יהודא ארי' די מודינא מוויניציע ת"ח

הנשמה שעשה", ופותח שם בלשון חיבה: אהובי גיסי חביבי וידידי כנפשי ולבבי... החסיד המפורסם בתורה וביראה... , ומגלה לו שם סודות וענינים טמירים ומופלאים, ועיין שם בין השאר, "וכן שאלתי את פי משיח, אימת אתי מר, והשיב לי, בזאת תדע בעת שיתפרסם למודך ויתגלה בעולם, ויפוצו מעינותיך חוצה", ומבטא שם את געגועיו אליו וז"ל: "ורציתי להרחיב הדיבור ולטייל באריכות, אך מחמת הדמעות אשר נזכרתי פרידתך ממנו לא יכולתי לדבר", וחותם שם באהבה: "כה דברי אהובך גיסך המצפה לראותך פנים אל פנים ומתפלל בעד אריכות ימיך ואשתך ויוצאי חלציך ודורש שלומך כל הימים לרבות הלילות לאורך ימים טובים". ר' גרשון הי' ספרא רבה, וכתב בכתב ידו סדור תפלה עם כוונות האריז"ל, אשר מרן הבעשטה"ק זי"ע התפלל מתוך סידור זה.

עלייתו לארץ הקודש

בשנת תק"ב כאשר עלה ברצונו של מרן הבעשטה"ק זי"ע לעלות לארץ ישראל, כי הרה"ק בעל אור החיים הקדוש זי"ע כבר הי' אז בארץ ישראל, ורצה להתראות עמו פנים אל פנים כדי לקרב את הגאולה, בעת ההוא עלה ר' גרשון בעלייתו הראשונה שלו לארץ הקדושה לחונן את עפרה, וציוה הבעשהטה"ק את גיסו למסור דרישת שלום לאור החיים הקדוש ולשאול את פיו אם יוכל לעלות ולירא עמו, ר' גרשון מתחילה התישב בעיה"ק צפת שם מצא את הרה"ק רבי נחמן מהורדענקא זי"ע, ועסקו ביחד בתורה ועבודת השי"ת, בחודש תמוז תק"ב, נסע האור החיים הקדוש זי"ע להשתטח ביחד עם בני ישיבתו על קברי הצדיקים בגליל, אז נפגש ר' גרשון לראשונה עם האור החיים הקדוש, ומסר לו את פרישת שלום מגיסו של הבעשטה"ק זי"ע, ושמח האור החיים הקדוש מאד ע"ז, ועל שאלתו בענין עלייתו לארץ ישראל, ענה כי אם ראהו בשלימותו בשמים יכול לעלות, ואם לאו עדיין לא הגיע הזמן שיעלה, ואז נתקבל ר' גרשון כתלמיד ישיבתו ללימוד הנסתר,

מרן הבעשטה"ק הי' בקשר עמו כל זמן שהותו בארץ ישראל ושלח אליו תמיד אגרות עם שליחות שונות למען הכלל, באותן הימים קיבל ר' גרשון ידיעה מגיסו הבעשטה"ק זי"ע כי משנאי ה' מתנכלים לעקור את הדת על ידי גזירות רעות נגד התלמוד הקדוש, ושעליו להכנס אל בנין מערת המכפלה להתפלל על כך, ר' גרשון מסר נפשו על זה ונכנס בפנים למרות החוק החמור האוסר על איש ישראל להכנס שם, ואכן הוא נתפס שם, אבל הוא ניצל בדרך נס, פעם אחת נתכבד להיות מוהל בעיר עכו, שהיא לפי ההלכה חצי' בארץ ישראל וחצי' בחו"ל, בליל שבת קודש התפלל באחד מבתי הכנסת, לאחר שהרגיש כי היא בנוי' בחלק שהוא בחו"ל, שינה מקומו בבקר והתפלל בבית הכנסת אחר הבנוי' בחלקו של א"י, כעבור זמן קבל מכתב מגיסו הבעש"ט כי באותו ליל שבת קודש לא ראה אותו בארץ ישראל ורק בבקר ראה אותו ומבקש ממנו להודיעו סבת הדבר, ור' גרשון נזכר בדבר והבין כלפי מה הדברים מרמזין, ועיין מענין זה בספר דגל מחנה אפרים פרשת בראשית וז"ל: וירא אלקים את האור כי טוב. ואיתא במדרש, כי טוב לגנזו, וגנזו לצדיקים דבו משתמשין צדיקים בכל דור ודור (חגיגה י"ב.) עיין שם, ושמעתי מאא"ז נ"ע זללה"ה היכן נגנז האור ההוא, ואמר שהשי"ת גנזו בתורה (עיין בזוה"ק בהשמטות ח"א רס"ד.) ולכן משתמשין צדיקים בכל דור ודור באור ההוא, היינו על ידי התורה שיש בה אותו האור, שיכולין להסתכל בו מסוף העולם ועד סופו, כמו שראו עיני ממש כמה מעשיות, מה שכתב לדודי זקני המנוח ר' גרשון קיטיבור ז"ל שנסע לארץ

ימי ההילולא

כ"ט אדר

- **רבי נחמן אויערבאך** ב"ר דוד מאניסטרישין **תרט"ו**
- **רבי שלמה הכהן מראדאמסק** ב"ר דוב צבי (תפארת שלמה) **תרכ"ז**
- **רבי אברהם שאג אב"ד קויבערסדארף** ב"ר יודא ליב (אהל אברהם) **תרל"ו [אד"ב]**
- **רבי פנחס נתן מרידיק** ב"ר אליעזר צבי **מקאמארנא תרצ"ב**
- **רבי יהושע אשר** (השני) **מפאריסוב** ב"ר אברהם דוד נפתלי יחמיאל **תרצ"ה**

א' אדר ב'

- **רבי אברהם** ב"ר מאיר (אבן עזרא) **[אד"א]** - **ד"א תתקנ"ד**
- **רבי עזריה פיגו** בעל בינה לעיתים ב"ר אפרים - **ת"ז**
- **רבי שבתי** ב"ר מאיר הכהן (ש"ך) **[אד"א]** - **תכ"ג**
- **רבי יצחק אייזיק מכפר סאפרין** ב"ר צבי **[אד"א]** - **תק"ס**
- **רבי יצחק מאיר מזינקוב** ב"ר אברהם יהושע העשיל **מאפטא** - **תרט"ו**
- **רבי ברוך מגארליץ** ב"ר חיים מצאנז **[אד"א]** - **תרס"ו**

ב' אדר ב'

- **רבי מאיר פאפירוש** ב"ר יהודה לייב כ"ץ (מהר"ם פאפירוש) - **תכ"ב**
- **רבי גבריאל עשקלס** אב"ד ניקלשבורג ב"ר יודא לייב **[אד"א]** - **תע"ח**
- **רבי יום טוב אלגאזי** ב"ר ישראל יעקב (מהרי"ט אלגאזי) **[אד"א]** - **תקס"ב**
- **רבי ארון ארי' מפרעמישלאן** ב"ר מאיר הגדול **מפרעמישלאן [אד"א]** - **תקע"ג**
- **רבי יוסף מראשקוב** ב"ר שבתי (תלמיד הר"פ מקאריץ) - **תק"פ**
- **רבי יהודה גרינפעלד** אב"ד סעמיהלי ב"ר שמעי' - **תרע"ג**
- **רבי לוי משה יהודה מיכעלאוויטש מראדוויל-בראד** ב"ר מרדכי **[אד"א] תרע"ט**

הקדושה, איך שראה אותו בשבת בחוץ לארץ, ומה זה עשה בחוץ לארץ, והשיב לו דודי זקני באגרת, שבאותו שבת עשה איזה גביר ברית מילה בחוץ לארץ ושלח אחריו להיות מוהל אצלו, עכ"ל.

בקנאו את קנאתי

לאחר תקופה קצרה חזר לחו"ל והתיישב בעיר מגוריו בראדי, בחדש אלול תק"ג קרה מעשה נורא שראו אז גדולתו הגדולה של ר' גרשון, שבאו שני אנשים לדין עם אשתו של אחד המכובדים בעיר, ורב העיר הגאון ר' יעקב יוקל הורוויץ זצ"ל, דן את האשה לחובה, משפחתה היתה מיוחסת ואנשים אלימים, הם העבירו את הדין תורה לפני גדולי התורה, ואעפ"כ רוב פסקו לחובה, וכל העיר היתה כמרקחה, והמשפחה לקחה לעזרה את הממשלה, והם תבעו את הרב בבית המשפט של הגויים, והם פסקו לטובת האשה, שכל מי שיהין לדבר סרה באשה יוטל עליו קנס מאה אדומים או יספוג מלקות, אז יצאו שלשה מגדולי העיר ה"ה הגאון בעל הנודע ביהודה, והגאון בעל מאיר נתיבים והגאון ר' גרשון קיטיווער זצ"ל והם קנאו קנאת ה' צבקות, והכריזו את דבר האיסור על האשה ברבים, הם נתפסו והואשמו והעמידום ברחבת בית המשפט להוציא לפועל את גזר דינם, הגאון בעל הנודע ביהודה שילם את מאת האדומים שזה הי' כל רכושו, הגאון בעל מאיר נתיבים לא הי' לו לשלם, והולקה מאה מלקות, והגאון ר' גרשון גם לא הי' לשלם, והי' כבר נכון לקבל אף הוא מאה מלקות, אלא שהתקרב אליו גוי אחד ואחזו בידו והראה לו מקום פירצה בגדר, והוא ברח משם למעזבוש מקום מגוריו של גיסו הבעש"ט, הבעש"ט קבל פניו בספר פנים ואמר לו הוי יודע כי אנכי שלחתי לך את אליהו הנביא בצורת גוי, להושיעך, ובשכר זאת שקנאתם קנאת ה', וקדשתם שם שמים ברבים, נעשה רעש גדול בשמים, ופסקו לכולכם גדולה מן השמים, הגאון בעל הנודע ביהודה יתמנה לכהן בעיר הגדולה פראג, והגאון בעל מאיר נתיבים יתמנה לרב בהעיר ואם בישראל לעמבערג, ואתה תזכה לעלות שוב לארץ ישראל, ולהתמנות לנשיא על כל התמנות שבקדושה, ר' גרשון רצה מיד לחזור לאה"ק, אולם הבעש"ט עכבו אצלו והחזיקו שלשה שנים על הוצאתו.

ויעל שנית

בקיץ שנת תק"ז חזר לארץ הקודש, להמשיך בשליחותו של מרן הבעש"ט, בדרך התעכב בקושטא וקבץ מעות עבור עניי ארץ ישראל, ואח"כ בא לא"י והתיישב בעיר האבות חברון, שמו התפרסם במהרה לתלמוד חכם גדול ולאיש קדוש, חכמי חברון אהבו אותו אהבה רבה, ובכל דבר קטן כגדול התייעצו עמו, ונהגו בו כבוד גדול, ודאגו לכל הצטרכיותיו, עד שלא הי' צריך לצאת מפתח החצר ולחוץ, גם הישמעלים כבדו אותו מאד, ואמרו כי מיום בואו לחברון הוטב מזלם, אפ' השר העיר בא לקבל פניו, ר' גרשון נתן לו מתנה מקטרת שקנה בקושטא, בערב ראש חודש אלול נסע לירושלים, ידוע ומפורסם על שברון לבו והרגשותיו שהי' לו בהגיע לירושלים וראה את ירושלים בבנינה, כמובא בספר "מאירת עינים" להגאון ר' מאיר תאומים זצ"ל אביו של ה"פרי מגדים" זצ"ל, וז"ל: (פר' נח) ראיתי כתב מארץ הקדושה, מה שכתב החסיד מוהר"ר גרשון נ"י לגיסו המפורסם בעל שם טוב מוה"ר ישראל נ"י, וז"ל: ואני בבואי לעיה"ק ירושלים, וראיתי שמבונה בכל טוב, נפלתי על אפי ובכיתי, ואמרתי: את ירושלים נמשלת כאלמנה, האיך לבשת בימי אלמנותיך בגדים נאים, הלואי שראיתי בחורבנך, כמ"ש בא"ח (סי' קנא ס"י) בית הכנסת שחרב תולשין עשבים ומניחים מפני עגמת נפש, וז"ש: ועיר אלוקים וכו' למטה נאה, אבל למעלה המכוון כנגד מטה, חושך ואפל, עכ"ל, ועיין בפרי מגדים (א"א סי' תקס"א סק"א) שמביאו בתוספות ביאור וז"ל: ושמעתי מאדוני אבי הרב ז"ל שאמר כמדומה בשם החסיד ר' גרשון קוטבר ז"ל שבא לירושלים וראה בשלותה עמים יושבים בה, ובכה ואמר שזה שאומרים [אזכרה אלקים ואהמיה] בראותי כל עיר (ירושלים של מטה) על תלה בנו, ועיר ה' מושפלת, ירושלים של מעלה וכו' שם ניכר החורבן ודוממים כו', עכ"ל, חכמי ירושלים באו אליו תיכף עם ביאתו, וביקשו למנות אותו לרב ולנשיא, אבל הוא התנגד בכל תוקף, והחביא את עצמו בישיבת "בית א-ל", כדי שלא ימצאו אותו, ואח"כ מצאו אותו, וביקשו והתחננו אליו שיהיה להם לראש, כמו שכותב ר' גרשון לגיסו וז"ל: ואח"כ התחילו לבכות לפני ממש בדברים המשברים את הלב, אמרתי, רבש"ע, אינני יודע אם מן השי"ת יצא הדבר, או אם הוא מעשה פלוני [יצה"ר], בקיצור כל כך היו משברים לבי עד שלא יכלתי לסבול והסכמתי לדבריהם, ושמחו כולם שמחה גדולה, וצעקו: יחי המלך, יחי המלך, עכ"ל, אבל חזר בו אח"כ מזה, מסיבות שונות, ולמרות שחכמי ירושלים רצו לעכב את חזרתו לחברון, בזה ששיחדו את בעלי העגלות שלא יסיעו אותו, עכ"ז עלה בידו לחזור לחברון, שש שנים הי' גר שם, עד שנת תקי"ג שאז חזר לירושלים, וקבע מקום תפילתו ותלמודו בישיבת "בית א-ל" שעמד אז בראשות של המקובל האלקי הרש"ש זי"ע, והי' נמנה בין גדולי המקובלים, ואף כי הוכתר לנשיא העדה, כהבטחת הבעש"ט, המשיך להיות נחבא אל הכלים.

זכה ר' גרשון למלאות בקשת גיסו בהפצת תורת החסידות בא"י, וכמו שכותב להבעש"ט וז"ל: שמך כבר נודע בשערי ירושלים, והחכמים בכאן ביקשו ממני שאכתוב לך ואזרזך שתבוא לכאן לקבוע דירה ותאבים לראות פניך..., עכ"ל, אלא שכידוע, משמים נתעכב הדבר ולא יצא לפועל, ואכהמ"ל בזה.

הצנע לכת

בספר "שבחי הבעש"ט" מסופר, שפ"א הי' שנת בצורת, וגזר הרש"ש תענית ציבור, וקרא לתפלה בישיבתו "בית אל", ופנה אל ר' גרשון שיואיל לעבור לפני התיבה, ומאחר שהמנהג הי', שהעובר לפני התיבה אומר תחילה דברי כבושין לפני

הקהל, התכונן גם ר' גרשון לעשות כן, אולם באשמורת הבקר הרגיש ר' גרשון כי ניחר גרונו, שלח את בנו להודיע להרש"ש, שאינו יכול לעבור לפני התיבה, ויעבור אחר במקומו, אכן באמצע שירת הים הרגיש הרש"ש שחזר הקול לר' גרשון, לאחר תפילת שמו"ע בלחש, ניגש הרש"ש להש"ץ שילך מן העמוד וירד ר' גרשון להתפלל שמו"ע בקול ולומר סליחות, ר' גרשון ניגש והתחיל להתפלל, ותיכף כאשר התחיל סליחות עזב את התיבה וחזר למקומו, והוצרך אחר להשלים את הסליחות, לשאלת בנו למה עשה ככה, ענה, כי בפתיחה הי' תפילתי שגורה בפי, והרגשתי מיד שאם אומר הסליחות, תיכף ומיד ירדו גשמים, ויראתי מגסות רוח, שיאמרו שפעלתי בתפלתי, ולכן לא המשכתי בתפילה, כי יודע אני שירדו גשמים ב' או ג' ימים לאחר זה..., וכן הי'.

מגדולתו

כל התנהגותו הי' בקדושה ובטהרה, והרבה פעמים הי' מתענה משבת לשבת, עיין בספר יסוד העבודה (סלונים) ח"ג פ"ה, וז"ל: שמעתי מרבותי שאין להרבות בתעניתים כי אם מי שגופו חזק מאד בבריאות, או שיודע בעצמו שיש לו נשמה גדולה, וכל כוונותיו בכל מעשיו אינו כ"א לשם שמים, והרב הצדיק הגאון ר' גרשון מקיטוב ז"ל הי' מתענה כ"פ משבת לשבת, וראה אחד ולמד ממנו והתענה ג"כ בכך עד שמת, והלך הר"ר גרשון ללוותו, ועל בית הקברות הרים את רגלו ובעט בהמת ואמר לו בפני כולם: רשע רשע מפני מה הרגת את עצמך ומדוע השווית א"ע ולמדת ממני ריבוי התעניתים שאינם לפי כוחך, עכ"ל,

מסופר שפ"א באמצע לימודו ביחד עם ריעו הרה"ק ר' נחמן מהורדענקע זי"ע בליל שב"ק כלה השמן שבנר, והתחיל לכהות ולכבות, פנה ר' גרשון להנר בטענה כי לא נאה שיכבה שעי"ז יפריע מלימודם, ופלא שהנר נשאר דלוק כל השבת קודש, עד שבמוצאי שב"ק כאשר שב ר' גרשון מביהכ"נ, אמר להנר "די", ומיד נכבה הנר.

ובא השמש

בשנת תקי"ז נפטרה עליו אשת נעוריו, ולפי תקנת חכמי ירושלים הי' אסור לגור בירושלים בלא אשה, וחכמי העיר אילצוהו לישא אשה אחרת, והציעו לפניו נשים שאינם לפי רוחו, אז חזר לחו"ל ונשא אשה אחרת שה' לפי רוחו, וחזר תיכף לא"י, בדרך כאשר נסע על הספינה, ראה כי האני' היא בסכנה, ורצה להמתיק את הגזירה, וירד בים לטבול את עצמו וכמעט שטבע בים, וניצל ע"י נס, והגיע לא"י, ותקופה קצרה אחרי חזרתו, כעשרה חדשים אחרי פטירתו של גיסו מרן הבעשטה"ק זי"ע שנפטר ביום א' דחג השבועות תק"כ, נפטר גם הרה"ק ר' גרשון לבית עולמו, ביום כ"ה אדר א' תקכ"א, ומנ"כ בהר הזיתים בירושלים, מול חומת הר הבית המזרחי, מדברי תורתו נשאר זעיר שם זעיר שם, מה שמובאים בשמו בספרי החסידות, ונלקטו יחד בספר "אור כי טוב".

כ"ז אדר

הגה"ק ר' יוסף שאול נאטנזאהן זי"ע
[בעמח"ס שואל ומשיב]

מתולדותיו

ר' יוסף שאול נולד לאביו ר' ארי' לייבוש בשנת תקס"ח, ואביו הי' רבו מובהק, עוד במעלליו יתנכר נער, וכבר בילדותו, התחיל לכתוב חידושי תורה, כמו שכתב בספרו דברי שאול עה"ת, על פי מה שכתבתי בילדותי ממש כשהייתי כבר י"א, י"ב, פעם אחת בא עם אביו בביהמ"ד להתפלל תפלת המנחה, וראה שם ספר חדש מיד החתיל לעיין בו, ולא זז ממנו, וכולו הי' נתון בהספר, ובנתיים גמרו להתפלל מנחה, ואביו לא הפריעו, והתפללו תפילת ערבית והוא לא זז ולא מרגיש מהנעשה סביבו, וכה התמיד בלימודו בהספר, עד שבא אביו למחרת בבוקר לתפילת שחרית, ומצא אותו על מקומו בכל חושיו בהספר, וידע כל הספר בע"פ, לימים כשנתמנה לאב"ד בעיר הגדולה לבוב, סיפר אביו סיפור זה, ואמר כך הכין בני את עצמו לשבת על הרבנות בלבוב המעטירה.

האיש מקדש

בשנת תקפ"ח כשמלאו לו שש עשרה שנים, נשא את בת הרה"ג ר' יצחק אהרן איטינגא זי"ע חתנו של אבד"ק לבוב הגאון ר' מרדכי זאת אורנשטיין זי"ע (גיסו של הגאון בעל הישועות יעקב) וחותנו הגאון ר' יצחק אהרן השתדל לספק לחתנו כל צרכו, כדי שילמוד תורה בלי דאגות עול הפרנסה, ואחרי מות חותנו שנפטר בדמי ימיו, זמן קצר אחרי החתונה, השתדלה גם חמותו לפרנסו, וכשנפטרה גם חמותו, לקחה אשתו את עול הפרנסה כדי שבעלה ישב באהלה של תורה, בהרחבת הדעת, והיא היתה אשת חיל ועסקנית בצרכי ציבור, וביחוד להשיא בחורות עניות, חותנו הי' נמנה בין החסידים בלבוב, והי' מתפלל ב"קלויז לובלין" שנוסד בשנת תקע"ב, עוד בחייו של החוזה זי"ע, וגם ר' יוסף שאול, אחרי נישואיו התפלל באותו קלויז.

שואל ומשיב

ובבית חותנו בהיותו כבן י"ז שנה, התחיל לכתוב ביחד עם גיסו ר' מרדכי זאב איטינגא שאלות ותשובות עם ד' גאוני עולם, ה"ה הגאון ר' מרדכי בנעט, הגאון ר' עקיבא אייגר, החתם סופר הגאון ר' צבי הירש באב"ד אבד"ק באנהייט, והתשובות אלו הדפיסו בסוף ספר ים התלמוד, מדודם הגאון ר' משה יהושע העשיל אב"ד טארניגראד, שהם הוציאו לאור, וגם חיבור על ספר ים התלמוד החיבור מפרשי הים, וגם הי'

בכתובים ספר שו"ת בשם שבת אחים ונאבד, וברוב הימים נעשה למשיב הגדול שבדורו, וכל גדולי עולם מכל קצוי תבל, שאלו מאתו דבר ה' זו הלכה, ובמהדורא רביעאה ח"ב סי' קצ"ו כותב וז"ל.. ולהעתיק כל מה שכתבתי בזה אין הזמן מסכים, כי רבו הטרדות ויאמין לי השבתי היום תשע תשובות ולכל אחד כתבתי מעט ועל כן אקצר וכו', ואף למרות חולשתו בצאתו את העיר להנפש ולשאוב אויר צח לבריאות נפשו, ולא הי' לו שם ספרים, לא מנע עצמו מלהשיב לשואליו, מזכרונו הטוב, כמו שאנו מוצאים הרבה פעמים בתחילת תשובותיו בלשון הזה "ואני יושב קרית חוצות לשאוף רוח צח ולשתות מי מעין הקשה למעיין ומחוסר ספרים ועוסק ברפואות".

יראי ה' יכבד

אף שהתנהגותו הי' רחוק מדרך החסידות, אעפ"כ העריץ מאוד את גדולי החסידות, והתחלת התקרבו אליהם היתה בבית זקינו הגאון רבי דוב בעריש היילפרין זי"ע מבערזאן, שהי' חסיד וביתו הי' אכסניא לצדיקים שנזדמנו לעיר, ועי"ז הכיר כמה צדיקים שהתאכסנו שמה, ביחוד עשה עליו רושם חזק הגה"צ ר' אברהם דוד זצ"ל מבוטשאטש שראה אותו בילדותו, וזה מה שכותב עליו בהסכמתו לספר דעת קדושים להגאון הנ"ל וז"ל "גם אנכי בילדותי זכורני, שהי' בבית זקיני מו"ה דוב בעריש היילפרין זצ"ל, ואף כי צעיר לימים הייתי בכל זאת ראיתי בעת פתחו את פיו הקדוש וחורז מתורה לנביאים וכתובים ולמדרש וילקוט וספרי קבלה והי' כולל אותם יחד" ומסיים שם "דברי המדבר לכבוד מעלת קדושת הגאון החסיד אשר אור תורתו הי' זורח על אפסי ארץ" הפגישה הזאת הראשונה השפיעה עליו מאד.

גם הי' בקי בתולדות והנהגות צדיקים, וסיפר הרבה סיפורי צדיקים מהם, ובספריו מביא הרבה פעמים, דבריהם של צדיקים גדולי החסידות שבדורות הקודמים לו כדברי אגרת הקדוש שבסוף ספה"ק נועם אלימלך, והרה"ק בעל קדושת לוי, והרה"ק ר' ברוך ממעזיבוז ועוד, ועיין בספרו דברי שאול אגדות הש"ס עמוד ק' וז"ל "אנהרינהו לעיינין במה שמצאתי הבדל נפלא בין ששון לשמחה, בספר הקדוש והיקר מהרב המקובל אבד"ק דינוב זצ"ל וכו', ועיין בדברי שאול דרשות שמספיד את הגה"ק ר' יצחק אייזיק מזידיטשוב וז"ל .. והנה הרב הצדיק המפורסם מ' יצחק אייזיק ז"ל הגן על דורו, והי' נהנין ממנו עצה ותושיה, וכל ימיו עבד עבודת השם, עבודה תמה ונקיה, ונאסף ממנו בחטאנו וכו', וגם הרבה מספרי חסידות נתעטר בהסכמתו הנלהבה, הי' בקשרי ידידות גם עם גדולי החסידות בדורו, ואף שלח להזכיר עצמו שמו ושם אמו לצדיקי הדור, פעם אחת כשנפרד ממנו הג"ר העשיל וואלערשטיין אבד"ק ריישא זי"ע ואמר לו שבדעתו לנסוע על ראש השנה להרה"ק מצאנז אמר לו הגאון ר' יוסף שאול כשתהי' בצאנז פרוס בשלומי בגיני והזכירני לפניו בשמי ושם אמי שיזכירינו בתפילותיו בימים הנוראים, וכן שלח להגה"ק ר' אייזיק מזידיטשוב זי"ע, ולא רק הגדולים העריץ אלא אפי' לנכדים ולנינים הי' נוהג כבוד, עיין בשו"ת שואל ומשיב תנינא ח"ג סימן קכ"ד וז"ל מכתבו מסר לי אחד ולא ידעתי אם הוא הבעל דין או לא, ולא רציתי להשיב רק אמר לי שהוא נכד הגאון הצדיק המגיד מלובלין זצ"ל אמרתי להשיב ובתשובה שכתב אל הצדיק ר' מאיר הורביץ מזידיקוב זי"ע בהיותו צעיר לימים וז"ל "אל כבוד המופלג החריף מו"ה מאיר וכעת הוא הגאון אב"ד דשם בהרב החסיד מו"ה אליעזר אבד"ק דיזיקוב וכו' ואם אמנם אותו לא ידעתי, שם משפחתו נודע לי, שמכותלי מכתבו ניכר שהוא נין ונכד להרב הקדוש המפורסם מו"ה נפתלי אבד"ק ראפשיץ ע"ה אמרתי להשיבו תיכף עכ"ל.

לאיש כמעשהו

מלבד גאונותו בתורה הי' גם בעל מדות, אוהב את הבריות, והי' מקבל כל אדם בספר פנים יפות ובכבוד הראוי לו אמנם כשנגע הדבר לכבוד שמים כגון מי שלא רצה לציית לדין תורה וכדומה, לא נרתע ועמד איתן על דעתו שהכל יקויים כדת וכדין וכמה פעמים הי' שקפידתו הזיקה למי שלא רצה לציית, פ"א שלח להזמין אדם אחד שלא רצה לחלוץ לזקיקותו, והלה התחצץ להעיז פניו ולא נעתר לבקשתו, ופנה עורף והלך לו, וכאשר אך יצא מביתו וירד מהמדרגות אחזתו קדחת נוראה והתחיל לצעוק זעקה גדולה ומרה שאינו יוכל ללכת הלאה, ונאספו אליו המון בני אדם ע"י קולו, והתחנן לפניהם למהר להגיד להרב שימלא את חפצו ובלבד שיסיר ממנו חולי זה, והלכו לרבינו וסיפרו לו והשיב כי לקבלו ממנו תקיעת כף שיבוא למחר לסדר ושב ורפא לו.

עלותו למרום

בחדש טבת תרל"ה חלה את חליו אשר לא קם ממנו ונאספו כל אנשי העיר בבתי כנסיות להתפלל לרפואת רבן של ישראל ואף בעת חליו לא מנע עצמו מלהשיב לשואליו אם כי הרופאים אסרו לו לעשות את המאמץ, והוא לא שמע לקולם, בעת ההיא בא אליו הגה"ק ר' יהושע מבעלזא זי"ע לבקרו, אמר לו ר' יוסף שאול כשהיית צעיר והתגבר עלי חשק לעלות לאה"ק, ודיברתי מזה עם אביכם הגה"ק ר' שלום זי"ע אמר לי לבוב צריכה לכם, וזה הי' הרבה שנים קודם שנתמנית לרב, ועכשיו הלא לבוב בוודאי צריכה לי – שעה אחת לפני פטירתו, אמר לו בני ר' שמואל הלא העולם היהודי צריך לכם, והשיב לו "תמה אני עליך הלא שמואל אומר עילאי גבר" – ולערב אור ליום ה' פרשת ויקהל, החזיר נשמתו למרום, פטירת רבינו נתפרסם בכל העיר לבוב והסביבה ואלפים באו לחלוק כבוד האחרון של רבן של ישראל.

א' אדר ב'

הגה"ק רבי ברוך האלבערשטאם
מגארליץ זי"ע

מתולדותיו

נולד ברודניק בשנת תקפ"ט וה' בן חמישי לבעל ד"ח זי"ע ונקרא ע"ש זקינו אבי אמו בעל ברוך טעם זי"ע שנפטר שנה לפני כן.

בשנת תר"ז נשא את הרבנית פעסיל ע"ה בת הגה"ק הייטב לב זי"ע, וה' סמוך על שלחנו בגארליץ כמה שנים, וממנה נולד לה שמונת ילדיו, ובזיוו"ש נשא את הרבנית הצדיקת לאה ע"ה בתו של הרה"ק ר' מנחם פנחס שפירא מלאנצוט זצ"ל בן הרה"ק ר' אליעזר מלאנצוט זצ"ל.

בשנת תר"כ עלה על כס הרבנות ברודניק ובשנת תרמ"ז לאב"ד גארליץ. נסתלק בשנת ע"ו לחיו א' אדר תרס"ו.

רוח הקודש הופיע בבית מדרשו

הגה"ק מקאלאשיץ זי"ע סיפר שהרה"ק מגארליץ הי' מכנה את ארץ ישראל "אמעריקא" ואת אמעריקא הי' מכנה "ארץ ישראל". ועוד סיפר שלהשואלים אותו אם להעתיק דירתם לארץ ישראל השיב, למה לא לאמעריקא, ואמר הגה"ק מקאלאשיץ זי"ע שמתשובתו הוכיח שאין ליסע לארץ ישראל, והוסיף שרוח הקודש הופיע בזה שעתידים הנוסעים לארץ ישראל לעמוד בפני נסיונות כבדים מצד הציונים המשחיתים ובעקבותם יסורו הרבה מדרך הטוב ל"ע, אם שבימיו טרם הי' הדבר כן.

רואה את הנולד

קשה מאוד הי' להבין דרכו ועניניו, ואנשים פשוטים לא מצאו מקומם אצלו, רק יחידי סגולה הידועים בחריפותם הם נשארו אצלו כתלמידים וחסידים, ואחד המיוחד הוא הגאון ר' שמואל ענגל זצ"ל אב"ד ראדמישלא, והוא אמר עליו שהי' "א שטיק בעל שם". וסיפר הרב מראדמישלא שאחד מחסידי מהרה"ק מגארליץ שגר בפולין רצה לנסוע אליו לגארליץ שהיתה בגאליציע, והי' קשה להשיג "וויזע" והיות שאנשים הדרים סמוך להגבול לא נתחייבו בוויזע, נסע לשם ושאל תעודה מאחד מתושבי המקום, וכשרצה לעבור את הגבול הוכר על ידי שוטר אחד שהי' מתושבי המקום שהי' גר החסיד והלשין עליו, שפטוהו ודנוהו לשנה ומחצה בבית הסוהר, חבריו יעצוהו לערער על הפסק אצל הערכאות, שלח שליח להתייעץ עם רבו הרה"ק מגארליץ זי"ע, ורבו ישב אז כבורר בדין תורה שניהל הגה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע, השליח ניגש להרה"ק מגארליץ זי"ע בשעת הדין תורה, ושאלו את הענין אם ילכו לערער אצל הערכאות, ענה שלא ישתדלו לערער, כי עוד מעט ישוחררו היושבים בבית הסוהר, ואם אז כבר יושב בבית הסוהר גם הוא ישתחרר אבל אם ידחו המשפט לזמן מאוחר, ועדיין לא נאסר לא יהי' מן המשוחררים, בעבור חמשה שבועות נהרג הקיסר הרוסי, ובנו המלך שיחרור לכל הנאסרים, אח"כ אמר הגה"ק מבעלזא "דאס אז מען וועט שיסן דעם קיסר פינעף וואכן שפעטער האב איך נישט געוואוסט"

דובר שקרים לא יכון לנגד עיני

פעם אחת ביקר באונגארין ומצא בהאכסניא ספר אחד שלא מצא חן בעיניו, ולקח את הספר והוציאו לחצר, כשנתוודע הדבר לאביו רגז עליו, וכי אם כל העולם אתה צריך להתקוטט, השיב לא יכולתי לישן בלילה, וחשבתי בלבי סיבת הדבר, והוצאתי את הספר החוצה ואז ישנתי במנוחה.

נועם שיח סוד

הרבה פעמים לא הבינו דיבוריו שהי' מדבר דברים פשוטים כאיש פשוט מאוד, אבל באמת הסתיר בתוך דיבוריו ענינים נשגבים, ולפעמים נתוודע פירוש הדברים רק אחר שנים ארוכות אח"ז,

בירושלים הי' גר אחד מחסידי הרה"ק מגארליץ זי"ע ושמו ר' חיים ריישער ז"ל וכשהגיע האדמו"ר מהר"א מבעלזא זצוק"ל לארץ ישראל נכנס הנ"ל אליו ומשמשו הציגו לפניו והוסיף ר' חיים איז גארליצער חסיד נענה ע"ז האדמו"ר מבעלזא ואמר בשם אביו הגה"ק מהרי"ד זצוק"ל בהאי לישנא.. דער טאטע האט געזאגט אז דער גארליצער רב האט נישט געמאכט קיין וועדטל..

אצל אחד מהיושבים בצאנז, התייצב למחרת יום הכיפורים בפתח ביהכ"נ והקדים לכל אחד ברכת "גוט מארגן", כדי שכולם יענו לו "א גוט יאר" כנהוג, וכוונתו הי' שעל ידי זה יזכה להרבה שנים טובות, דהא כל אחד בירך אותו בשנה טובה אחד, והרה"ק מגארליץ עבר שם וההוא אמר לו כדרכו "א גוט מארגן" ענה לו הרה"ק מגארליץ "וועד דערוואַרגן" (תחנק), ולפלא שאיש הנ"ל חי יותר משמונים שנה כמספר הברכות שקיבל מאנשים עד לתשובתו של הרה"ק מגארליץ, והסביר הרה"ק ר' איציקיל מפשעווארסק זצ"ל, שהרה"ק מגארליץ הפסיקו במכוון כדי שתחול ברכותיהן של הציבור כי אם כל בני עירו מברכין אותו בשנה טובה אז אין לברכתם שום תוקף, כי אי אפשר לחיות מאות שנים כמספר אנשי העיר, מה שאין כן כשנתן קצבה לברכתן.

הגה"ק מגארליץ דיבר על הרה"ק ר' שלמה מבאבוב והי' נראה כאילו חולק עליו, ושנתיים לפני פטירתו שאלה אחותו מה אתה רוצה ממנו אמר לה תאמינו לי אני מתכוין לטובתו, אמרה לו הוא מוחל טובותיך, אמר לה א"כ יבוא אלי, ובא אליו ונתפייסו, ומאז לא דיבר עליו, ובאותה שנה נפטר הרה"ק ר' שלמה מבאבוב זי"ע.

דרכו הי' לומר בדרך צחות שלשה דברים בני אדם מחפשים, אבל באמת אינם רוצים למצוא אותם, א) כתם ושיניו מראה באתרוג, ב) דם ברוק וכיחה, שעל ידי זה בודקים, אם יש לאדם חולי בריאה ר"ל, ג) בחור טוב לחתן, כיון שבאמת לא רוצים בבחור שיהא למדן וירא שמים באמת.

נלקט מספר "מקראי קודש - לשבת" אוצר נפלא על ענייני שבת

וקראת לשבת עונג ולקדוש ה' מכובד

עונג שבת (ה)

ליקוטים מספרים הקדושים ◇ מתורת רבותינו עצי התמרים

טעם כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים

יש לך לדעת כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים. כי המענג את השבת דבק בעולם הבא, כי השבת היא מעין עולם הבא, ועונג שבת הוא מעין עולם הבא שהיא כולה עונג טוב, לכך נותנין לו נחלה בלי מצרים, כאשר דבק בעולם בהא שאין לו קץ וסוף.

(מהר"ל - חידושי אגדות שבת קיח.)

מותר להנות מתענוגי שבת רק יכוון לכבוד שבת

הנה הרה"ק ר' צבי הירש זצ"ל מרימנוב, פירש הפסוק אכלוהו היום כי שבת היום לה', לאכול את קדושת היום של שב"ק ולא את המאכלים לבד, רק הקדושה של עיצומו של יום עכדה"ק.

והנה זה הוא רק לאנשי מדע ובעלי מדרגה המבינים קדושת היום, מה שבת שמא דקוב"ה, אבל לאנשים פשוטים הדומים לבהמות וחיות, ואינם מבינים זאת שיש מציאות לאכול את השבת גופא, המא מחויבים לענג את השבת בפשטות בברבורים ושליו ודגים, ולאכול לכבוד שבת כאשר צוה ה', ע"ד וקראת לשבת עונג.

וזהו, 'והיתה שבת הארץ לכם לאכלה' ר"ל שהקב"ה אמר למשרע"ה, 'לכם', היינו לאנשי מדע ובעלי מדרגה וצדיקים שהם בחי' משה, יהי' השבת גופא לאכלה, שקדושת עיצומו של יום יהי' לכם לעונג, אבל 'לבהמתך ולחיה אשר בארצך', ר"ל לפשוטי עם שאינם מבינים כ"כ את קדושת היום, תהיה 'כל תבואתה לאכול', פי' תהי' להם העונג שבת לאכול ולשתות כל מיני מעדנים, רק באופן שיכוונו עכ"פ לכבוד שבת.

(מעדני מלך - פ' בהר)

המענג את השבת באכילה אין המלאכים יכולים לקטרג

אם האדם עובד את הבורא ית' באכילת מצוה, כגון בתענוגי שבת וכדומה, אין מקום להמלאכים לקטרג עליו, כיון שהם לא טעמו מימיהם טעמה של עבודה זו, לכן השבת הוא מקור הברכה.

(דברי ישראל - פ' בחר)

וקראת לשבת עונג

וקראת לשבת עונג, יש האוכלים מסעודת שבת ונהנים ממיטב המאכלים, וכל אכילתם באה רק לספק תאוותם, והם שוכחים להתענג על השבת עצמה, וזה 'וקראת לשבת עונג', תתענג מנועם זיו קדושת השבת, ואל תסתפק במאכלי שבת לבד.

(הרה"ק רמ"ל מסאסוב)

המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים

כי בשבת כתיב 'ויברך אלקים את יום השביעי', וברכה אינה חלה על דבר שיש לו מיצר וגבול, כמו שאמרו (תענית ה:) אין הברכה מצויה לא בדבר השקול ומנוי.

(בני יששכר - שבת מאמר ד אות ג)

טעם במצות עונג שבת

שמעתי ממורי הבעל שם טוב זי"ע, בענין שבת שיש מצוה באכילה ושתיה, עפ"י משל לבן מלך שהיה בשביה, והגיעו כתב יד אביו המלך ורצה לשמוח, ולכן הרבה להמונים מיני משקה שישמחו הם, ואז יכול הוא לשמוח בשמחתו, והנמשל מבואר, כי הנשמה, אי אפשר לשמוח ברוחני, עד שישמח החומר בגשמי.

(תולדות יעקב יוסף - פ' שלח)

המענג את השבת נותנים לו משאלות לבו

אמר בשם הגה"ק מרן החו' הרי"ם זצוק"ל לפרש מ"ש רז"ל (שבת קיח.) כל המענג את השבת נותנים לו משאלות לבו, היינו שנותנים לו דעת להבין מה לשאול ולבקש.

(ויקקט יוסף, רב"צ אוסטראוויר – אות קנו)

במדרש (ילקוט ישעיה רמז תצו) וקראת לשבת עונג זה יום השבת, לקדוש ה' מכובד זה יום הכיפורים. כי ידוע שהמצוות אשר אין בהם הנאת הגוף כמו מצות הצום וכדומה, נקל יותר לאדם לעשותם לשם שמים, מאלו המצוות הערבים לגוף כעונג שבת ויום טוב. וזה שדרשו חז"ל וקראת לשבת עונג זה יום השבת, שיהיה עונג השבת לשם שמים באותה בחינה אשר לקדוש ה' מכובד היא צום יום הכפורים.

(קול אריה - הובא בברך משה וירא עמוד צב)

התיקון לכעס

כשאדם כועס, פורחת נשמתו ממנו ובורחת, וכמה דכתיב 'טורף נפשו באפו', דהיינו בכעסו, והעצה עבורו שיקבל השבת בעונג, ועי"ז תתוקן נשמתו, וכמאה"כ 'וקראת לשבת עונג', ועי"ז 'לקדוש ד'', היינו הנשמה שנקראת 'קדוש ד'', כי היא חלק אלוקי ממעל, 'מכובד', היא תכובד ותתוקן אצלו.

(הס"ק הר"מ מלובלין ז"ל)

שבת בשבתו

עניני שבת קודש בפרשת השבוע

בשבת קודש משה רעיא מהימנא מחזיר הכתרים לנשמות ישראל, והוא עת כפרה להכלל ולפרט

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו' ששת ימים תעשה גו'. שורש הדברים הוא כך, דידוע מדחז"ל (שבת פח.) דבמעמד הנבחר בהר סיני כשהקדימו הכנסת ישראל נעשה ונשמע. אז נתן הש"י בראש כל אחד ואחד מישראל שני כתרים ואח"כ כשחטאו בעגל נסתלק זה מהם כמ"ש (שמות לג, ו) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב. שנאבד מהם כל הארת הקדושה שקיבלו מהר חורב. והנה כל האורות והכתרים שהם התכשיטין של ישראל שניטלו מהם בחורב. כולם נטלם משרע"ה לעצמו. **אך משה הוא עבד נאמן ובשבת קודש שאז שורה הקדושה על ישראל. ואז הוא מחזיר להם הכתרים לכל אחד ואחד מישראל. וכל אחד ואחד מקבל לפי קדושתו כידוע מכוונת האריז"ל על ישמח משה במתנת חלקו** עיי"ש.

וזה שאמר הכתוב **'ויקהל משה את כל עדת בני ישראל'**. עד"ת הוא מלשון עדי"ם. ר"ל התכשיטין. היינו שמשה הקהיל את כל העדי והקישוט שקיבלו ישראל מהר חורב. וע"י חטא העגל נסתלק מהם והיה מתירא משה שלא ישלטו בהם ידי זרים וחיצונים וקליפות ח"ו אשר על כן הקהיל משה את כל הניצוצות הק' לעצמו. ובאמת הוא רעיא מהימנא כשראה העת וזמן שיוכלו ישראל לקבל הכתרים הנ"ל אז החזיר להם הכתרים בשמחה ובטוב לבב. ולא עיכב לעצמו משלהם כלום ומסתפק במה שיש לו. וזהו ישמח משה במתנת חלקו. וזש"ה **'אלה הדברים גו' ששת ימים' גו'. היינו ע"י שתשמרו את השבת אז כל אחד ואחד מזרע ישראל יוכל לחזור וליקח האורות והכתרים שנחסרו מהם ע"י חטא העגל וכנ"ל. כי שבת הוא תיקון גדול על חטא העגל כמאחז"ל** (שבת קיח:) **כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו ואז משה מחזיר לכל אחד ואחד מישראל את חלקו והבן:**

(אוהב ישראל)

[ובמאמר שלאחריו כתב וזל"ק: **ושבת הוא תיקון פרטי לכל איש ישראל אשר ישמור שבת כדינו וכהלכתו אז נמחל חטאו** כו' ועיין באוה"ח הק' ז"ל שדיבר מזה]

מתורת רבוה"ק עצי התמרים

לקדש עצמו לפי קדושת שבת

כל המענג את השבת (שבת קיח.), ולא אמר כל המענג את עצמו בשבת, רק הכוונה שעושה עונג למדת שבת, במה שמקדש עצמו לפי קדושתו, ונעשה בן זוג לשבת כאמרם (ב"ר פי"א ס"ח) כנסת ישראל יהיו בן זוגך.

(ישמח משה – פרשת תשא ד"ה עוד יבואר ושמרו)

שפע עד אין סוף

כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים (שבת קיח.). על פי היערות דבש (ח"ב דרוש ב) שעל פי המזל ומערכת השמים, שבת הוא יום עצב ודאגה ויגון, והשומרו כהלכתו ומענגו ושמח בו, מורה לדעת כי השי"ת מנהיג עולמו בהשגחתו וברצונו, עכ"ד. ולכן שבת הוא הגנה לישראל מפני האומות (שבת קיח:), דבשבת מראה שאינו תחת שר ומזל רק תחת הקב"ה בעצמו. אם כן אין סוף ב"ה משפיע שפע אין סוף, מה שאין כן המזולות.

(ישמח משה - יין הרקח שבת קיח.)

מחבלי משיח יצלו לרוחה

כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים (שבת קיח.). יש לפרש תיבת מצרים מלשון מציר ומעיקים. והמענג

את השבת זוכה לנחלה זה ירושלים (מגילה י.), בלי מצרי"ם, היינו המצירים ומעיקים בעיקבתא דמשיחא, שיזכה לגאולה ולבנין ציון וירושלים וינצל מחבלי משיח.

(דברי יואל - ג' דסוכות אות עה)

לסבול בני אדם

כל המעניג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים (שבת קיח.). פי' שיכולין לקבל ולסבול חבורת כל אדם, בלי גבול ומיצר המבדיל בין אדם לחבירו.

(דברי יואל - סוכות אות יד)

מצותו דוקא לתלמיד חכם

וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד (ישעיה נח, יג). נראה על פי דברי הרמ"א (או"ח סי' רצ) דבעלי בתים שאינם עוסקים בתורה כל ימי השבוע יעסקו יותר בתורה בשבת, ותלמידי חכמים אשר יעסקו בתורה כל ימי השבוע ימשיכו בעונג אכילה ושתיה שדרי מתענגין בליימודם כל ימי השבוע עיי"ש. וזה שאמר וקראת לשבת עונג, היינו באכילה ושתיה, לקדוש ה' מכובד, המקדש עתותיו לשמים ואינו מבלה מעשיו וימיו בהבלי עולם הזה, שהוא יכול לענג את השבת בעונג אכילה ושתיה.

(עצי חיים - פרשת ויקהל)

מחלקו של עשו

כל המעניג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים שנאמר אז תתענג וכו' נחלת יעקב וכו' (שבת קיח.). ונ"ל דהלא חלק ה' לכל אומה ארצו במצריו וגבוליו, ואם כן שורת הדין נותן שלא יגע שום אחד במה שמוכן לחבירו, רק איתא במס' בבא קמא (לח.) ראה ויתר גוים וכו' הופיע מהר פארן, כיון שלא רצו לקבל את התורה הופיע וגילה ממונם לישראל, עד כאן. והנה המחללי שבתות יש להם אמתלא שהוא מחייתם ופרנסתם, והנה אם כן היה אמתלא גם כן לעשו שלא קבל התורה, דהא נאמר (בראשית כז, מ) ועל חרבך תחיה, אם כן הוא מחייתם, וכן לשאר היה אמתלא, אם כן אין להתיר ממונם. ועל פי זה מבואר דמי שאין שומר שבת, אם כן אסור ליגע חוץ למיצר, מה שאין כן השומר שבת.

(ישמח משה - יין הרקח שבת קיח.)

אינו מזיק לעבודת ה'

כל המעניג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים (שבת קיח.). י"ל בכוונת המאמר שבא ללמדינו כי בשבת קודש אין לחשוש שמא יאבד מעלתו על ידי אכילה ושתיה, כי אכילת שבת כולו קודש וצורך גבוה, וכמ"ש בסידורו של שבת (שורש החמישי ענף ג) ברמז הפסוק (שמות לה, ב) ויום השביעי יהיה לכ"ם קודש, פי' ביום השביעי אפילו הלכם שהוא אכילה ושתיה הגשמיות, הוא קודש עי"ש. והיינו נותנים לו נחלה בלי מצרי"ם, שלא תהיה האכילה והשתיה מיצר ועיכוב להתעלות בתורה ועבודה.

(ברך משה - פ' זכור עמוד ס)

וחי בהם

וביום השביעי שבת וינפש (שמות לא, יז), ופירש"י משיב נפשו ונשימתו. הענין, כי בכל ימות החול בעת שהאדם יושב לאכול סעודתו, אז צריך להזכיר לעצמו יום המיתה, כדי שלא יתגבר עליו כח התאוה, אמנם בשבת קודש שנצטווינו לענג את השבת במאכל ובמשתה, אז גם האכילה ושתיה נתעלה בקדושה יתירה, ואדרבה האכילה ושתיה של שב"ק משבר כח התאוה של כל ימות החול, וזהו וביום השביעי שבת וינפש, ופירש"י משיב 'נפשו' ונשימתו, שמחמת גודל קדושת השבת נשבר כח התאוה ממילא, ושוב אינו צריך להזכיר יום המיתה.

(כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א)

✧ טהורים יירשוה ויקדשוה / מעשי צדיקים ✧

כל הוצאות עונג וכבוד שבת אין צריך לחוס עליהם כיון דאם מוסיף מוסיפין לו

הנני להביא שיחה נאה ממרן מסאטמאר זי"ע ששמעתי מפי חותני הרה"ח מו"מ מוה"ר שמואל אבערלענדער (נ"י) [ע"ה], כשראה פעם בעת אשר ירד גשם חזק בשבת שבני אדם הולכים לבושים בכובעים של חול, (מקדמת דנא כשעדיין לא היה מושג של רעגן שטריימ"ל), שאל אותם האם אתם מתייראים שתקבלו שטריימ"ל חדש כשיתקלקלו הישנים. וכאשר תמהו השומעים לפשר דבריו, הסביר בתמימות ובאמונה פשוטה שהלא חז"ל קבעו שכל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד ר"ה חוץ מהוצאות שבת ויו"ט, וממילא שאם הולכים במלבושי שבת בתוך הגשם והן מתקלקלים מתוך הגשמים, ברור שמן השמים יסייעו בידכם שתוכלו לקנות חדשים, וממילא שאין לו לאדם לצמצם (קארגע"ן) על חשבונו של הקב"ה עכד"ק.

ואגב יוצא מד"ק שנקט בפשטות דמשאחז"ל דכל מזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה חוץ מהוצאות שבת וכו', דאינו דוקא במידי דאכילה וסעודת שבת, אלא דה"ה בשאר כל ההוצאות שמוציא בשביל עונג וכבוד

שבת וכו'. וכיו"ב שמעתי משם מרן זי"ע שבדרך כלל היה מורה ובא ליכנס לדירה חדשה בערב שב"ק לכבוד שבת, הוסיף פעם בהזדמנות, שאז יש לומר שכל הוצאות הדירה נכלל בכלל הוצאות שבת שעליה אמרו חז"ל שאם מוסיף מוסיפים לו.

(שו"ת נשמת שבת - ח"א סי' רעד)

איך האב זיי געמוזט אויסלערנען: שבת יאגט מען זיך ?!

הרה"ק מריבניץ זללה"ה נסע פעם לעשות את השבת בסיגעיט, ואמר שאם ימצא המקום חן בעיניו ישאר לגור שם, וכמובן שהכינו הכל כראוי, ואכסניתו היה בבית אבא מארי שליט"א, וידוע דרכו בקודש שלא היה אצלו לא יום ולא לילה, אך לכבודו באו כולם החסידים והליטאים להתפלל עמו יחד, למעשה נכנס להתפלל בביהמ"ד בשעה מאוחרת מאד מאד, התפלל מנחה לפני התיבה ואח"כ המשיך להתפלל קבלת שבת לפני התיבה, לפני אמירת כגונא - שכבר היה אז כשלש שעות אחר זמן הדלקה"נ - סיבב פניו אל העם ושאל אם יש כאן חזן, וכשבא החזן לפניו שאל אותו האם אתה מכיר הניגון של 'רזא דשבת', אמר לו הן, וביקש ממנו שיזמר את הניגון, והרה"ק ישב על כסאו לשמוע איך שהוא מנגן אותו, אחר שגמר אמר לו 'אוי מה יפה היה, האם אין אתה חושב שהציבור רוצה לשמוע ממך הניגון שנית, זמר אותו עוה"פ', והחזן התחיל לזמר עוה"פ, וכמובן שנעשה רעש בביהמ"ד מחמת איחור השעה, ואחר שגמר לנגן התפללו מעריב. באמצע השבוע אמר הרה"ק לאבא מארי שליט"א, האם ראית הרעש שהיה בעת שזמרו 'רזא דשבת', אני אומר לך, לולא הדרך ארץ שהיה לי להמרא דאתרא הייתי מצווה להחזן שיזמר אותו פעם שלישית, 'זאלן זיי צופלאצט ווערן, לאמיר זיי ארויסנעמען פון די כלים, און נאכדעם וואלט איך זיי געלערנט וואס מיינט שבת, שבת יאגט מען זיך?'. והמשיך ואמר, האם אתה חושב שרציתי לשמוע הניגון של רזא דשבת אפילו פעם אחת, אך מכל מקום 'עפעס האט מען זיי געמוזט לערנען'.

[א"ה נראה כונתו ז"ל אשר מעיקר עונג שבת הוא שיהיה ע"ד שאחז"ל 'שיהא בעיניך כאילו מלאכתך עשויה', והאנשים אשר ממהרים בשבת לעת האוכל וכיוצ"ב אין לזה ריח שב"ק ודו"ק].

(מפי הרה"ג אב"ד לימנוב שליט"א)

טאבאק לעונג שבת

סיפר [הגה"צ רבי שלמה בלוך ז"ל] פעם אמר רבו הגה"ק בעל חפץ חיים ז"ל "אז עס ווילט זאך שבת א שמעק טאבאק, און מען האלט זיך צוריק, איז מען עובר אויף דער מצוה פון עונג שבת". ייחד ענין שאיבת טאבאק לכבוד שבת. כאשר נתתי לו באמצע השבוע אמר "דאס איז א שבת-דיגע מאכל" (שאין מכבוד שב"ק להשתמש בו בחול). ולכן חיבב את השאיבת טאבאק. (על כל פנים כך היה בסוף ימיו). שאלתיו אם רוצה טאבאק עם ריח, אמר שרוצה בלי ריח שלא יהיה ספיקות על ברכת הריח.

פעם בערב שבת קודש ביקש [החפץ חיים] ממני שאדליק את תנור החימום (של נאפט), ואמר לי, היות וכל השבוע עובד התנור, אם לא נדליק לכבוד שבת יהיה בזה חילול כבוד שבת. [כתב בטעמי המנהגים (אות ש"ה בקונטרס אחרון) בשם הרב הצדיק הקדוש מוה"ר מאיר מפרעמישלאן זצוק"ל, דעד יום ד' בשבוע היה אוכל דג בחול, ומיום ד' ואילך לא היה אוכל דג בחול, ועיי"ש עוד בזה]

(הצדיק רבי שלמה, בלוך - יום השבת עמוד ק אות א)

נראה שרוצה לאכול גם הקערה

סיפר הרה"צ מו"ה איציק'ל מפשעווארסק זי"ע, בשם הרה"ק ר"ר הירש מרימנוב זצ"ל, שהי' אוכל המאכלים של שבת בהתלהבות גדול מאוד, להבדיל כמו זולל וסובא, כך הי' נראה אכילתו, ויותר מזה הי' נראה שרוצה לאכול גם הקערה מגודל התלהבות, וסיים רבינו, שבאמת הר"ר הערש לא הי' אוכל, רק הנשמה יתירה הי' אוכל כל כך.

(שיח יצחק, פשעווארסק - עמוד קנג)

רוממות מעלת הד׳ פרשיות וגודל סגולתם

אמר איך וואלט געהרין עס זאל קומען דיע ארבע פרשיות איך זאל זיך זעהן מיט דעם אייבערשטען.

(פאר לישרים [בשם הרה״ק ר׳ פנחס מקוריץ])

ענין הד׳ פרשיות שבזמנים אלו פרשיות לשון הפרשה להפריש עצמו מכל רע להיות משכן לשמו יתברך.

(ברכת דוד)

בקריאת פרשיות אלו עושין ישראל קדושים כאילו עושין בפועל ממש בכל העולמות.

(ליקוטי תורה טשערנאביל)

שני הפרשיות שקלים וזכור קורין קודם פורים שהוא תיקון הנפש מפגם העבר והתגברות על המונע ובפורים נגמר הישועה בפועל להיות נתקן כל העבר ולהתהפך הכל לטובה ובזה אנו נעשים מוכנים לקבל הטהרה מחדש ועל זה קורין אחר פורים פר׳ פרה וחודש.

(תורת אמת לובלין)

בכל מועד ניתן הימים הקודמים להכנה כגון חג המצות שואלין ודורשין שלשים יום קודם וכל ענין מחית עמלק והמן והפרשיות שקורין קודם פסח הכל הוא הכנה לקבל קדושת וחירות חג המצות.

(בית אהרן)

בכח סגולת הד׳ פרשיות יעזרונו ה׳ לטהר נגעי לבנו מכל הד׳ יסודות שקלים מרומז מטבע של אש הראה לו לבטל כח היצה״ר מיסוד אש שהוא הגאוה והכבוד ופ׳ זכור נגד יסוד המים שעמלק הוא הגורם לכל התאוות וכן מהמים נצמח כל התאות פרה הוא איפר פרה החודש הוא כנגד רוח כד״א ורוח חדשה אתן בקרבכם.

(ישמח ישראל)

הד׳ פרשיות המה ימי תשובה פ׳ זכור לתקן את אשר קלקל במחשבה פ׳ פרה לתקן את אשר קלקל בדיבור פ׳ החודש את אשר קלקל במעשה ולהתחדש במעשים נאים להשי״ת.

(עמק תפלה)

הנה הד׳ פרשיות קורין תמיד קודם פסח כי המה ההכנה שיוכל כל נפש ישראל לקבל קדושה בחג הפסח.

(אמרי אמת לובלין)

״לכפר על נפשותיכם״ אף כשפרשת שקלים הוא רק לזכרון

״כתב אדמו״ר הרב הקדוש מוה״ר יעקב יצחק זצוק״ל (בספרו הק׳ ״דברי אמת״ פר׳ שקלים) זה לשונו: דהנה איתא (מנחות קי.) תינח בזמן שבית המקדש קיים וכו׳, כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה. וכן יש לפרש כאן, כי השקלים היו נוהגין בזמן שביהמ״ק [היה] קיים לקרבנות, אבל כשאין ביהמ״ק קיים, ודאי הקריאה נחשב לנו כאילו נותנים שקלים בפועל ממש לכפר וכו׳.

ואני בעניי פירשתי הפסוק (שמות ל, טז): [ולקחת את כסף הכפורים מאת בני ישראל וגו׳] והיה לבני ישראל לזכרון לפני ה׳ לכפר על נפשותיכם, היינו אפילו בזמן שאינן נותנין השקלים, היינו בזמן שאין ביהמ״ק קיים והוא נקרא לזכרון לפני ה׳ עם כל זה זכרון הפרשה במו פיהם הוא מכפר בעדן״.

בני יששכר

משבת שקלים בא הכח למשה רבינו ע״ה להחזיר לנו הכתרים בכל שבת

איתא בפרי עץ חיים, שבשבת קודש משה רבינו ע״ה משיג מדריגות אורו דמתן תורה, ועל זה אמרינן ישמח משה במתנת חלקו, ואז מחזיר הכתרים לישראל, ועל ידי השקלים שבאו לתקן פגם העגל, אז מחזיר משה רבינו ע״ה לישראל הכתרים שפרקום על ידי העגל ונטלן משה רבינו ע״ה, וכן על ידי קריאת הפרשה וכמו שנתבאר למעלה, ונתקן קריאת הפרשה בשבת שהוא בכפל, שעל ידי זה נקבע לעולמי עד, וכמו שאמרנו כמה פעמים על דרך מה שנאמר [בראשית מא, לב] ועל השנות ונו׳ פעמים כי נכון הדבר וגו׳ וממהר וגו׳, שבכל מקום שיש קדושה כפולה בא מהר וגם נקבע הדבר, ונוכל לזכות שיהיה נקבע לעולמי עד שנזכה לכתרים דנעשה ונשמע.

פרי צדיק

קריאת פרשת שקלים הוא התחלת הכנת חלק הגאולה שבשנה זו, וזה שורש שמחת אדר

כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה (תענית כט.). ובקשה מהו הלשון ״כשם״; ועוד לשמחה מה זו עושה. והנראה שזה הוא סדר פרשיות

שקורין פרשת שקלים שלשים יום קודם ר"ח ניסן, כמ"ש (שקלים א, א) בא' באדר משמיעין על השקלים. והוא כי כאשר נאמין באמונה שלימה בחסד עליון אשר יגאלינו בניסן הבא עלינו לטובה, בוודאי היינו נגאלין. כי בבל שנה ושנה אנו מודים ומשבחים על גאולתינו ועל פדות נפשינו, כי בכל שנה נמחה קצת מזרע עמלק ונעשה מקצת גאולה למעלה. אשר ליאת נצטוינו לתת פדיון נפשינו מחצית השקל, "כי חלק ה' עמו" (דברים לב, ט), פירוש, כביבול מחצה ממנו. ואנחנו מחוייבין בקלבון להכריע עצמינו לכף זכות ולהדבק בדבק טוב בחלקנו יוצרנו באור פני מלך חיים. ועל כן אנו קורין אח"כ פרשת זכור ואחרי זה פר' פרה, כי ע"י מחיית עמלק תתקרב הגאולה, ומקוה ישראל ה' לטהר טמאים וכו'. וזהו שאמרו: כשם משנכנס אב וגו', כמו שממעטין בשמחה מיד בהכנסת אב וכו', כלעומת זה נהפך האבל לששון והתוגה לשמחה נוגה ה' הולך ואור עד נכון היום מר"ח אדר עד ר"ח ניסן הבא עלינו לטובה אורה ושמחה, כי ישיש ה' עלינו לטוב לנו כל הימים להחזיר העטרה ליושנה על גאולתינו ועל פדות נפשינו.

מנחם ציון (פר' פקודי)

פרשת שקלים הוא בחי' תשובה מאהבה

באחד באדר משמיעין על השקלים (שקלים א, א). למה באדר. ויראה שהוא זמן תשובה כמו אלול סוף השנה, כי גם בניסן ראש השנה (ר"ה א), ובאדר תשובה מאהבה, לכך מרבין בשמחה שנתעורר רצון ונדיבות בכל איש מישראל. וזה שאיתא "משמיעין על השקלים", שזה ענין השקלים לעורר נדיבות ישראל, כי בוודאי אין רצון ה' במחצית השקל, רק בהתעוררות רצון פנימי שבין ישראל לאביהם שבשמים, כי יש בכל איש ישראל נקודה פנימית בלתי לה' לבדו.

שפת אמת

במוסף אומרים אור פניך כו', כי כמו שמוסף ש"ק נקרב למעלה ע"י רצונינו, כן נעשה מעשה השקלים

אור פניך עלינו אדון נשא אומרים בתפילת מוסף שבת שקלים בפיוט בכל ברכה, וכיון שנתקבלו הפיוטים בכל ישראל ראוי להבין בדבריהם ואף שמחברם ומתקנם לא כיון לזה יכול להיות אמת וכמו שכתב בספר אורים ותומים שדברי השו"ע וכדומה שנתקבלו בכל ישראל ראוים לפרש בדבריהם הגם שלא כיונו לזה כי רוח ה' דיבר בם, ואומרים 'ושקל אשא' כי החשק הוא כעשיה כמו שאומרים במוספין נעשה ונקריב באהבה כמצות רצונך ואף דבמוסף זה של יום שבת זה אי אפשר להיקרב ביומו דאף דבשבת ויו"ט יוכל בנין העתיד ג"כ להגלות כיון שהוא בידי שמים וכמו שאמר רש"י (ר"ה ל') מ"מ לא נוכל להקריב המוסף הזה באותו יום ואמרנו שהפירוש דנעשה ונקריב היינו ע"י החשק לעשות שהוא כמעשה כיון שנאנס ולא עשאה וזה שאמר כמצות רצונך ולא מצות תורתך, דרצונו ית' הוא רק מה שאמר ונעשה רצונו שזהו עיקר נחוח לשם הנחת רוח כמ"ש במשנה דזבחים, וזהו החשק והאהבה אף בזמן הזה וקודשא בריך הוא לא בעי מינן אלא ליבא ובגמרא סנהדרין (קו) הקב"ה לבא בעי וכן אומרים ושקל אשא ממש במעשה ע"י החשק והרצון שנעשה מהם שקלים בבית נכון ונשא המשוכלל למעלה.

פרי צדיק

אוֹר פָּנֶיךָ עָלֵינוּ אָדוֹן נְשָׂא. וְשֶׁקֶל אֶשָּׂא בְּבֵית נָכוֹן וְנִשָּׂא.
וּבְצֶדֶק הֶגֶה עֵרֶךְ כִּי תִשָּׂא. גּוֹנְנֵנוּ בְּמָגֵן אֵל רָם וְנִשָּׂא:

אוֹר פָּנֶיךָ עָלֵינוּ אָדוֹן נְשָׂא. וְשֶׁקֶל אֶשָּׂא בְּבֵית נָכוֹן וְנִשָּׂא.
וּבְצֶדֶק הֶגֶה עֵרֶךְ כִּי תִשָּׂא. הַחֲיֵינוּ בְּגָשֶׁם אֵל רָם וְנִשָּׂא:

אוֹר פָּנֶיךָ עָלֵינוּ אָדוֹן נְשָׂא. וְשֶׁקֶל אֶשָּׂא בְּבֵית נָכוֹן וְנִשָּׂא.
וּבְצֶדֶק הֶגֶה עֵרֶךְ כִּי תִשָּׂא. וַנַּקְדִּישָׁךְ קָדוֹשׁ אֵל רָם וְנִשָּׂא:

אוֹר פָּנֶיךָ עָלֵינוּ אָדוֹן נְשָׂא. וְשֶׁקֶל אֶשָּׂא בְּבֵית נָכוֹן וְנִשָּׂא.
וּבְצֶדֶק הֶגֶה עֵרֶךְ כִּי תִשָּׂא. עַנְּגֵנוּ בְּנוֹפֶשׁ אֵל רָם וְנִשָּׂא:

אוֹר פָּנֶיךָ עָלֵינוּ אָדוֹן נְשָׂא. וְשֶׁקֶל אֶשָּׂא בְּבֵית נָכוֹן וְנִשָּׂא.
וּבְצֶדֶק הֶגֶה עֵרֶךְ כִּי תִשָּׂא. רְצֵנוּ כְּשֵׂי אֵל רָם וְנִשָּׂא:

אוֹר פָּנֶיךָ עָלֵינוּ אָדוֹן נְשָׂא. וְשֶׁקֶל אֶשָּׂא בְּבֵית נָכוֹן וְנִשָּׂא.
וּבְצֶדֶק הֶגֶה עֵרֶךְ כִּי תִשָּׂא. וְתֵיטִיב לָנוּ בְּטוּבְךָ אֵל רָם וְנִשָּׂא:

אוֹר פָּנֶיךָ עָלֵינוּ אָדוֹן נְשָׂא. וְשֶׁקֶל אֶשָּׂא בְּבֵית נָכוֹן וְנִשָּׂא.
וּבְצֶדֶק הֶגֶה עֵרֶךְ כִּי תִשָּׂא. בָּרְכֵנוּ בַשָּׁלוֹם אֵל רָם וְנִשָּׂא:

קהל
יטב לב
ד'סאטמאר
ניחסה ע"י רבינו הגה"ק
מוהרי"ט ז"ל מקלוזנבורג
בנשיאות
כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק
שליט"א

שיר וקול תודה

שבת
לדורותם

חברי ק"ק
יטב לב ד'סאטמאר
וויליאמסבורג

שבת קודש
פרשת כי תשא
ח' שבט תשפ"ג

ברגשי תודה והערכה, נשגר זאת הברכה, באותות הוקרה והערכה, לכבוד ידידינו החשוב והנעלה האי גברא יקירא, ותיק ועושה חסד תדירא, עשים לילות כימים, ברב פעולות כבירים ועצומים, לרומם קרן מוסדותינו וקהילתינו בבני ברק יצ"ו, עיר נאמן לשולחו כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א, עשליך עצמו בעד לטובת הפרט והכלל חשיכה כאורה, מסור בלב ובנפש למעננו תדירא

הרב החסיד המפו'

ר' יחזקאל ראטטער

שליט"א

חבר הנהלת מוסדותינו הק' בבני ברק יצ"ו

לרגל שמחת נישואי בתו החשובה שתחי' למזל טוב

ובהזדמנות זו נודה לשמו ונהללו בפינו, בהכרת טובה וברכת תודה, על גודל התמסרותו בעמדו לימינינו בסידור השב"ק המפוארה העעל"ט במיטב יכולתו, מריחוק מקום וקירוב הלב, וברוב כשרונותיו עלה בידו ליהיות לנו לאחיעזר ולאחיסמך להצלחת השב"ק ברוב איכות להרוות צמאי אנשי שלומינו שיחיו

וזאת הברכה, יצו ה' ככה, שזכות רביתיה"ק יעמוד לו להתברך בכל ברכאן דנפישא, בשכר עמלו בהרחבת גבולי הקדושה, ויושפע לו אושר ועושר במידה גדושה, ויזכה להרבות בפעולותיו הנערצים בתמידות, לרומם קרן התורה והחסידות, וזכות הרבים יגן בעדו ובעד ביתו, ותעמוד לעד צדקתו

החותמים לפנן שמו ברגשי הודאה והערכה

הנהלת הקהלה

גדול העונה יותר מן המברך

הק' ברוך שטערן בשם וועד השבת

פנימי הרכ"ז בלתי מוגה

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בשמחת שבע ברכות לנכד הגאון דומ"ץ קרית יואל שליט"א

באולם קרן ויואל משה קרית יואל יצ"ו

יום ב' פרשת משפטים תשפ"ב לפ"ק

חלק הראשון של השיחה נסתובבה בענין של הלכה בענין עדי קידושין ויחוד, ובעז"ה יופיע באריכות בגליונינו

דומ"ץ קרית יואל: ס'איז דעם בעלזער רב'ס יארצייט.

רבינו: יא, רבי יהושע'לע, כ"ג שבט.

דער קדושת יו"ט איז געווען אין בעלזא אויף שבת, אזן ער איז געווען אין יאר (בשנת תרמ"ט כשהי' בשנת האבילות ע"פ אמו הרבנית הצ' רחל ע"ה), אזן ער האט אים נישט מכבד געווען צו דאוועננען פאר"ץ עמוד, ער האט זיך אנטשולדיגט פאר אים, ער האט געזאגט אז אין בעלזא איז א גרויסע קפידא איינער וואס איז אינמיטן יאר זאל מען נישט צושיקן צום עמוד.

הרב ר' ברוך בערגער שליט"א: דער בעלזער רב אין ארץ ישראל רבי אהרן ז"ל האט נישט געלאזט אפילו אינדערוואכן צושיקן א בעל תפילה וואס איז אין יאר, ער האט נישט געוואלט ער זאל זיין א שליח ציבור.[1]

רבינו: אינטערסאנט, דער זיידע רבי שלום אליעזר'ל האט נישט געלאזט מוצאי שבת דעם ערשטן מעריב דאוועננען איינער וואס איז אן אבל, ער האט נישט געוואלט אנהייבן די וואך מיט אזא איינעם. דער אודווארייער רב (הגה"צ רבי שלום קרויז ז"ל אבד"ק אודווארי) האט פארציילט אזוי.

הרר"ב: דער ערוגת הבושם פלעגט יעדעם יאר פארן צום בעלזער רב רבי יהושע'לעם ציון,[2] אזן סוף ימיו ווען ער איז פריעד שליט"א האב"ד דק"ק אוויואראש יע"א בעל המחבר ספר פני מבין.

מכתב יקרת כבוד ידידי נ"י הגיעני עת היה פני מועדות לנסוע על יומא דהילולא דמרן הרב הקדוש אדמו"ו רבי יהושע דק"ק בעלזא זי"ע, עי' רש"י יבמות דף קכ"ב (בד"ה תלתא ריגלי) שכתב בשם תשובת הגאונים כל הני ריגלי דאמוראי, היינו יום שמת בו אדם גדול קובעים אותו לכבודו, וכשמגיע אותו יום מתקבצים תלמידי חכמים מכל סביביו ובאים על קברו עם שאר העם להושיב ישיבה שם, וכן הוי שהיו שם אוכלסא כמה אלפים תלמידי חכמים חסידים ואנשי מעשה ה' יוסף עליהם אלף פעמים ככה וכו'.... עכ"ל.

ועיי' בס' ערוגת הבושם (פרשת משפטים) ...שמעתי מפי קדשו של אמו"ו הה"ק דק"ק בעלזא פ' יתרו דהאי שתא ושמעתי דברות קדשו בפסוק וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר...

ועיין בשו"ת ערוגת הבושם (או"ח סי' י"ב) שנשאל קודם פסח ע"י חסיד א' שרצה להשאיר אצלו י"ב חלה שקיבל מהרה"ק מהמהר"י מבעלזא זצ"ל, ומחפש עצה איך להשאירו עד אחרי החג, ומסיים בתשובתו: ...איידי דחביבא הואיל והי' מונח על שולחן גבוה של מרן ז"ל נכון לקיים בו מצות שריפה, כיון דאיתעביד בה חדא מצוה בה מצוה אחריתא... עכ"ל.

ועיי' בס' רשומים בשמך (מהגרי"ש אונגאר זצ"ל אב"ד חוג חת"ס) שבשב"ק פרשת פרה שנת תרמ"ח היתה ביאתו הראשונה של דו"ז משה בן עמרם בעל ערוגת הבושם מחוסט זי"ע לפלטרין דמלכות בעלזא אצל מרן הרה"ק המהר"י זי"ע, ובאותה שבת הוא עודנו לבוש בגדי אשכנז וכובע דרבנן חבוש לו בראשו, יחיד בין ה'שטריימלעך' של החסידים הסובבים אותו, היה מרן המהר"י זצ"ל מתהלך בביהמ"ד אנה ואנה ושואל: ווער איז די קאפעליטש וואס ברענט אונטער א פייער פון יראת שמים, וחלק לו כבוד גדול בהושיבו אותו לימינו בעת עריכת שולחנו הטהור, היה זה כיבוד נפלא ונדיר מאד אצל מרן המהר"י זצ"ל שמעולם לא נראה כואת להושיב אצלו אדם בשעת הסעודה אפילו כשהיו בביתו אורחים גדולים וחשובים ע"כ.

---

1 עיי' בס' ביתו נאוה קודש (על ניסן עמ' ק"ט) שהיתה תקנת המהרי"ד זי"ע שהתקין וקבע בשעתו עבור השטיבל של בעלזא בעיר מונקאטש כי בימים שלא אומרים תחנון ע"פ שו"ע לא יעבור אבל רח"ל לפני התיבה.

2 עיין בשו"ת ערוגת הבושם (יו"ד סימן קי"ז) שערך תשובה להגאון בעל הפני מבין זצ"ל, וזה לשונו: שלום לכבוד ידיד נפשי ורב חביבי הרב הגאון החריף ובקי בהדרי תורה סיני ועוקר הרים כקש"ת מו"ה נתנאל הכהן

שוין נישט געווען גענוגט איז ער אריין צו רבי ישכר דוב, ער איז געקומען זיך געזעגענען פאר וועק ער איז ארוים געגאנגען צום ציון, האט ער אים געזאגט אז ער זאל נישט מאריך זיין ביים ציון, דער ערוגת הבושם פלעגט זייער לאנג מאריך זיין ביים ציון, האט ער אים געוואלט זאגן אלין ונשמרתם לנפשותיכם ס'איז ווינטער און ס'איז זייער קאלט, האט ער אים געזאגט אז ער זאל נישט מאריך זיין, האט אים דער ערוגת הבושם געענטפערט, נו נו. שפעטער האט ער יא לאנג מאריך געווען, האט דער בעלזער רב געפרעגט ווי אזוי ס'איז געווען, האט מען אים געזאגט כדרכו בקודש ער האט גארנישט משנה געווען, האט ער געזאגט ווען ער וועט קומען ועל איך אים פרעגן, האט ער אים געפרעגט, חוסטער רב, מ'האט דאך עפעס אפגעשמועסט, האט ער געזאגט, דער רבי האט מיר געזאגט ונשמרתם לנפשותיכם ס'איז קאלט און ס'איז א סכנה, איך האב געפילט דארטן אוירא דארץ ישראל, אין ארץ ישראל איז יעצט ווארעם, זאגט ער, כ'האב אינגאנצן נישט געפילט די קעלט.[3]

רבינו: דער ערוגת הבושם איז געפארן אויף ראש השנה קיין בעלזא צו רבי יהושע'לע, און אזוי ווי כ"ז אלול איז דאך פאר ראש השנה, איז ער שוין געווען אויף די יארצייט פונעם ערשטן בעלזער רב (הגה"ק השר שלום ז"ל), אין בעלזא האט מען נישט געגליכן אז מ'קומט אויף די יארצייט, איז ווען ער האט שלום געגעבן פארן בעלזער רב האט ער געזאגט, געקומען בין איך צום רבין'ס אויף ראש השנה... אז איך בין שוין דא גיי איך שוין אויפן ציון. אזוי האט ער געזאגט.

ס'איז געווען ביי רבי ישכר בער אזעלכע וואס זענען געווען חסידים פונעם פאטער, און זיי האבן אים נישט אזוי געגליכן, זיי האבן נאכנישט מקבל מרות געווען פונעם נייעם רב, אזוי איז געווען אין בעלזא, אבער וועק זיי זענען געקומען אויף די יארצייט, זענען זיי אריין געקומען שלום געבן, האט ער זיי געגעבן א מעבר יבק..., ווי איינער זאגט 'גייט'ס ארוים צום ציון'.

דער בעלזער רב איז געווען אויפן ציון פונעם פאטער רבי יהושע'לע, בעפאר ער איז ארוים געגאנגען איז אריין געקומען די שוועסטער, די ציעשנובער רביצין, עם איז געווען פאר די ערשטע וועלט'ס קריג, ס'איז שוין געווען אנגעצויגן, מ'האט שוין געשמעקט א קריג, די קריג איז דאך נישט געווארן אין איין נאכט, מ'האט שוין געשמעקט אז ס'גייט זיין א קריג, איז זי אריין געקומען צו אים און געזאגט, דו גייסט ארוים אויפן טאטנ'ס ציון, איך וויל מזכיר זיין ס'איז אזא אנגעצויגענער מצב, בקיצור זי האט אים געזאגט אז ער זאל דאס אינזין האבן, למעשה וועק ער איז ארוים געגאנגען האט ער געזאגט דארט 'שאטע, אין דיינע צייטן אז איינער האט געוואלט זיין אן אפיקורס האט ער געדארפט פיר יאר גיין אין די שקאהל'עם – אזוי האט עם געהייסן – אין די היינטיגע צייטן פאר צוויי גרייצער קויפט ער א ביכל און ער איז פערטיג, א פערטיגער שייגעץ', דאם האט ער געזאגט אויפן ציון, דאם איז אים געווען וויכטיגער ווי דאס.[4]

דער בעלזער רב רבי יהושע'לע האט זיך געשלאגן איבער די שקאהל'עם, איבער די השכלה דארט בימיו, אין

ואגב, עיין בס' פקודת אלעזר מהגה"ק מפאלטישאן זצ"ל (עמ' קכ"ו) כשהיה הגאון בעל הערוגת הבושם זצ"ל בא להסתופף בצל זקני הרה"ק מרן רבי יהושע זצוק"ל מבעלזא היו שם כמה עיות פנימ'ער שציערו אותו, כשהגיעו הדברים לאזני מרן זצוק"ל הרה אפו מאד, ואמר הישיבה של הערוגת הבושם אין לה מה להתבייש מפני ישיבתו של החתם סופר.

3 עיין בספר ביתו נאוה קודש על חודש אלול (עמו' שי"א) שפע"א ישב כ"ק מהר"א מבעלזא זי"ע בתוך הסוכה, ובחוץ היה קר מאוד וקשה היה אפוא לשבת בסוכה מחמת הצינה העזה שחדרה לתוך הסוכה, המקורבים הנוכחים שם הפצירו בו שיכנס לבית, ולא ישהה בסוכה כי עלול הקור להזיק לו לבריאותו, נענה כ"ק מהר"א ואמר להם, זקיני מהר"ש זי"ע אמר שדפנות הסוכה יש להם קדושת בית המקדש, נמצא שנמצאים אנו כעת באוירא דארץ ישראל, ובארץ ישראל הרי חם בתקופה זו, והמשיך לשבת בתוך הסוכה ע"כ.

4 בספר תל תלפיות (פק ח) מובא משמו' דהרה"ח ר' מרדכי פעדער שליט"א שבשנת תער"ב כאשר עניים שחורים כיסו את עין גאליצי' בפרוס ימי מלחמת העולם הראשונה, וצדיקי הדור הרעישו בתפלותיהם לבטל את הגזירה שלא תפרוץ ח"ו המלחמה המביאה הרג ומהומה על פני תבל, באותה שנה ביום כ"ג שבט הגיעה לבעלזא הרבנית הצדיקת מציעשנוב ע"ה בתו של כ"ק מרן מהר"י ז"ע וביקשה מאחי' כ"ק מרן מהרי"ד ז"ע לעורר רחמי שמים לבטל את הגזירה, השיב לה מרן: מיר האבן יעצט עטוואס אנדערש אינזינען... והכל היו בטוחים שמרן ירעיש עולמות ביומא דהילולא קדישא הדין לבטל את רוע גזר הדין, בעת עלה מרן בו ביום על ציון אביו הק' לרגל יומא דהילולא, נשתוממו אמנם הנוכחים בשמעם שבמקום לבקש ולהתחנן מאתו ית' על הצרה אשר בה נמצאים עכשיו, אומר מרן בקול בכי ותחנונים כדברים האלה: בחייו של אבא כשרצה מי שהוא להיות משכיל הי' מוכרח לנסוע לצורך כך לעיר הבירה ווינ כדי ללמוד שם בגימנסיא חכמות חיצוניות, כהיום אמנם, "קויפט ער זיך א ביכל פאר אפאר גרייצערס און וועדט שוין א גאנצע אפיקורס". והוסיף, "זיי מיינען כביכול אליין". ראו כולם בחוש, כי בעמדם בעת צרה ההיא בלא יודעים מה יולד יום ולאן פניהם מועדות בין היום למחר, רואה מרן את הצרה הרוחנית של עם ישראל לצרה גדולה ביותר המכריעה את הכל, והיא היא המטרדת את נפשו הטהורה מעל לכל.

לעמבערג איז געווען אפאך פארדארבענע פון די משכילים.[5]

ער האט דאך ווען דעם געמאכט דעם צייטונג 'מחזיקי הדת' דעמאלטם.[6]

---

5 אשר כידוע שבתקופת הנהגתו ההשכלה הרימה ראש, וראשית פעולתם ההרסנית היתה פתיחת בתי ספר שבהם יקבלו ילדי ישראל השכלה כללית מפי מורים מוסמכים, בעלי דעות כוזבות ומשחיתות, המשכילים שנשענו על תמיכתה של ממשלה הכריזו מלחמת חרמה ביהדות החרדית, בעלי הטובות מבפנים פסעו על ראשי עם קדוש לחלל את קדושת התורה הקדושה ולעקור יסודותיה בתוקף צו הממשלה, ולתכלית זאת התירו לעצמם לנקוט כל האמצעים המגונים ביותר, השתמשו בשקרים וגידופים, וביזו את גדולי הדור, את הגויים הצדיקו על כל מעשי הרשעות שלהם ואת עם ישראל הרשיעו, הלשינו על רבני הקהילות ומנהיגיהם רק בכדי לכופם שיסכימו לבקשתם.

כאמור, ה"מתקדמים" מצאו מקום להרים ראש, הם התרו תחת הכלל כולו, חיש מהר קמו ובין לילה נעשו לאומנים נלהבים ונאמנים, התרפסו והתניפו לשרי המדינה כדי לקבל את האפוטרופסות על יהדות החרדית להיות מושלים בקהילות על רבניהם, לשם כך עיבדו רעיונות כיצד לצוד נפשות טהורות ברשת ההשכלה אשר טמנו למו, בראשונה תיכננו להקים "בית מדרש לרבנים" סעמינאר ש"אך ורק משם תצא תורה", וכל תלמיד חכם יהיה גדול בתורה כאשר יהיה, לא יוכל להתמנות לרב בישראל אם לא הוסמך לכך בסעמינאר שלהם, כן תיכננו לייסד בתי ספר לילדי ישראל על פי השיטה ה"מתקדמת" כדוגמת בתי הספר הכלליים של המדינה, השלטונות העניקו תמיכה לרעיונות אלו שמגמתן היתה להביא את בני ישראל האדוקים בתורה ומצוות לדרגה של בעלי השכלה ובני תרבות להפוך את עם ה' שיהיה ככל הגויים.

וזו היתה אחת מעיקר הסיבות שהרה"ק המהר"י מבעלזא והגאון רבי שמעון סופר מקראקא ז"ל ייסדו את הארגון 'מחזיקי הדת' כדי לעמוד בפרץ לפני רשעי הדור.

6 מכתב עת שהופיע וי"ל בעריכת ובהנהלת נשיאות החברה קדישא מחזיקי הדת, ומטרתה היתה לשמור על חומת דת ללחום את מלחמת הקודש תורתינו הקדושה לגדור גדרים ולעמוד בפני הפורצים, ומשך עשרות שנים עמדה לנס עמה יהדות ארץ גאליציען ופעלה גדולות ונצורות לחזק בדקי הבית להרמת קרן התורה והדת.

ויצא לאור בעיר לעמבערג בשנות תרלט - תרנ"ה, עד שנת תרמ"ה יצא לאור פעמיים בשבוע, ומאז עד שנת תרנ"ה יצאו לאור לסירוגין שני כת"ע בכל שני שבועות, שבוע אחד 'מחזיקי הדת' ושבוע השני 'קול מחזיקי הדת' בנשיאות המהר"י מבעלזא ורבי שמעון סופר אב"ד קראקא.

ומן החובה לציין שבתחילת ימי ההוצאה לאור של הצייטונג לא נכתבו בהם רק דברים הנוגעים למערכות אלקים חיים, והתרחקו מכל סוגי חדשות שאינם נוגעים ישר למלחמתם נגד המשכילים כפי ההלכה הפשוטה בשו"ע (סי' שז ברמ"א סעיף טז) שאסור לקרות בהם.

אחר כמה שנים עוררו הקוראים להחסיד ר' מרדכי פעלץ זצ"ל שעמד בראש הפעולות של מחזיקי הדת שכל זמן שלא יפרסמו גם חדשות דער בעלזער רב האט שפעטער מבטל געווען די מחזיקי הדת. פונעם טאטן ז"ל האב איך געהערט אז דער בעלזער רב רבי ישכר דוב האט געטייטשט 'האויב תמו חרבות לנצח' (תהלים ט, ז) אז ביי א מלחמה דארף מען טוהן פארשידענע זאכן כדי צו קענען מנצח זיין דעם שונא, אבער נאך די מלחמה בלייבן איבער די אלע מיטלען וואס מאכן חורבנות, האט ער געזאגט 'האויב תמו' דער שונא האט זיך שוין געענדיגט, אבער 'חרבות לנצח', די חורבנות וואס די צייטונגען מאכן אן, וואס מ'האט מייסד געווען צו קענען לוחם זיין, דאס בלייבט שוין אויף אייביג.[7]

שונות על דפי הכתב עת עלול שרבים ילכו לרעות בשדות אחרות ולקרות בכת"ע כאלו שאין רוח חכמים נוחה מהם, ויתגעלו ח"ו מגיעולי המשכילים וביוצ"ב, ואם כן מה הועילו חכמים בתקנתם של הכת"ע מחזיקי הדת, שאלו אז בפקודת כ"ק מרן מהר"י זי"ע את פי גדולי הדור כדת מה לעשות אם יכולים לשנות ולהוסיף גם חדשות בתוך הגליונות, ובגליון מחזיקי הדת' שנת תרמ"ד (גליון מס' 1) נתפרסם תשובת הגאון ר' דובעריש כהן רפאפורט זצ"ל האבדק"ק ראווא שהשיב להחסיד ר' מרדכי פעלץ דאי משום הא רשאי להוסיף חדשות בהכתב עת, אמנם רק באופן שנכתבים בלשון הקודש כפי היוצא מדברי הפוסקים.

ונעתיק כאן מכתב קודש מהמהר"י מבעלזא לחסידיו שיקנו את הצייטונג ממחזיקי הדת, וז"ל: ב"ה רב ברכות ושלום אין קץ אל כבוד שלומי אמוני ישראל המחזיקים במצות ד' וחפצים בתורתו כל הימים כל אחד ואחד בשמו יבורך בכל אתר ואתר יצ"ו הע"י.

באתי לבקש מאת כבוד תורתכם ליקח חבל בהעלה היוצא בלבוב מתחת ידי חברא קדושה המחזיקי הדת מדי שבוע בשבוע, נא ונא לכתוב ידו לקחת אותו לתוך ביתו, גם אם נמצא איש אשר לא הבין התועלת אשר ממנה נצמחה, יסמוך עלי כי תקוה להשי"ת שיצמחו טובות לישראל באמצעותה, נא ונא ליתן מקום לדברי אלה הנאמרים באמת וצדק. דברי המצפה להרמת קרן ישראל הק' יהושע מבעלזא.

עיי' בס' אדמור"י בעזלא (ח"ב עמ' קפ"ג) מסופר שהמהר"י מבעלזא השפיע על האדמורי"ם שיכניסו את הצייטונג לביתם, וכך יקנו גם החסידים אותה, וכן פנה בבקשה אל הרה"ק בעל השפת אמת מגער זצ"ל, ובכדי לא להשיב את פני האדמו"ר מבעלזא ריקם ציווה בעל ה"שפת אמת" להזמין שני טפסים מהעתון, אבל מיד כשהגיעו לביתו ציווה להעבירם באש.

עיי' בס' "איגרת סופרים" שנדפסו אחדים מן המכתבים שכתב המהר"י מבעלזא אל רבי שמעון סופר זצ"ל מקראקא בהם השפיע הוא על רבי שמעון שיקבל עליו לעמוד בראשה, במכתב אחד הוא מביע את התרגשותו ושמחתו על שנענה להצעתו, וקיבל על שכמו את המשרה להיות ראש לאגודת "מחזיקי הדת" בגליציא, "האמת אגיד" כותב הוא "עיני דומעות מרוב שמחה כי עד עתה חששתי פן ח"ו תהיה עדת ישראל כצאן בלי רועה אין דורש ומבקש לחשוב מחשבות לטובת הכלל".

7 ובשנת תרפ"ח כאשר כ"ק המהר"א זי"ע ראה לנכון לבצר שוב חומות הח"ק 'מחזיקי הדת' ולחדש יסודותי, נמנע הי' מלחדש גם הוצאת

ואמר רבינו: כ׳האב געהערט פון טאטן ז״ל אן אינטערסאנטע מעשה, האט ער פארציילט אז רבי פיניעלע אויסטילער איז דאך געווען אן איידעם ביים בעלזער רב רבי ישכר דוב, און מ׳איז געקומען מ׳האט אים אנגעטראגן דאם רבנות אין אויסטילא, מ׳איז געקומען קיין בעלזא פון אויסטילא אז מ׳וויל אויפנעמען דעם איידעם פאר רב אין אויסטילא, האט דער בעלזער רב געזאגט, כ׳האב גרויס הנאה. פארוואס, די מעשה איז געווען אזוי, דער בעלזער רב רבי ישכר בער איז נישט געווען דער עלטסטער קינד פון רבי יהושע׳לע, דער סקאהל׳ער רב (הגה״ק רבי שמואל ז״ל) איז געווען עלטער, האט ער געזאגט אז ער האט נישט געטראכט אז ער וועט זיין בעלזער רב, אזוי האט ער געזאגט אויף זיך, ער האט נישט געטראכט אז ער וועט זיין בעלזער רב, ביימיו, אנדערע האבן אויך נישט געטראכט אזוי, ער איז דאך נישט געווען דער עלטסטער, האט מען אים אנגעטראגן – פאר רבי ישכר בער – דאם רבנות אין אויסטילא. און מ׳איז אריין געקומען צו רבי יהושע׳לע און מ׳האט געזאגט אז ס׳איז געקומען א דעלעגאציע פון די שטאט און מ׳האט געזאגט אז מ׳וויל אויפנעמען דעם זוהן (רבי ישכר בער ז״ל) אין אויסטילא, האט דער בעלזער רב אריין גערופן דעם זוהן רבי ישכר בער און ער האט אים געזאגט ׳איך האב פאר דיר א בעסערע רבנות׳, אזוי האט ער אים געזאגט, במילא איז עס געווארן אויס. ער האט נישט געפרעגט וואס, אבער ער האט געזאגט ׳איך האב פאר דיר א בעסערע רבנות׳. האט ער יעצט געזאגט אז ער האט הנאה אז דאם וואס מ׳האט אים דעמאלטס אנגעטראגן דאם רבנות אין אויסטילא, יעצט קומט עס צוריק צו זיין איידעם אז ער זאל ווערן דארטן רב. אזוי האב איך געהערט פונעם טאטן פארציילן.

ס׳איז זייער אינטערסאנט, ווייל היינט האט זיך געעפנט די רוסישע רעגירונג, אלעם איז אפען, איז דא דאקומענטן וואס קומען ארויס, פון הונדערט און פון צוויי הונדערט יאר צוריק, ס׳איז זייער אינטערסאנטע זאכן, איז דא היינט דאקומענטן ווי דער בעלזער רב איז געפארן אויף די חתונה פון רבי ישכר בער קיין אוקריינא.

הצייטונג, באמרו שעל זה כבר לא יוכל לקבל אחריות. ועיין בספר דברי חנה׳ (תולדות עמוד הל״ו) מוכר אודות השליחות ששלח המהר״א זי״ע להרה״ק מקאלאשיץ זי״ע בענין זה, ושם מובא המכתב אשר השיב להמהר״א. ועי׳ בהקדמה לשו״ת משפטיך ליעקב שכתב: ושמעתי בשם כ״ק מרן מהר״א מבעלזא זי״ע שהעתונים דינם כצואה ואסור להתפלל נגדם וכ״כ בספר בצילא דמהימנותא׳

דומ״ץ קרית יואל: ביי רבי אהרן׳ען.

רבינו: יא, די חתונה איז געווען ביי רבי אהרן טשערנאבלער.

איז דא היינט דאקומענטן וועלן ער איז אדורך געפארן די גרענץ, דער פאם נאמבער, און דעם פאם נאמען ׳אוסיאם רוקח׳, אזוי האט ער געהייסן ׳אוסיאם׳, דאם איז געווען זיין פאם נאמען, ער מיט די רביצין און די קינדער, רבי ישכר בער האט געהייסן ׳בערקא׳, און די געהיים פאליציי גייט נאך דעם בעלזער רב, און פון איין שטאט ביז דעם אנדערן שטאט וואו מ׳פארט אים נאך, ענעוי וואו זיי נייען אים נאך, און זיי געבן איבער אז ער איז געקומען צו א חתונה, דער דאטום פון די חתונה, אלעם איז היינט דא, פונקטליך וואו דער בעלזער רב איז איינגעשטאנען, אין וועלכע שטעט ער איז געווען, וואו ער איז געווען קודם וואו ער איז געגאנגן דערנאך, ער איז געווען אין מקארוב, ער האט געהאט אן איידעם אין מקארוב רבי משה מרדכי,[8] וועלכע טאג ער איז אנגעקומען פונקטליך, אלעם איז היינט דא.

א׳ הנוכחים: פארוואס זענען זיי געווען אינטערסירט דאם אפצושרייבן?

רבינו: ווייל ער איז געווען אן עסטרייכישער בירגער.

דומ״ץ קרית יואל: זיי האבן מורא געהאט אז מ׳איז געקומען מאכן א מרידה.

רבינו: דארט זעהט מען ווי איינער שרייבט אזוי, אז ס׳איז געקומען א מסירה אז ער מאכט איבערקערענישן, און ער ענטפערט, דער מקארוב׳ער ענטפערט אז ער איז געקומען צו א חתונה, ס׳איז זייער אינטערסאנט די אלע דאקומענטן פון די רוסישע רעגירונג.

אינטערסאנט, דער בעלזער רב ווען ער איז געווען דארט אין טשערנאביל אויף די חתונה, האט ער אין א שיינעם טאג געזאגט, איך ווייל אהיים פארן, ער האט געהייסן שוין דינגען א פיאקער, ס׳איז נאך געווען אינמיטן די שבע ברכות, און ער זיך אויפגעהויבן און איז אוועק געפארן, ער האט זיך נישט געזעגנט מיטן מחותן, ער איז ממש אנטלאפן, ער האט נישט געוואלט נעכטיגן דארט, ער האט נאר געוואלט אהיים פארן, און ער איז טאקע אהיים געפארן, ער איז אדורך געפארן די גרענץ, און גלייך נאך וואס ער איז אדורך געפארן די גרענץ איז מען אנגעקומען

8 הרה״ק רבי משה מרדכי מטריסק בנו של הרה״ק רבי יעקב יצחק ממקארוב שהיה נכדו של המגיד מטשערנאביל, נשא את בתו הבכורה של מהר״י מבעלזא בשנת תרט״ו, וכשנסתלק בשנת תר״פ היא חברה לבעלזא והמהרי״ד כיבדה מאוד, ונסתלקה בשנת תרצ״א.

– די חברה – און מ׳האט אים אויפגעזוכט דארט, און ער איז שוין געווען פון די אנדערע זייט גרעניץ. מ׳האט דעמאלטס געזעהן אז מ׳האט אים געוואלט אפהאלטן, און ער האט געהאט אן הרגשה אויף דעם און ער איז אנטלאפן.

א׳ הנוכחים: ער האט חושד געווען אויף עפעם צי וואס?

רבינו: די געהיים פאליציי זענען אים נאכגענאנגען. היינט זעהט מען דאס אלעם.

דומ״ץ קרית יואל: זיי האבן געזאגט אז ער איז געקומען מאכן א מרידה.

רבינו: זיי האבן געזאגט אז ער מאכט איבערקערעניש, האט ער געהאט אן הרגשה דערויף, צי רוח הקודש, בקיצור ער איז אנטלאפן פון דארט, ער האט געזאגט די ערד ברענט! מ׳האט נישט פארשטאנען וואס ער זאגט, ער האט געזאגט די ערד ברענט! אזוי האט ער געזאגט. א פלא פון א זאך.

דער בעלזער רב האט זיך משדך געווען אין וויזניץ מיטן צמח, דער סקאהלער רב איז געווען אן איידעם אין וויזניץ,[9] זאגן די בעלזער חסידים, אז אויפן וועג אהיים פון וויזניץ איז ער געקומען קיין אונגארין און ער איז געווען שבת אין סיגוט, און דעם צווייטן שבת אין מונקאטש, אזוי זאגן די בעלזער חסידים, אבער איך האב קיינמאל נישט געהערט אז ער זאל האבן געווען אויף שבת אין סיגוט, אויב איז ער געווען איז דאס דאך געווען אדער ביים ייטב לב׳ם צייטן אדער ביים קדושת יו״ט׳ם צייטן, עפעם א מעשה וואלט געדארפט זיין, כ׳האב נישט געהערט עפעם.

אז דער שינאוועך רב איז געווען אין סיגוט וויים איך עפעם א מעשה, ס׳איז דא מעשיות פון וועלן ער איז געווען אין סיגוט, אבער די בעלזער חסידים זאגן אז ער איז געווען אויף שבת אין סיגוט, ער איז נישט געווען סתם אזוי, נאר אויף שבת, נו, א שבת אין סיגוט, וואלט מען עפעם געדארפט הערן, איך האב קיינמאל נישט געהערט.

א׳ הנוכחים: מ׳זאגט נאך אז דער קדושת יו״ט האט אים געבעטן ער זאל אים העלפן, וועלן ס׳איז געווען די טיילונג...

רבינו: דאס איז געווען ביי די מחלוקה.[10] אבער ער איז געווען אין סיגוט, כ׳ווייס נישט וועלכע יאר די חתונה איז

---

9 ונעתיק כאן תצלום ממכתב הרה״ק מהר״י מבעלזא ז״ל אל מחותנו הרה״ק הצמח צדיק ז״ל על אודות קביעת זמן החתונה:

ומספרים שבימי קדם היה נהוג בקרב חסידי בעלזא ובפרט אצל בני משפחת המלוכה מאן מלכי רבנן לחבוש קאלפיק או ספאדיק בימות החול, ויהי היום בגמר ימי המשתה של הרבנית הצדקנית מרת שרה ע״ה בת מרן הרה״ק בעל הצמח צדיק מויזניץ זיע״א הופתעה לראות את בעלה הרה״ק רבי שמואל מסקאהל זיע״א בן מרן הרה״ק מהר״י מבעלזא זיע״א חובש קאלפיק לראשו בימות החול, והיות שדבר זה לא היה נהוג בחצר אביה הרה״ק הצמח צדיק זיע״א היה לה מאוד קשה להתרגל ולהסתגל לדבר זה, לכן ביקשה מבעלה שיחבוש גם הוא קאפעליטש׳ כמנהג בני משפחתה, אך הרה״ק ר׳ שמואל זיע״א לא הסכים לבקשתה כי לא רצה לשנות מדרכי אביו הק׳ הצטערה הרבנית מאוד על כך ודמעות זלגו מעיניה קול בכייתה, ודבריה הגיעו לאוזני חותנה מרן הרה״ק מהר״י מבעלזא זיע״א, והוא שלח לקרוא לה לדעת מה זה ועל מה זה. סיפרה לו הרבנית הצדקנית ע״ה את דבר הוויכוח אודות הקאלפיק קשה עלי לקבל מלבוש זה - שחה במרירות - מבקש אני להסביר לך עניין חשוב - התחיל הרה״ק להסביר בנועם אמריו - קיים מושג של ירידת הדורות׳ דרך העולם הוא שבן המשנה מדרך אבותיו אפי׳ בדבר מועט סופו שגורם להתדרדרות גמורה ר״ל אם האב הולך עם קאלפיק׳ ובנו סוטה מדרכו וחובש קאפעליטש, יבוא בנו וילך עם שמאפענער הוט, ובנו אחריו ילך עם כובע קש, הדור הבא ילך עם כיפה בלבד, ולבסוף יגיעו לגילוי ראש רח״ל, אינני אומר שתמיד יקרה כך, אבל ברור שאם יהודי משנה מדרכי אביו מקרב הוא את עצמו ואת יוצאי חלציו לקראת התדרדרות מוחלטת חלילה וחס, נו, חייך הצדיק - האם אין כדאי לך לוותר בענין הקאלפיק לטובת הדורות הבאים.

10 ידוע דבאשר נתמנה מרן הקדושת יו״ט לכהן פאר בתור אב״ד סיגוט, רצה לצרף את העיר סיגעט לקהל הארטאדאקסן שבמדינת אונגארין, ומקצת אנשים התנגדו לזה, והם נפרדו משאר הקהילה, ויסדו לעצמם קהילה בשם ׳קהל ספרדים׳ ואחרי מחלוקות רבות נתרצו הצדדים ללכת לבית דין זבל״א, והמכריע הי׳ הגה״ק רבי ברוך ז״ל אבד״ק גארליץ, והגאון הערך ש״י היה מהבוררים מצד בני הקהילה, והגאון ר׳ פייוויל שרייבר מבראדשין היה מהבוררים מהצד שכנגד. ואחר שהגה״ק מגארליץ פסק לטובת מרן הקדושת יו״ט שיכול לצרף את בני הקהילה לכלל הארטאדאקסן, הוציא הגאון ר׳ פייוויל קונטרס ׳אוהב משפט׳ נגד הפסק דין של הגה״ק מגארליץ, וכנגדו הוציא הגאון בעל ערך ש״י קונטרס בשם ׳עין משפט׳ שבו סתר את כל דברי הקונטרס ׳אוהב משפט׳, וקונטרס זה עשה אז רושם גדול בעולם התורה.

געווען? צי אינעם ייטב לב"ם צייטן צי דעם קדושת יו"ט"ם צייטן.

אזא זאך איז א גרויסע געשעהניש, דער בעלזער רב קומט קיין סיגוט.

ער איז איינמאל געווען אין מונקאטש,

ואיהל רבינו ברכת לחיים להגאון דומ"ץ קרית יואל שליט"א

ולאחמ"כ להחתן ולהמחותנים ולכל המסובים

הרר"ב: ס'איז געווען א מעשה מיטן שואל ומשיב מיטן בעלזער רב, ס'איז געווען אמאל א איד האט געהאט שעפעלעך, און צווישן די שפּאַ האט ער געהאט אויך בכור, ער האט אבאכט געגעבן מ'זאל נישט טוהן קיין מלאכה, מ'זאל נישט שניידן די וואהל, ער האט כסדר אבאכט געגעבן אויף דעם, קדושת בכור. דער איד איז אמאל אוועק געפארן אויף מסחר, און מ'האט נישט געווואוסט דארטן די ארבייטער'ס, און מ'האט אפגעשניטן די וואהל פונעם בכור, ס'איז דאך אסור בהנאה, און ס'האט זיך אויסגעמישט די וואהל, איז ער געגאנגען צום שואל ומשיב און האט געפרעגט צי ער קען אים געבן עפעס א היתר, צי עס ווערט בטל, בקיצור, ס'איז נישט געווען אזוי פשוט. ער האט געזעהן אז דער שואל ומשיב געט זיך נישט קיין עצה, איז ער געגאנגען צום בעלזער רב פרעגן, האט דער בעלזער רב געזאגט אז ער האט פאר אים א גוטע עצה, דער סדר איז געווען אז מ'פלעגט שערן די האר פון די שעפעלעך, מאכט מען א רייע פון די שעפעלעך און מ'שערט זיי אפ די האר, נאכדעם גייט מען וויטער און מ'מאכט א בערגל פון דעם, גיי קוק ביי די בערגלך וועלכע ס'האט די לענגסטע האר, דאם איז א סימן אז מ'האט עם קיינמאל נישט געשוירן וועסטו וויסן אז דאם איז פון דעם בכור, איז ער צוריק געגאנגען צום שואל ומשיב און האט אים געזאגט די עצה וואם דער בעלזער רב האט אים געזאגט, האט ער געזאגט, וואם רבי'ם קענען דאם קענען מיר נישט, כ'האב מיך געמוטשעט אויף א היתר און כ'האב נישט געקענט טרעפן, און ער האט געהאט א וועג ווי אזוי ארויף צו קומען.

רבינו: א שיינע מעשה.

איך וועל אייך דערציילן א ענליכע זאך, ס'איז געווען אמאל אין צאנז, נישט ביים דברי חיים, נאר ביים זוהן וואם איז געווען רב שפעטער, דער קרייזער רב, ער איז געווען רב אין צאנז, האט זיך געמאכט אמאל א מעשה אז ס'איז געווען א התונה, און אינדערהיים איז דאך געווען מ'האט געקאכט פאר די התונה, איז געווען אז ס'האט זיך דארט אריין געגאסן מילעך, איז מען געגאנגען פרעגן א שאלה, האט מען געפרעגט וויפיל מילעך האט זיך אריין געגאסן, שטעלט זיך אויס ס'איז נישט געווען קיין ס', דער איד איז געגאנגען פרעגן א שאלה, ס'איז געווען א בית דין מיט מורי הוראות, מ'האט זיך געפלאגט צו טרעפן אן היתר און מ'האט נישט געטראפן, האט ער באשלאסן ער וועט גיין פרעגן דעם רב, איז ער אריבער געגאנגען פרעגן דעם רב, האט דער רב געזאגט אז ער וועט מעיין זיין אין די שאלה, עס איז אריבער א קורצע צייט האט ער געשיקט זאגן אז ס'איז כשר, האט דער בית דין געוואלט פארשטיין וואם איז דער היתר, ס'איז דאך נישט געווען קיין ששים, א דאורייתא, בשר בחלב, ביז עמיצער איז געגאנגען פרעגן דעם בחור וואם איז געווען דער משמש ביים רב וועלבע ספרים איז געווען אויפן טיש, פון וואו האט ער אויסגעארבעט צו טרעפן אן היתר, האט ער געזאגט אז ער האט געלאזט רופן דעם מילעך איד פון וועמען ער האט געקויפט די מילעך, און ער האט אים געזאגט, איך וויים אז דו לייגסט אריין וואסער, זאג מיר וויפיל וואסער לייגסטו אריין, איך זאג דיר איך וועל קיינעם נישט פארציילן, קיינער וועט נישט וויסן, און ער האט אים געזאגט וויפיל וואסער ס'איז געווען, און לויט דעם איז יא געווען ששים.[11]

דומ"ץ קרית יואל: דאם מיינט א רב דארף צולייגן קאפ צו א שאלה.

---

11 עיין בס' אמרות טהורות (עמ' שנ"ב) שמסופר מעשה בהגאון ר' שמואל סאלאנט וגאב"ד ירושלים עם סעודה של החברא קדישא שהתלוננו לפניו שהחלבן מערב הרבה מים לתוך החלב, וכמעט שלא מרגישים טעם החלב, הרב שלח אחריו לקרוא לו, כשבא החלבן אמר לו הרב, שמע חביבי, אני עומד בשאלה קשה של כשרות שקרה אתמול שהכינו סעודה גדולה של חתונה, וקרה מקרה שהמכשלת שפכה בשוגג סיר חלב לתוך סיר גדול עם בשר שהתבשל לצורך החתונה, ואני מסתפק איך להכשיר את הבשר של החתונה כדי שלא לבייש את בעל החתונה, אם אני אטריף חס ושלום את כל הסעודה, וכידוע לך צריכים לשער שישים נגד החלב שנשפך לתוך הבשר, ובכמות החלב שנשפך אין בסיר הבשר ששים לבטל את הכמות של החלב, ואני מסתפק מאוד איך להכשיר את הבשר, והנה עלה לי רעיון שרק אתה יכול להציל אותי בשאלה הזאת, כי הנה ידוע לי שכל המחלקים מערבים אחוז מסויים מים בתוך החלב, אבל לא כולם נותנים בשוה, ואם כן אתה שהנך המחלק בשכונה הזאת, תוכל להציל אותי שתגיד לי באמת כמה אחוז מים אתה מערב בחלב, ועל ידי כן אפשר שרק נגד החלב בעצמו כן יהיה ששים, ואוכל להכשיר את כל האוכל של החתונה הזאת, החלבן הודה ואמר שמערב שליש מים בכל כד של חלב, הרב הודה לו על שאמר לו האמת שעל ידי כן יוכל להכשיר את כל הסעודה, אבל אחר כך הוכיח אותו ואמר, איך אתה מרשה להוסיף מים בכמות גדולה כזאת, והרי אתה גוזל ממש ועובר בכל יום על לאו מפורש של גניבה וגזילה, החלבן התחרט והבטיח שמהיום והלאה לא יתנהג יותר בדרך הזאת, וזה היתה מתחבולותיו של הרב להוציא ממנו הודאה על כמות המים שמערב בתוך החלב.

דברות קודש

מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שולחן הטהור יום פורים קטן

לפני תלמידי ישיבה"ק בוויליאמסבורג יע"א

יום ג' פרשת כי תשא י"ד אדר א' תשפ"ב לפ"ק

די משנה אין אבות אין די זעקסטע פרק, 'שנו חכמים בלשון משנה', די חכמים האבן געלערנט בלשון משנה, 'ברוך שבחר בהם ובמשנתם', געלויבט איז דער וואס האט בוחר געווען בהם, אין די תנאים, ובמשנתם אין די משנה.

האב איך געקלערט אזוי, די משנה אין מסכת מגילה זאגט, אין בין אדר ראשון לאדר שני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים, ס'איז נישטא קין חילוק צווישן דעם ערשטן אדר אינעם צווייטן אדר נאר קריאת המגילה און מתנות לאביונים, אזוי שטייט אין די משנה.

די גמרא איז מדייק אויף די משנה, וואס טוט זיך מיט הספד מיט תענית, הספד ותענית איז זה וזה שווין, אז נאר מקרא מגילה און מתנות לאביונים איז א חילוק, אבער פאסטן צי מספיד צו זיין - עס זאל נישט פארקומען - טאר מען נישט, נישט אינעם ערשטן אדר און נישט אין צווייטן אדר, אזוי זאגט די גמרא.

תוס' אויפן פלאץ דארט אין מגילה דף ו' טראכט אריין וואס טוט זיך מיט משתה ושמחה, צי מ'דארף מאכן א משתה ושמחה דעם ערשטן אדר, תוס' איז מדייק פון די משנה, ווייל די משנה זאגט אין בין אדר ראשון לאדר שני נאר קריאת המגילה און מתנות לאביונים, איז דער פשט נאר דאס, אבער משתה ושמחה איז נישטא קין חילוק, און מ'דארף מאכן א משתה ושמחה אין אדר ראשון אויך, אזוי איז תוס' מדייק פון די משנה.

אבער תוס' ברענגט א אנדערע שיטה, א פארקערעטע שיטה, פונעם לשון הגמ', ווייל די גמרא זאגט נאר הספד ותענית, נאר אין דעם זענען זיי שוין, איז טייטש אז לגבי משתה ושמחה זענען זיי נישט גלייך, איז אויך א חילוק.

קומט אויס, האבן מיר אן אינטערסאנטע זאך, פון די לשון המשנה איז משמע אז מ'דארף מאכן א משתה ושמחה אום אדר ראשון, פון די לשון הגמרא איז משמע אז ניין, אזוי ברענגט תוס', במילא איז דאס א מחלוקת אין די ראשונים צי מ'דארף מאכן א משתה ושמחה אין אדר ראשון צי נישט, און ס'קומט אן ביז צום שולחן ערוך, דער רמ"א ברענגט די צוויי דעות, און דער רמ"א זאגט יש להחמיר מ'זאל מאכן א משתה ושמחה אויך אין אדר ראשון.

דער חתם סופר אין תורת משה, ער וויל פארענטפערן פון די גמרא'ס לשון, ער זאגט אז ס'איז נישט אזוי שטארק מוכח אז משתה ושמחה נישט, במילא קומט אויס, אז אפילו לויט די גמרא דארף מען אויך מאכן א משתה ושמחה אין אדר ראשון, אזוי זאגט דער חתם סופר. לויט דעם חתם סופר וואס ער פארענטפערט דעם לשון

הגמרא, קומט אויס בלייבט דער לשון המשנה אז מ׳איז מחויב צו מאכן א משתה ושמחה אום אדר ראשון.

אינטערסאנט אין תשובות חתן סופר סימן ע״ז, ברענגט ער אראפ אזוי, אז משה רבינו בז׳ אדר מת משה ובז׳ אדר נולד משה, זאגט ער, משה רבינו איז געבוירן אין א שנה מעוברת, אין אדר ראשון, אזוי זאגט ער, משה רבינו איז געבוירן געווארן אין אדר ראשון, דער יעב״ץ זאגט, אויב משה רבינו איז געבוירן געווארן אדר ראשון, קומט אויס אז די ברית פון משה רבינו איז געווען י״ד אדר, אום פורים איז געווען די ברית פון משה רבינו, במילא זאגט ער אז מ׳דארף קובע זיין א משתה ושמחה אין אדר ראשון, אזוי זאגט דער חתן סופר, ווייל דער נס פון פורים איז געווען, המן האט געוואוסט אז משה רבינו איז נסתלק געווארן אום אדר, ער האט אבער נישט געוואוסט אז בז׳ אדר נולד משה, דאס האט ער נישט געוואוסט, קומט אויס אז צוליב די פטירה פון משה רבינו איז אים אויסגעקומען זייער גוט זיין גזירה, אבער צוליב די לידה פון משה רבינו איז בטל געווארן זיין גזירה, במילא זאגט ער וויבאלד משה רבינו איז געבוירן געווארן אום אדר ראשון, במילא דארף מען מאכן א משתה ושמחה אום אדר ראשון, אזוי זאגט דער חתן סופר.

האב איך געקלערט אזוי, קומט אויס י״ד אדר איז געווען די ברית מילה פון משה רבינו, דער נאכט פון פריער איז געווען די וואך נאכט סעודה ביי משה רבינו. אין ייטב לב פרשת עקב ברענגט ער א מקור צו מאכן א סעודה פאר די וואך נאכט, ער זאגט, ישראל קדושים הן, קבלוהו עליהם בשמחה, אויף מצות מילה, ועדיין עושין בשמחה, זאגט ער, קבלוהו, ביים וואך נאכט איז מען מקבל צו מאכן די מצוה בשמחה, ועדיין עושין אותה בשמחה, מ׳איז מקיים מצות מילה בשמחה.

קומט אויס, האב איך געקלערט אזוי, מיר האבן געמאכט א סעודה נעכטן נאכט, דאס איז געווען א זכר צו די סעודה פון די וואך נאכט פון משה רבינו, היינט האבן מיר א סעודה דאס איז דער זכר צו די סעודת הברית וואס איז געווען פאר משה רבינו, דאס איז געווען אום אדר ראשון, איז דאך אזוי, אין די גמרא בפשטות איז משמע אז מ׳דארף נישט מאכן קיין סעודה אדר ראשון, דער חתם סופר פארענטפערט אז אין די גמרא אין נישט משמע פארקערט, אבער אין די משנה איז מוכח אז מ׳דארף צו מאכן א סעודה, אזוי זאגט תוס׳. איז שנו חכמים בלשון המשנה ברוך שבחר בהם ובמשנתם, ער האט בוחר געווען אין די משנה, אז ער האט בוחר געווען אין די משנה קומט אויס דארף מען מאכן א סעודה אדר ראשון.

דער רמ״א - האב מיר געזאגט - פסק׳נט, אז מ׳דארף מאכן א משתה ושמחה, איז דא אן אינטערסאנטער כתב סופר, דער כתב סופר זאגט אז לויטן רמ״א אז מ׳דארף מאכן א משתה אום אדר ראשון, איז דא א חיוב פון משלוח מנות אום אדר ראשון, קיינער רעדט נישט פון משלוח מנות, מתנות לאביונים איז נישטא, אבער משלוח מנות זאגט דער כתב סופר, לויט דעם רמ״א דארף מען שיקן משלוח מנות אום אדר ראשון.

כ׳האב אזוי אינזין געהאט, כ׳האב געקלערט אזוי ווען כ׳בין געזיצן דא און מ׳האט אנגעהויבן צו זינגען דא להודות ולהלל, די גמרא מוטשעט זיך פארוואס מ׳זאגט נישט הלל אום פורים, וויל די גמרא זאגן אז מ׳זאגט נישט קיין הלל, ווייל אכתי עבדי אחשורוש אנן, אזוי זאגט די גמרא, רב נחמן זאגט א צווייטן תירוץ קרייתא זו הלילא, מ׳ליינט די מגילה דאס איז די הלל. שטייט אין ייטב פנים, ער זאגט קרייתא זו הלילא, זאגט ער אזוי, ווען א איד ליינט פורים די מגילה, דארף ער אינזין האבן צו לויבן און דאנקען דעם הייליגן באשעפער אויף די נסים וואס ער האט געטוהן דעם נס פורים, זאגט ער, קרייתא, ווען מ׳ליינט די מגילה, זו הלילא, דעמאלטס דארף מען אינזין האבן להודות ולהלל, אזוי זאגט ער.

באמת איז א חיוב הלל, די גמרא מוטשעט זיך פארוואס מ׳זאגט נישט קיין הלל אום פורים, איין תירוץ איז אכתי עבדי אחשורוש אנן, די צווייטע תירוץ איז קרייתא זו הלילא, ס׳איז דא וואס זיי ברענגען אראפ, אז ווען המן האט גוזר געווען להשמיד ולהרוג ולאבד אינעם צוועלעפטן חודש, בשנים עשר חודש, האט מען מעבר געווען דאס יאר, און מ׳האט געמאכט א דרייצנטן חודש, קומט אויס די גזירה איז געווען באמת אויף אדר ראשון, לכאורה אז ס׳איז ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם, וואלט מען דאך געדארפט זאגן הלל אום אדר ראשון, אין דעם צווייטן אדר, אום אדר ב׳, ליינט מען די מגילה, אז מ׳ליינט די מגילה איז קרייתא זו הלילה, איז מען יוצא מיט דעם,

אבער דעם ערשטן אדר ליינט מען דאך נישט קיין מגילה, מוז מען צוקומען צו אכתי עבדי אחשורוש אנן, דער תירוץ בלייבט, כ׳גיי דא נישט זאגן אן הלכה מ׳זאל זאגן הלל אום פורים קטן, אבער להודות ולהלל דארף מען, און נישט פארשלאפן, דאס דארף מען מיט אביסל מער חיות.

האב איך געקלערט אזוי, דער אויבערשטער דארף שיקן משלוח מנות, אזוי שטייט אין קדושת לוי, משלוח מנות איש לרעהו, זאגט ער, משלוח מנות, ׳איש׳, מיינט מען הקב״ה, ׳לרעהו׳, פאר כנסת ישראל, זאגט דער קדושת לוי, דער אויבערשטער שיקט משלוח מנות פאר אידישע קינדער, אזוי שטייט. נו, דער כתב סופר זאגט אז אדר ראשון איז א חיוב פון משלוח מנות, קומט אויס, דארף דער אויבערשטער שיקן, דער אויבערשטער איז דאך שומר משמרתה של תורה, דארף דער אויבערשטער שיקן משלוח מנות פאר אידישע קינדער, נישט ווארטן ביז אדר שני, נאר נאך אדר ראשון זאל דער אויבערשטער שיקן משלוח מנות פאר אידישע קינדער.

שטייט אין בני יששכר, משלוח מנות דארף מען געבן צוויי מנות, זאגט ער, צוויי מאל ׳מנה׳, מנות איז דאך א לשון רבים, צוויי מאל ׳מנה׳ איז א רמז דאס איז גימטריא ׳דגן׳ און ׳גפן׳, אזוי זאגט דער בני יששכר, דער אויבערשטער שיקט פאר אידישע קינדער ויתן לך אלקים מטל השמים ורוב דגן, משלוח מנות דגן און גפן.

או איך רעד דא צו די בחורים, שטייט אין מדרש (ילקוט שמעוני בראשית כח), ויתן לך האלקים מטל השמים ומשני הארץ ורוב דגן תירוש, זאגט דער מדרש, ורוב דגן אלו הבחורים, אזוי זאגט דער מדרש, ורוב דגן טייטש דער מדרש, מיינט מען בחורים, קומט אויס, דער אויבערשטער שיקט פאר אידישע קינדער משלוח מנות, צוויי מנות, און דער בני יששכר זאגט אז ס׳איז גימטריא דגן וגפן, דגן מיינט מען בחורים, דער אויבערשטער שיקט משלוח מנות מ׳זאל זיין בחורים יראי ה׳, דער אויבערשטער שיקט אראפ פון הימל משלוח מנות אז ס׳זאל זיין ערליכע אפגעהיטענע בחורים, און דאס איז די משלוח מנות וואס דער אויבערשטער שיקט פאר אידישע קינדער.

יעדער פארשטייט אז איינער שיקט משלוח מנות, טאמער איז עס פארדארבן האט מען נישט יוצא געווען משלוח מנות, דער אויבערשטער שיקט פאר כלל ישראל אויף משלוח מנות בחורים, מיינט דאס פרישע געשמאקע געזונטע לעבעדיגע בחורים, געזונט בגשמיות, געזונט ברוחניות, עס זאל זיין אזוי א בחור כהלכה, דער אויבערשטער זאל העלפן עס זאל זיין ערליכע בחורים, דאס זאל זיין משלוח מנות, יעדער דארף צו וויסן איך בין דער משלוח מנות וואס דער אויבערשטער שיקט פאר כלל ישראל, איך בין א חלק פון די משלוח מנות וואס דער אויבערשטער שיקט פאר כלל ישראל, נו, מוז דאך עס זיין ווי עס פאסט, נישט קיין צוקלאפטע, עס פאסט נישט פאר׳ן אויבערשטן צו שיקן א צובראכענע צוקלאפטע פארשימלטע משלוח מנות, זיכער נישט, דארף מען צו זיין חסידישע לעבעדיגע פרישע געשמאקע בחורים, אנגעזאפט מלא וגדוש בתורה ויראת שמים, ווי עס פאסט אזוי פאר א משלוח מנות וואס דער אויבערשטער שיקט פאר כלל ישראל. דער אויבערשטער זאל העלפן מ׳זאל זיין ערליכע אפגעהיטענע בחורים, דער אויבערשטער וועט העלפן כלל ישראל וועט נהנה זיין פון די משלוח מנות.

*

ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית נוכח בית המלך.

שטייט אין תרגום יונתן, ׳וקמת וצליאת׳, זי האט זיך געשטעלט און זי האט מתפלל געווען, ׳בדרת בית מלכא גואה׳, ער טייטשט איבער בחצר בית המלך הפנימית, ׳דמתבני׳, וואס דאס איז געבויעט, ׳לקבל בית מלכא די בירושלם׳, קענן בית מלכא אין ירושלים. שטייט פונעם בעלזער רב ז״ל, זי האט מתפלל געווען קענן מקום המקדש, און דאס איז טייטש נוכח בית המלך, זי האט מתפלל געווען קענן מקום המקדש.

כ׳האב אזוי ארײן געטראכט די כוונה זי האט מתפלל געווען קענן דעם מקום המקדש, וואס באמת די בית המקדש איז דאך שוין נישט געווען, ס׳איז דאך געווען בית המקדש בחורבנה, ס׳איז דאך געווען אין גלות בבל, איז דאך קיין בית המקדש נישט געווען, אבער נוכח בית המלך

האט זי מתפלל געווען, כ׳האב אינזין געהאט אזוי, עס איז באקאנט דאס ווארט פונעם זיידן ז״ל דער ישמח משה, ער זאגט אין פרשת תצוה, אז דער אויבערשטער האט געהייסן אויפבויען א בית המקדש, און די כהנים האבן געטוהן די עבודה הונדערטער יארן, דער ערשטער איז געשטאנען פיר הונדערט און צעהן יאר, דער צווייטער בית איז געשטאנען פיר הונדערט און צוואנציג יאר, פרעגט ער, דאס איז א פועל ריק, אויפגעבויעט און געטוהן די עבודה און חרוב געווארן ס׳איז נישטא, כאילו לא היה, חלילה אזוי צו זאגן, איז דאך באקאנט ער איז עם מסביר מיט א משל, דער תמצית פונעם נמשל איז, ווען דער בית המקדש איז געשטאנען, און די כהנים האבן געטוהן די עבודה בקדושה ובטהרה אזויפיל יארן, און ס׳איז חרוב געווארן דער בית המקדש, איז עס נישט א פועל ריק, ס׳איז געבליבן א רישומא דקדושה פון די עבודת הכהנים די אלע יארן אויפן פלאץ, און דאס איז געווען ביים ערשטן בית, און עס איז נאך פארשטערקערט געווארן נאכן צווייטן בית, פון די רישומא דקדושה, דאס וועט געבן כח פאר די ערד זאל קענען אויסהאלטן דער בית המקדש השלישי וואס דער אויבערשטער וועט אראפ שיקן פון הימל בנוי ומשוכלל.

איז דער פשט, אפילו ס׳איז געווען א בית המקדש און עס איז שוין נישטא מער, איז נישט טייטש אז דאס איז פארגעסן געווארן, דאס איז כאילו לא היה, ס׳איז נאך אלץ דא אויפן פלאץ א רישומא דקדושה, דאס האט א געוואלדיגן כח, ווייל אויב די רישומא דקדושה איז נישטא, איז ווי אזוי וועט דער בית המקדש השלישי אראפ קומען אויפן פלאץ, דער ערד איז צוריק נתגשם געווארן, נאר דער ערד ווערט נישט נתגשם צוריק, ווייל אפילו בחורבנה איז דא אזא רישומא דקדושה, אזא הייליגקייט, ליגט אויף דעם מקום המקדש, אפילו דער בית המקדש איז נישטא. דא ליגט זייער א טיפער רעיון, דער בית המקדש איז נישטא, אבער ס׳איז געבליבן א קדושה, און דורך די קדושה וועט קענען שורה זיין די קדושה פון די בית המקדש השלישי.

דער זיידע ז״ל אין ייטב לב פרשת ראה זאגט וואס איז דער חילוק צווישן עבודה מאהבה צו עבודה מיראה, זאגט ער, עבודה מאהבה דאס בלייבט, אז מ׳דינט דעם באשעפער מאהבה דאס בלייבט פאר זיך, צי אפילו פאר די קינדער, עבודת ה׳ מיראה, עס פלאמט אויף אויף די מינוט, אויף א שטיקל צייט, אבער נאכדעם לאזט עס נאך, אזוי זאגט ער דארט.

דער זיידע ז״ל אין עצי חיים זאגט, אז מ׳טוט תשובה מאהבה איז דאס א נצחי, אז מ׳טוט תשובה מיראה איז דאס א צייטווייליגע זאך, ס׳איז נאר אויף דעם זמן.

כ׳האב זיך אבער מתבונן געווען, אביסל מער אריין צו טראכטן אין די זאך, אמת, דער זיידע ז״ל זאגט אין ייטב לב אז עבודה מיראה איז נאר א צייטווייליגער זאך און נאכדעם לאזט עס נאך, און וואס געשהעט נאכדעם ווען ס׳לאזט נאך, איז דער פשט ס׳איז געענדיגט, פארגעסן וואס ס׳איז געווען און ס׳איז שוין מער נישטא, חלילה אזוי צו זאגן, ס׳איז אמת, ס׳איז נישט דאס וואס ס׳איז געווען, עבודה מיראה לאזט נאך, אבער ס׳בלייבט א רישומא דקדושה, פון די עבודה וואס איז מיראה בלייבט אין דעם מענטש א רישומא דקדושה, דאס בלייבט אין א מענטש, די רישומא דקדושה דאס וועט אים העלפן אויפלאמען, די גמרא זאגט (פסחים נ:) לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה דמתוך שלא לשמה בא לשמה, ווי אזוי קומט דאס לשמה, די רישומא דקדושה וואס עס בלייבט איינעם מענטש, ער האט טאקע עוסק געווען שלא לשמה, ס׳האט טאקע נאכגעלאזט, אבער ס׳איז געבליבן א הייליגער רושם, און דער רושם דאס בלייבט אין דעם מענטש און דאס וועט אים העלפן אויפלאמען ער זאל קומען צו לשמה.

די גמרא זאגט (מגילה יד) גדולה הסרת טבעת, דער ויסר המלך את טבעתו דאס האט אזויפיל אויפגעטוהן אז דאס האט א שאקל געגעבן כלל ישראל, מ׳האט געזעהן ס׳איז נישט קיין חכמות, ס׳איז דא א שוועדע ביטערע גזירה, כלל ישראל האט זיך שוין צוזאם געמומען, לך כנוס את כל היהודים וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו, מיט צום קול ממון, מיט תשובה תפילה וצדקה, מ׳האט איינגעריסן מ׳האט אלע פעולות געטוהן, מ׳האט תשובה געטוהן, אבער יעדער פארשטייט אז די תשובה איז געווען וועגן די פחד פון די גזירה פון להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, איז דאך דאס געווען א גזירת כליה חלילה, מ׳האט זיך דערשראקן און מ׳האט תשובה געטוהן, ס׳איז אבער געווען בלויז תשובה מיראה, און אז ס׳איז געווען בלויז תשובה מיראה, איז דאך דאס נאר א צייטווייליגע זאך, און א צייטווייליגע זאך איז היינט דא מארגן איז עס אויס, אויב

אזוי קען מען דאך מקטרג זיין און זאגן אז די תשובה ווערט נישט נתקבל פארן בורא כל עולמים.

אסתר המלכה האט געוואלט ממליץ טוב זיין אויף כלל ישראל, איז ותלבש אסתר מלכות ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית נוכח בית המלך, דארט קענן בית המקדש, בית המקדש בחורבנה, ס׳איז נישטא קיין בית המקדש, ס׳איז חרוב ונחרב, ס׳איז געווען גלות בבל, אבער מיט די הייליגע אויגן האט זי געזעהן דארט אויפן פלאץ וואו ס׳איז געווען דער בית המקדש, ס׳איז נישטא קיין בית, ס׳איז נישטא מזבח, ס׳איז נישטא קיין קרבנות, ס׳איז נישטא קיין כהן גדול, אבער די קדושה פון דער בית המקדש איז דא, דארט אויפן פלאץ איז שורה א קדושה, ווייל ס׳איז געבליבן א רישומא דקדושה פון די הייליגע עבודה פון פריער. האט זי געזאגט, אז א איד טוט תשובה מיראה, לאמיר זאגן אז ס׳איז נישט קיין נצחי, ס׳איז נאר א זמני, אבער ס׳בלייבט א רישומא דקדושה אויף אייביג, און דורך די רישומא דקדושה וועט מען זוכה זיין צו תשובה טוהן מאהבה, אזוי ווי ס׳איז טאקע געווען צום סוף, הדר קבלוהו מאהבה וברצון. דאס איז געווען ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית, דאס איז געווען א געוואלדיגע לימוד זכות פאר אידישע קינדער.

דאס איז געזאגט געווארן פאר יעדער מענטש, מ׳קומט אין ביהמ״ד לערנען, מ׳זיצט אין ישיבה און מ׳לערנט, ונשמע קולו בבואו אל הקודש, וואס טוט זיך ווען מ׳גייט אהיים, מ׳איז שוין נישט אין ישיבה, מ׳איז שוין נישט אין ביהמ״ד, דאס וואס מ׳איז געזיצן אין ביהמ״ד און געלערנט דאס האט אריין געברענגט אינעם מענטש א קדושה, אפילו ווען ער גייט ארויס, ובצאתו, אפילו ווען ער גייט ארויס פון ביהמ״ד, ווען ער גייט ארויס פון ישיבה, בלייבט אינעם מענטש א רישומא דקדושה, און די רישומא דקדושה באגלייט דעם מענטש בשבתך בביתך ובלכתך בדרך, אלעמאל, ס׳איז א געוואלדיגע חיזוק, מ׳דארף צו וויסן, מ׳זיצט און מ׳לערנט, און מ׳גייט אהיים פון ביהמ״ד, בלייבט אין א איד א רישומא דקדושה פון דעם וואס מ׳איז עוסק בתורה ובמצוות בלייבט א רישומא אויף אייביג.

דער אויבערשטער זאל העלפן מ׳זאל זוכה זיין אז מ׳זאל האבן די ריכטיגע פעולה מיד ולדורות, אפילו ווען מ׳גייט ארויס פון ביהמ״ד אז ס׳זאל זיין מ׳זאל מרגיש זיין די **רישומא דקדושה פון ביהמ״ד אויף אלע פיר און צוואנציג שעה אין מעת לעת, פילן אז איך בין א איד א עובד ה׳.**

*

ובבואה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה על ראשו ותלו אותו ואת בניו.

קען זיין אזוי, דער טאטע ז״ל אין ברך משה אין די מאמרים אויף פורים, טייטשט אויס דעם פסוק, כי האיש מרדכי הולך וגדול, זאגט ער אזוי, כי האש מרדכי הולך וגדול, מרדכי הצדיק האט געדארפט מגביר זיין דער כח הקדושה קעגן די כח פון המן הרשע, האט ער געדארפט דריי מאל האבן די כוחות קעגן די כוחות פון המן, המ״ן איז בגימטריא צ״ה, המ״ן באטרעפט פינעף און ניינציג, דריי מאל פינעף און ניינציג באטרעפט רפ״ה, מרדכי איז בגימטריא רע״ד, האט אויסגעפעלט פון רע״ד ביז רפ״ה, פעלט עלף, זאגט ער, די דריי ווערטער כ״י האי״ש מרדכ״י איז עלף אותיות, במילא אז עס איז צוגעקומען צו מרדכ״י די דריי ווערטער וואס דאס איז עלף אותיות, איז געווארן רפ״ה, און אז עס איז געווארן רפ״ה האט מרדכי הצדיק מכניע געווען המן, ער איז געווען הולך וגדול, ער איז געווארן רפ״ה, איז נתגדל געווארן דער כח הקדושה דריי מאל קעגן המן, האט ער מכניע געווען דעם כח פון המן.

כ׳האב מיך אזוי מתבונן געווען, מרדכי באטרעפט רע״ד, און ער האט געדארפט האבן רפ״ה כוחות, פון וואו האט מרדכי גענומען נאך עלף וואס האט געפעלט, פון וואו האט ער גענומען די כוחות אז ער זאל קענען מכניע זיין די כוחות פון המן. האב איך מיך מתבונן געווען אז ס׳איז אזוי, די תורה שבכתב איז פינעף ספרים, די חמשה חומשי תורה, די תורה שבעל פה איז ששה סדרי משנה, מרדכי הצדיק האט עוסק געווען בתורה, האט ער עוסק געווען אין תורה שבכתב און תורה שבעל פה, קומט צו עלף, איז מרדכי מיטן כח התורה וואס ער האט עוסק געווען בתורה, איז געווארן רפ״ה האט ער מכניע געווען די כח פון המן.

׳ובבואה לפני המלך׳, מ׳איז געקומען לפני המלך, מיינט מען מלך מלכי המלכים, ׳אמר׳ דאס איז די תורה שבעל פה, ׳עם הספר׳ דאס איז די תורה שבכתב, די תורה שבעל פה איז זעקס, די תורה שבכתב איז פינעף, צוזאמען איז עלף, במילא איז צוגעקומען י״א כוחות, איז ׳ישוב

מחשבתו הרעה על ראשו ותלו אותו ואת בניו על העץ, במילא האט המן געהאט א מפלה.

ליהודים היתה אורה, אורה זו תורה, וויל דורך די תורה הקדושה, ביז יעצט האבן זיי מקבל געווען די תורה מיראה, שטייט אין מדרש תנחומא, די אידן האבן דאך געזאגט נעשה ונשמע, פארוואס האט אויסגעפעלט כפיית הר, זאגט דער מדרש תנחומא, אויף תורה שבכתב האבן זיי געזאגט נעשה ונשמע, די כפיה איז געווען אויף תורה שבעל פה, יעצט זענען זיי געווארן געווארן, 'אמר עם הספר', ווען ס'וואלט געווען נאר תורה שבכתב וואלט דאך נאך געפעלט זעקס, וואלט דאס דאך נישט געקענט מכניע זיין די כוחות פון המן, האבן זיי געזעהן אז מיט די כוחות פון תורה שבעל פה האט מען מכניע געווען המן, במילא האבן זיי מקבל געווען די תורה שבבעל פה מאהבה.

ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, אורה זו תורה, די תורה דאס איז לעכטיג, דאס ברענגט די ריכטיגע לעכטיגקייט, מ'רעדט צו בחורים וואס זיצן און זענען עוסק בתורה, מ'דארף צו וויסן ליהודים היתה אורה, אורה זו תורה, די אמת'דיגע לעכטיגקייט איז תורה, לימוד התורה.

וויל איך בעטן די אלע בחורים דא, פון ערב ראש חודש אדר ב' ביז תענית אסתר ווען מ'זיצט אין די ישיבה, זאל מען זיצן און עוסק זיין בתורה בהתמדה גדולה, מ'זאל זעהן מוסיף צו זיין, מ'זאל לערנען שעות רצופות, מרדכי הצדיק האט מכניע געווען די כוחות פון המן מיטן כח התורה, תורה שבכתב מיט תורה שבעל פה, מ'זאל מקשר זיין פורים קטן מיט פורים גדול מיטן כח התורה.

דוד המלך זאגט (תהלים קטו, יג) יברך יראי ה' הקטנים עם הגדולים. קען זיין אזוי יברך יראי ה' הקטני"ם, די וואס זיי זיצן ביי א סעודת פורים פורים קטן, עם הגדולי"ם, די וואס זיי זיצן ביי א סעודת פורים פורים גדול, דער אייבערשטער זאל בענטשן די יראי ה', מ'זאל מקשר צו זיין די צוויי פורימ'ס מיט די תורה הקדושה, הדור קבלוהו מאהבה ומרצון.

משנכנס אדר מרבין בשמחה, דעם ערשטן אדר דארף מען מרבה זיין בשמחה, וואס טוט זיך מיט די צווייטע אדר?, אין די צווייטע אדר דארף מען מוסיף זיין נאך מער אויף די מרבה בשמחה, מ'דארף עקסטער מרבה זיין בשמחה. אין שמחה כהתרת הספיקות, פקודי ה' ישרים משמחי לב, דעם ערשטן אדר איז מרבין בשמחה מיט לימוד התורה, דעם צווייטן אדר איז מען מרבה אויף די שמחה וואס איז שוין געווען ביז יעצט.

דער אייבערשטער זאל העלפן איר זאלט אלע האבן א פרייליכן פורים, ס'קומט פורים מ'איז עוסק בצדקה וחסד, בחורים גייען נאך געלט, אזוי איז געווען מקדמת דנא אז בחורים זענען געגאנגען פורים נאך געלט. מ'זאל זעהן אז ס'זאל זיין מתוך שמחה, אבער נישט מיט קיין הוללות, נישט קיין צולאזטקייט, נישט קיין הפקרות, נישט קיין גוי'אישקייט.

די ניגונים וואס מ'זינגט זאל זיין איידעלע ניגונים אידישע ניגונים, ס'איז דא געניג חסיד'ישע ניגונים, אל תלכו לרעות בשדה אחר, ניגונים וואס קומט ממקורות לא טהורים ואין רוח חכמים נוחה הימנו.

מ'זאל זיך אויפפירן בנימוס ובדרך ארץ, ווען מ'קומט אריין אין א אידישע שטוב, אכטונג צו געבן אויף יעדן דיבור, יעדע מעשה, מ'זאל זעהן אז דאס איז חשוב'ע בחורים, בחורים וואס זיצן און לערנען א גאנץ יאר, יראת ה' חופף על פניהם, מיט ערליכקייט, אפילו ס'איז פורים, ס'איז טאקע פורים, אבער פורים דארף מען זיין בשמחה מיט שמחה של מצוה, מ'זאל זיין שמח וטוב לב, אבער שמחה של מצוה, מיט געהויבנקייט, נישט נידריגע נארישע שפלות'דיגע שמחה, דאס איז נישט שמחה, דאס איז קינדעריי, דאס איז פאר א קינד, א בחור דארף וויסן איך בין א בחור, איך פיר מיך געהויבן א גאנץ יאר, און איך פיר מיך געהויבן פורים אויך.

איך שטעל מיך פאר די הנהלת הישיבה איז מסדר, איך לאז עס איבער פאר די הנהלת הישיבה זיי זאלן מסדר זיין דעם סדר ווי אזוי די בחורים זאלן זיין, אזויפיל וויל איך נאר בעטן, ווי אזוי די הנהלה וועט מסדר זיין, אזוי זאל מען זיך צושטעלן.

דער אייבערשטער זאל העלפן האטס הצלחה און סייעתא דשמיא, מ'זאל האבן א פרייליכן ערליכן אפגעהיטענעם געהויבענעם פורים.

בס"ד

שִׂי סָבִיב עֵינַיִךְ
וּרְאִי כֻּלָּם נִקְבְּצוּ בָּאוּ לָךְ

אנ"ש תושבי אייראפא

בהמונינו

בְּמַעֲמַד הָאַרִיד וְהַנְּשִׂגָּב

כינוס כללי

לְכָל אֲבִי הַפִּינָה לְחֶרְחֶבֶת גְּבוּלֵי הַקְּדוּשָׁה דְּמוֹסְדוֹתֵינוּ רַק

בראשות איתן אדונינו עטרת תפארת ראשינו

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

מוצאי שב"ק ויקהל

באולם בית יעקב

אֶבֶן מֵאַסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה
מֵאֵת ה' הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ